

AZ ORSZ. M. KIR.
KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA

É V K Ö N Y V E

AZ

1930—1931.

TANÉVRŐL.

SZERKESZTETTE

DR. FERENCZY JÓZSEF

FŐITKÁR

B U D A P E S T, 1 9 3 1.

AZ ORSZ. M. KIR.
KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA

É V K Ö N Y V E

AZ

1930—1931.

TANÉVRŐL.

SZERKESZTETTE

DR. FERENCZY JÓZSEF

FŐTITKÁR

ORSZ. M. KIR.
KÉPZŐMŰVÉSZETI
FŐISKOLA

B U D A P E S T, 1 9 3 1.

3058

Attila-nyomda részvénytársaság Budapest
I. kerület, Szent János-tér 1/a. Telefon: Automata 533—77.
Igazgató: KULCSÁR RICHÁRD.

ORSZ. M. KIR. KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 71. SZÁM.

Főiskolánk alapításának és fejlődésének főbb mozzanatai.

A Főiskolát törvényhozási felhatalmazás alapján az 1871. évben Pauler Tivadar, akkori közoktatásügyi miniszter alapította. Felállításának eszméje még Eötvös József bárótól, a nagy magyar állambölcsészlettől és közoktatásügyi minisztertől eredt, azonban a kivitelben közbejött halála megakadályozta. A Magyar Királyi Országos Mintarajztanoda és Rajztanárképezde címen létrejött, majd pár évvel később már Magyar Királyi Országos Mintarajziskola és Rajztanárképző nevet nyert intézmény első igazgatója Keleti Gusztáv „akadémiai képiró” lett.

Az intézmény 1871—1876-ig a Rombach-utcában bérelt helyiségekben folytatta működését, majd 1876-ban Trefort Ágost közoktatásügyi miniszter gondoskodásából a Rauscher Lajos tervei szerint felépült jelenlegi Andrassy-úti épületbe került át.

A Főiskola 1871. évi eredeti tanterve az 1877/78. tanévben felsőbb helyen jóváhagyott új tantervi és új rajztanárvizsgálati szabályzattal módosított (32195/1877. V. K. M. sz. r.). E szerint a rajztanárképzés ideje még három éves, azonban e képzési idő tartama az 1886. tanévtől kezdve a 23569/1886. és 26391/1886. V. K. M. sz. rendeletek alapján már négy évre emeltetett fel s négyféle képesítési nem iratott elő.

A Főiskola tanulmányi szabályzata s evvel kapcsolatban az 1878. évben felállított Orsz. M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság szabályzata azóta is többszörösen gyökeres változáson ment át. Így 1893-ban (41200. V. K. M. sz. r.), 1894-ben (1146. V. K. M. sz. r.), majd 1897-ben, amikor is a rajztanár- és rajztanítójelöltek és művésznövendékek teljesen külön tantervet és órarendet kaptak, (20.929. V. K. M. sz. r.), 1898-ban, amikor esti szabadiskola létesül (94.318/1898. V. K. M. sz. r.), 1903-ban (12.952. V. K. M. sz. r.). Több pótlás történik a 75.069/1907. és 61.071/1913. V. K. M. sz. rendeletek alapján, végül 1921-ben a 159.000/1921. V. K. M. sz. r. folyamánként történt alapvető változtatás, amely a Főiskola szervezetét is gyökeresen átreformálta.

E rendelettel nyerte intézetünk főiskolai jellegét s autonomiáját. Az új rend megszüntette az igazgatói tisztséget és az igazgatást a rektor és a Rektori Tanács kezébe adta át az újjászervezett Főiskola felett s az oktatás egységesítésével közös nevezőre hozta a magyar művész és rajztanárképzést. Az ily módon átszervezett Főiskolába beolvadtak az 1908. óta Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola címen együtt igazgatott Rajztanárképző és Szépművészeti Akadémia, valamint az alábbi, szintén az 1908. évtől fogva közös adminisztráció alá vont mesteriskolák és női festőiskola. Ezek az 1882-ben önállóan megnyitott Benczur-féle, az 1897-ben önállóvá lett Lotz-féle festészeti és az ugyanakkor felállított Strobl-féle szobrászati mesteriskola s az 1891-ig önálló, az 1891—1897-ig beolvasztva volt, majd újból önállósított, végül az 1908. évben véglegesen beolvasztott Deák-Ébner-féle női festőiskola.

Az 1921. évben életbelépett szervezeti és tanulmányi szabályzat azóta az 1930. évi november hó 11-én kelt magas kormányzói elhatározással jóváhagyott új szabályzattal módosított. Ezen újabb szabályzat a Főiskolának az 1920. évi reformban nyert új szervezetét és tanulmányi rendjét — amelyeket a lefolyt 10 év tapasztalata igazolt — alapelveiben nem érinti, csupán több gyakorlati irányú módosítást, illetve pótlást tartalmaz, amelyek a szervezetben a tanári-kari ülések ügykörének kiszélesítésére, a tanulmányi részben pedig a művész és a középiskolai rajztanárképzésnek öt évre való kiterjesztésére vonatkoznak.

Az intézet igazgatója: 1871—1902-ig Keleti Gusztáv; majd művészeti igazgatók: Székely Bertalan 1902—1904-ig és Szinyei Merse Pál 1905—1920-ig. Mint adminisztratív igazgató működött mellettük Várdai Szilárd 1902—1920-ig.

Az 1920. év közepén Lyka Károly mint megbízott igazgató veszi kezébe a Főiskola reformjának ügyét s a következő 1921. évben, e tiszteről lemondva, a 159.000/1921. V. K. M. sz. r. hatálybalépésével rektora lesz a főiskolai jellegűvé emelt intézetnek egészen 1923-ig. A következő rektorok: Csók István 1923—1925-ig, Glatz Oszkár 1925—1927-ig, Réti István 1927—1931-ig.

A Főiskola a Vallás- és Közoktatásügyi M. Kir. Miniszterium
hatósága alá tartozik.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1922. június 16-tól
1931. augusztus 23-ig

NAGYMÉLTÓSÁGÚ

DR. GROF KLEBELSBERG KUNÓ ÚR

v. b. t. t., a Magyar Tudományos Akadémia Igazgatótanácsának tagja, a
pécsi, szegedi, debreceni és a würzburgi egyetemek tiszteletbeli doktora,
az I. oszt. magyar érdemkereszt és a magyar Corvin lánc tulajdonosa stb ;

1931. augusztus 24-től

NAGYMÉLTÓSÁGÚ ÉS FŐTISZTELENDŐ

DR. ERNSZT SÁNDOR ÚR

m. kir. népjóléti miniszter,
pápai prelátus, országgyűlési képviselő stb.

A FŐISKOLÁT KORMÁNYZÓ REKTORI TANÁCS.

Rektor: RÉTI ISTVÁN.

Prorektor: GLATZ OSZKÁR.

TANÁCSSTAGOK:

ANDREETTI KÁROLY

BARANSKI E. LÁSZLÓ

BENKHARD ÁGOST

CSÓK ISTVÁN

EDVI ILLÉS ALADÁR

GLATZ OSZKÁR

HORN ANTAL

LYKA KÁROLY

MEYER ANTAL

RÉTI ISTVÁN

RUDNAY GYULA

K. STRÓBL ZSIGMOND

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

VASZARY JÁNOS

A rajzi szakfelügyelet.

Minden tanár hajlandóságból választotta szaktárgyát. Egészen különösen áll ez a rajztanárra. És ne tagadjuk ez alkalommal se, hogy a rajztanár egészen különösen szereti szaktárgyát. Megerősítik ezt a megállapításomat azok a vezető pedagógusok, akik nem egyszer, szinte sokalották a rajztanároknak tárgyuk mellett való lelkes és néha támadó színvallását.

Minden más tanár között a rajztanár az, aki — legtöbb esetben — a fiatal művész minden rajongásával végezte tanulmányait. A rajztanár az, aki azzal a hittel kezdte tanulmányait, hogy lelkét a múzsa csókja ihlette, hogy ő a tehetség szárnyain fog művésszé emelkedni, vagy a jövő művészeinek kiformálásán dolgozhatni.

Minden más szakos tanár közül a rajztanár az, aki lázasan, teljes erővel, nyugalmat alig ismerő kíváncsisággal, türelmetlen tudásszomjjal és a Főiskolákon szokatlan munkakedvvel veti bele magát abba a megállást nem tűrő sokoldalú munkába, amely nem csak az emberi alak szépségeit vágyik megismerni, magába szívni és a rajzoló mesterségén át visszaadni, hanem a képzőművésznak minden eszközét megpróbálja, hogy a kiváló művészek lelkivilágához közel férközhessék és hogy az egyéniségének leginkább megfelelő kifejezőmód birtokába jusson.

A felkészülő rajztanár éveken át csodálja, rajzolja és festi az embert. Rajzolja, mintázza, képbe foglalja, diszítésbe szűri le az embert, annak környezetét, a tárgyakat, a tájat is. Éles és szakadatlan megfigyeléseit kiegészíti a tudományok adta törvényszerűségek tudomásul vételével. Komoly tanulmányokat végez a művészeti bonctan, a látszattan, a mértan terén. Éveken át foglalkozik avval a kérdéssel, hogy különböző művelődések kiválasztottjai, művészei, lángelméi mit és milyen formanyelvet alakítottak ki arra, hogy lánglelkük megnyilatkozhassék. Végül a felkészülő rajztanár az, aki hatalmas tárgyi tudás és sokoldalú különös gyakorlati felkészültsége mellett arra is készül, hogyan közölje tudását az ifjú nemzedékkel: gyermekkel, serdülővel és felnőttel!

Nem csoda tehát az, ha a tanulmányaiba lelkesült rajztanárt munkája különös magasságok felé csábítja. A művészi munka lényeges része ösztönös. Egy valamely festészeti, szobrászati vagy iparművészeti munka észrevétlenül izzhat olyanná, hogy az alkotójával megízlelteti a művész kínját, de gyönyörűségét is. A felkészülő rajztanár, akit már elárult rátermettsége alapján engedtek főiskolai tanulmányai terére, sok esetben merít a

munkáiból felemelő érzést és ér el elismerést azoktól, akik tanárai. Nagyon sok rajztanár sokszorosán beleízelt az alkotó művész teremtő lázába, összehasonlíthatatlan örömeibe és kínzó kétségeibe. És míg a tudományos szakon hosszadalmas, temérdek adat egybevetésén át vezet az út az alkotáshoz, — addig egy gazdag, szikrázó lélek a képzőművészet terén széles lendületekkel, ösztönös megérzések és egyszerűsítések mérföldjáró eszmáin át toppanhat a világ, elé mámorító és lenyűgöző alkotásokkal.

A rajztanár ösztönös vágyainál és felkészültségénél fogva állandóan közel áll az alkotó művészhez. Ha egyébben nem, de látásban, szemléletben, gondolatvilágában többé-kevésbé művész. A más szakos tanárok sokkal inkább passzivad. Többnyire tudomásul veszik az eredményeket. A rajztudás, a rajzzal való foglalkozás nem tűr passzivitást. Minden rajz cselekedet. És minden rajz egyéni cselekedet. És mivel a rajz cselekedet, alkotás, a rajzot művelő rajztanárból természetesen kirobban és teret talál az az egyéniség, aki képet lát, aki képet alkot.

Akiben rajzoló ösztön van, akiben rajzoló vágy és felkészültség van, az önállóan, egyénileg, egyénien lát mindent. Ebben van az egyik nehézség, amely miatt a rajztanárt általában helytelenül itélik meg.

De ugyanezek az adottságok: a rajzoló ösztön és bizonyos rajzoló készség, minden emberben megvannak, tehát minden tanulóban is. Annak tehát, aki rajzolni tanít, egészen különös nehézségei vannak. Mennyit és hogyan közöljön tanítványával, akinek a helyzete egy látott és rajzolni való tárggyal szemben nem olyan egyszerű, mint olyan rögzött és változtathatatlanul tudomásul veendő tényekkel szemben, mint amilyenek például a nyelvek, a számtan-mértan, a történelem megállapított és egyszerűen tudomásul veendő tételei vagy igazságai.

Mennyire más ezekkel szemben rávezetni a tanulót arra, hogy: milyen a lendülete egy vonalnak, milyen a legegyszerűbb befoglalója egy díszítő elem-csoportnak, egy ülő alaknak? Milyen a tagozása egy röneszansz levélnek, milyenek az arányai egy egyszerű tárgynak, vagy a tárgy részleteinek? Milyen a szép könyv? Mért jó egy szobor? Stb. Hogy csak a középfokú iskolák anyagát említsem. Ezekből a nehézségekből következik az, hogy míg a tehetséges ember többnyire jól rajzol, ha evvel foglalkozik, — viszont: jól rajzolni és a rajzot jól tanítani két különböző dolog. A rajztanárának, hogy egy görbe vonalat, egy lendületet, egy összetettebb, nehezen meghatározható foltot, színekülönbséget, színösszeecengést, valamely képet vagy építészeti alkotást meg tudjon magyarázni, nem mindennapi tudásra, tapasztalatra, ötletességre, szókincsre, alkalmazkodóságra, rugalmasságra, tanítói ösztönre, eleven és tevékeny lelkességre van szüksége!

Feltételezhetjük a rajztanárról, hogy tehetsége alapján került a Képzőművészeti Főiskolára. Feltételezhetjük azt is, hogy sokat rajzolt, tehát rajzolni elég jól tud. Feltételezhetjük, hogy a tanításhoz is van hajlandósága, kedve. Még azt is feltételezhetjük, hogy a tanító mesterségre is készült elméletileg és gyakorlatilag. De elég-e mindez?

Határozottan azt állítom, hogy nem elég.

Lehet a rajztanár jó rajzoló. Lehet járatos a mértanokban. Lehet friss és jó megfigyelő, sőt ötletes és jóízlésű tervező. Ismerheti jól különböző korok formalátását, művészi ízlését. Lehet, hogy a rajztanár kiváló műveltségű, jó előadó, kiváló tanító érzékű. Vagyis, úgy tudás, mint ízlés, és végül pedagógiai ösztön szempontjából kifogástalan.

Mégis, a legjobb akarattal sem készíthettük elő teljesen és véglegesen tanári pályájára, arra a kényes munkájára, mely rá az iskolában vár. Ez a tétel egyébként minden pályára áll.

Az iskola az élet. Az élet megállást nem ismer.

A tanuló, a gyermek a ma összes hatása alatt áll.

A tanárnak, tehát a rajztanárnak el kell jutnia a teljes máig és elő kell készítenie a holnapot.

Az iskola munkája a tanáron és a tanulón múlik. Ez a két tényező élő, gondolkodó, fejlődő. A folytonos változást jelentő.

Ezzel szemben az iskola munkáját kitűző és szabályozó tanterv, a tantervet magyarázó és kiegészítő utasítások, az iskolai élet sokféle megnyilvánulását szabályozó rendtartások a hosszabb-rövidebb ideig való állandóságot jelentik.

Tantervek húsz-harminc évenként jelennek meg. Tapasztalt, lebiggadt tanítók, tanárok, foglalják össze ezekben az iskola elé kitűzött célt, az egyes tárgyak tartalmát. Az egyes tárgyra nézve kereteket állapítanak meg, mely keretben a munka képe némileg és lassú mozgással változik. A tanterv értelmezésében, valóra váltásában maguk a tervezők is bizonyos szabadságot engednek. Minden tantervet részben réginevelésű tanárok valósítanak meg, akiknek újabb célokat, anyagot, tárgykört kell tudomásul venniök, átérteniök és tettere váltaniök; de minden tantervet új és új tanító nemzedékek is értelmeznek és váltanak tette. akik előtt természetszerűleg új célok villantak meg, akik új anyagot hoztak magukkal az életből, akik új, eddig fel nem ismert vagy eddig elhanyagolt tárgykört kapcsolnak bele az iskola munkájába.

Hogy csak néhány erőteljes példára mutassak rá: a világháború tapasztalatai, a közlekedés rohamos fejlődése, a gazdasági élet megrázkódtatásai oly gyors egymásutánban jelentenek mély nyomokat minden ember életében, hogy a szókkal fogalmazás (nyelvek), hogy a mennyiségekkel való megoldás (matematika, mértanok, földrajz), hogy a térszemlélet és forma-színmegoldások (földrajz-rajz-vegytan) állandó és gyorsult rezgéseknek, változásoknak, gazdagodásnak vannak kitéve az iskolában is.

Egy-egy iskolaegységnek (iskolacsaládnak) vezetője, igazgatója ma már képtelen arra, hogy egy-egy iskola teljes tanulmányi életét áttekintse, irányítsa, ellenőrizze. Még kevésbé képes arra a több iskolát magába foglaló tankerület vezetője, a tankerületi főigazgató. Az a jó ideje kialakult belátás, hogy az egységesítő tanulmányi felügyelő mellett szakemberek figyeljék, támogassák, irányítsák, esetleg ellenőrizzék az egyes szakok tanárait, a *szakfelügyelet* intézményét keltette életre.

Szakfelügyelet. Szürke és nem szép szó.

Természetszerűleg nem tud rámutatni arra a gazdag és kényes tartalomra, amit takar.

Mivel mi ez esetben a rajzi szakfelügyelettel foglalkozunk, elmondjuk röviden, mi történt eddig ezen a téren.

A Ratio Educationissal és a Nemzeti Rajzoskolákkal kapcsolatosan a szakfelügyelet oly messzeeső és oly kevésbé van még kikutatva, hogy arról éppen csak megemlékezünk.

Jóval közelebbi és érdekesebb ránk nézve az a kísérlet, mely *Wlassich* Gyula minisztersége alatt Feszty Árpád személyében akart szakfelügyelőt találni a rajzoktatás támogatására. Ha a részleteket nem is tekintjük, úgy a végeredmény helyes volt. A tanárság nem látta szívesen azt, hogy nem pedagógus, bár ízig-vérig művész belátására és gondozására bízták volna a magyar rajztanítás akkor még gyenge palántáját. A különben lelkes és tevékeny Feszty visszatorpant a reá váró kényes feladat elől. Tény az, hogy ez a merész terv révén előtérbe került kérdés nem oldódott meg.

Míg Budapest Székesfőváros, a gyakorlati érzékű és jómódú iskola-fenntartó évtizedeken át nevezett ki rajzi szakfelügyelőket különféle iskolái számára, akik közül különösen Györgyi Kálmán volt tevékeny, addig az állam a rajzi szakfelügyeletet országos hatáskörrel az Orsz. Magy. Kir. Képzőművészeti Főiskolára bízta. (1912. 49.301/1912. V. K. M. rendelet.) A Főiskola a szakfelügyeletet ez időtől kezdve egy szakfelügyelő bizottság útján gyakorolta is. Ennek tagjai főiskolai tanárok voltak. Ez a szakfelügyelő bizottság szerkesztette és adta ki 1915-ben a „Normál Tanmenet“-et, az ország rajztanárainak tájékoztatására, azt az illusztrált szakmunkát, mely az akkor érvényben volt tanterveket és utasításokat óhajtotta magyarázni, kiegészíteni és forma példákkal támogatni. A Normál Tanmenet szerkesztői gondos és jó munkát végeztek azzal, hogy az eddig csak szövegben megjelent rajzi tantervek mellé rajzolt példasort adtak, hangsúlyozva, hogy nem lemásolásra, hanem tájékoztatónak adták ki munkájukat. Az illusztrált tájékoztatót, a Normál Tanmenetet azonban sokan félreértették és egyszerűen másolták. És félreértik és másolják sokan még ma is. Különösen a rajzot tanító és sajnos, nagyszámú — más szakos tanár.

A szakfelügyelet személytelen volt. Az egyes iskolák tanulórajzsorozatot, majd tanári tanmenetet (vagy mindkettőt) küldöttek be. A szakfelügyelő bizottság egyik előadójának előkészítése alapján bírálta meg a tanmenetet. A „bírálati jelentések“ arra mutatnak, hogy az előadó rendkívüli gonddal és alapossággal vizsgálta meg az érdekelt iskola rajzi feladatsorát „az egyes gyakorlatnemek“, a „hivatalos tanterv“ szempontjából, azt, hogy „a beküldött anyag a bekérés föltételeinek megfelelőleg küldött-e be“, „mik a feltünőbb hiányai, hibái, vagy kiválóságai“, végül közölte „a szakfelügyelő bizottság összefoglaló megjegyzéseit, határozatát, esetleges utasításait“. A megjegyzések mindig a „rajzoktató tanmenetére“ és a „beküldött tanulórajzokra“ külön vonatkoznak.

A világháború tömérdek izgalma, a Főiskola hajléktalansága megnehezíti a szakfelügyeletet — a lassan fenyegetővé vált szükség megbénítja.

A világháború vége felé és az összeomlást követő nehéz időkben sem lehetett szó arról, hogy az ügyis rendkívül megnehezült tanári munkát bárki is elfogulatlanul figyelje és bírálja. Hisz megrendült minden. Az iskolák fűtellenek. A rajzórákat az osztálytermekben tartják, szénszűnetekkel megszakítva. Az anyagi leromlás, az ország körülzártsága miatt a rajzszer drága és hiányos.

Az iskolák rendbehozása, a fegyelem, a munkakedv visszaállítása talán a fővárosban a legnehezebb. Hiszen a háború után fölburjánzott kormányzati rendszer, a vörös uralom itt fejtette ki teljes erejét és legnagyobb hatását. A budapesti tankerület lelkes és erélyes újraszervezője, Pintér Jenő dr. kir. főigazgató munkatársakat kíván és választ maga mellé: szakfelügyelőket. 1919. őszén a budapesti tankerület többek között rajzi szakfelügyelőt is kap. E sorok íróját.

Ennek a korszaknak a szakfelügyelőire apostoli hivatás várt. A szegénységben, nélkülözésben, elkedvetlenedésben vergődő iskolák őrlő gondokban élő tanárai és tanulói munkáját kellett támogatniok, felpezsdíteniök, irányítaniok és ellenőrizniök. Ebben az időben nem bizottság vizsgálta át a különféle anyaghiány miatt nehezen elkészíthető és megkívánható tanári tanmenetet és tanulórajzsorozatot, — hanem a szakfelügyelőnek magában az iskolában kellett meglátnia és végigszenvednie a tanár és tanuló megnehezült munkáját. Ez a szakfelügyelet sok tantermet látott, melyben tanár és tanuló összezsufolva, télikabátban dolgozott, rajzolt úgy, ahogy lehetett. A megértésnek, a szeretetnek, a támogatásnak jegyében kellett a szakfelügyelet akkor sokszorosan kényes munkáját végezni, hiszen minden egyes embernek friss sebei voltak, és a nemzeti csapás, Trianon, oly sokakat tett türt vándorokká, ingerült szegényekké, türelmetlen csodavárókká.

A szakfelügyelő azon volt, hogy többet dicsérjen, mint korholjon, hogy bajtársi érzéssel támogasson, hogy szigorú bírálattal senkit ne sújtsa akkor, amikor annyi gondot, fájdalmat és szegénységet takargatott minden budapesti ember, hisz a gyermek fázva, órákig állt sort mindenütt, hisz az apa szeneszsákot cipelt, az anya könnyezve vitte haza a lisztjegyre esedékes, szükös élelmet. Lehetett-e rajzoló szemet, vízfestéket, tűrhető papirost, puha törlőgummit, szemrevaló munkát kívánni akkor, amikor a legszükségesebbre is alig tellett?

Az iskola nélkülöző munkásai nemcsak a bizakodás hangját találták meg lassanként, de az egészséges élet formáit, színeit és munkakedvét is. Ezt a csodálatos átalakulást figyelte és szolgálta csendes munkájával, megértésével, meleg bajtársi érzéssel és biztató szóval ennek a nehéz korszaknak a tankerületi rajzi szakfelügyelete. Ugyanebben az időben, míg Szmecana Ágost a pesti tankerület rajztanárait, addig a Képzőművészeti Főiskola az országnak főleg polgári iskoláit látta el a szakfelügyelő tanácsaival.

A tanárság lassan ismét belelelkesül munkájába: hisz a gyermeklélek derűje, játékos optimizmusa a tanár felé ragyogtatja a jövőt, melyben reménykedni kell! A „Nem! Nem! Soha!” mindig bizóbban dübörög, izzik az iskolában! A rajzórák termése nemcsak egyre javul, de megtalálja útját az egész világ lelkei felé! Hány vöröskeresztes rajzaalbum, hány, iskolában rajzolt magyar-ékes oklevél szerzett sok új barátot a magyar igazságnak!

A Budapesten rendszerré váli tankerületi rajzi szakfelügyelet ennek a nehéz időkből megkezdett személyi, tehát közvetlenebb rendszernek folyamányaként ma is fennáll. Az utolsó évtized viszonylagos nyugalma és rendezettsége az iskolákban megtermette gyümölcsét: az iskola ma ismét a céltudatos, nyugodt és vidám munka színhelye. A szakfelügyeletnek a tanár munkáját már eredménnyel lehetett támogatnia. A háború előtti szakfelügyelet tájékoztató munkája, a Normál Tanmenet példatára a háborúban még alig, de a háború után megvalósíthatóvá vált. Természetes, hogy oly nagy eseménysorozat, mint amelyet az ország átélt, olyan mozgalmasság és újszerű élet, mint amilyen a háború után indult, minden tanárt arra int, hogy fokozottabb gonddal vizsgálja meg a tanítás célját, anyagát, módszerét. Új tantervek egész sora keletkezik. A rajz terén új célkitűzés. Míg a háború előtt a természet szemléletén alapuló művészeti rajzon van a hangsúly, a háború után a „közhasznú rajz” nyomul az előtérbe és a művészeti rajz körébe vágó kísérletek inkább a tantervben találnak helyet, mint az iskolában magában. A tanterv megújult, megnövekedett, a vetületi rajz értékes anyagával, a műalkotás szemléltetés erőteljesebb hangsúlyozásával. De az idő, melyet a rajz a tanterv valóra váltására kapott, megrövidült! A legtöbb művelt embert kitermelő reálgimnázium felsőbb osztályaiban csak heti 1—1 rajzóra van, a gimnáziumban, a leánygimnáziumban és liceumokban nincs rajzóra a felsőbb tagozaton! H. Spencer nem írta volna rólunk az „Education“-ban: „The spreading recognition of drawing as an element of education, is one among many signs of the more rational views on mental culture now beginning to prevail.“ („Az, hogy a rajzot mindinkább elismerik, mint a nevelés egyik elemét, egyike azon jeleknek, hogy a szellemi kiművelés terén észszerűbb nézetek kezdenek erőrekapni.“) Nálunk a rajz teret veszít!

Ma az a helyzet, hogy míg Budapesten egy rajzi szakfelügyelő támogatja, irányítja és ellenőrzi a tankerületbeli középiskolák rajztanítását, két rajzi szakfelügyelő a budapesti községi polgári iskolákét, az országos hatáskörű rajzi szakfelügyelet a Képzőművészeti Főiskola hatáskörében maradt. Ezenkívül, tudomásunk szerint, még az Országos Közoktatási Tanácsnak van szakfelügyeleti joga, mellyel esetenként él.

A Képzőművészeti Főiskola 1921-ben szerveztetett újra. Ugy az 1921. évi, mint az 1930. évi november hó 11-én jóváhagyott Szervezeti Szabályzatban a 2. §. körvonalazza a módot, amelyen a Főiskola a szakfelügyelet külön feladatát gyakorolja.

Alig lehet az iránt kétség, hogy az a Főiskola, mely a rajztanárokat

neveli, hivatott a rajztanár munkásságát továbbra is figyelni, támogatni, irányítani, ellenőrizni. És, ha ezidőszerint több hatóság megbízásából működik is egyidejűleg rajzi szakfelügyelet, ennek a több területen folyó szakfelügyeleti munkának egységesítése és irányítása csak a Képzőművészeti Főiskolának a feladata és joga lehet, azé a Főiskoláé, amely ezt a megbízatást kiküzdötte (1912.) és mely azt csorbíthatatlanul fenntartotta. (1921. 159.000. sz. r. és az 1930. nov. 11-én kelt kormányzói magas elhatározás). A Főiskola ezt a feladatát nemcsak magáénak vallotta, de immár két évtizede körültekintéssel és szeretettel végezi is.

A megújított Főiskola (1921.) a változott viszonyoknak megfelelően, nem alakított bizottságot, hanem egyszerűsíteni és takarékosabbá akarván tenni a dolgot, a szakfelügyeletet egyelőre arra a szaktanárra bízta, akinek ebben gyakorlata van s aki szaktárgyánál, a „Rajztanítás módszeré“-nél fogva is leginkább hivatott arra, hogy a középfokú iskolákkal állandó érintkezésben legyen, azok munkáját figyelje, támogassa, irányítsa. Erre a megoldásra a Főiskolát kormányzó Rektori Tanácsot nemcsak hasznossági szempont bírta rá, hanem az a meggyőződés is, hogy a rajzi szakfelügyelet és a rajztanár nevelés szorosan összefügg, el nem választható. Hogy nem helyes, nem egészséges az, ha azokat a rajztanárokat, akiket a Főiskola tanári kara a mának és még inkább a holnapnak nevel, esetleg a tegnap tanára irányítja tovább.

A szakfelügyelet, melynek hivatása oly szép és kényes, nem utolsósorban anyagi kérdés is. Tökéletesebb, nagyobb hatósugarú és mozgékonyabb szakfelügyeletet csak bőséges anyagi erővel rendelkező ország tud fenntartani. Mint ma Franciaország, Anglia, Magyarország, mai viszonyai közt, alig, bármennyire kívánatos volna is, hogy a szakfelügyelet akkor és oda szállhasson ki, amikor és ahol támogató, irányító munkájára szükség van.

A *rajzi szakfelügyeletnek* elsősorban támogatnia kellene a rajztanárt munkájában. Akkor, amikor oly kevés iskolában van megfelelő rajzterem (Budapest 40 középiskolája közül kifogástalan rajzterme 3-nak van: a Bulyovszky-uccai Kemény Zsigmond reáliskolának, a IV. ker. közs. Eötvös reáliskolának és a VII. ker. Szt. István reálgimnáziumnak), akkor, amikor a fűtési zavarok idején a rajzterem az első, melynek fűtését megszüntetik, akkor, amikor a beszerzési, szertárgyarapítási összegek szétszétlásánál többnyire a rajzszertár a mostoha gyermek, akkor, amikor a rajztanár társtalánul áll egy-egy tanári karban, — akkor, amikor a legfontosabb iskola-fajtáknál a rajzra egyes, sőt heti egyetlen órát sem szán a tanterv, — akkor, amikor a rajztanárnak hivatali előljárói között még elvétve sem akad rajztanár, akkor a szakfelügyeletnek elsősorban támogatnia kell a rajztanárt.

Támogatnia kell a szakfelügyeletnek a rajztanárt oly módon, hogy meg kell látnia, el kell ismernie a lelkes, a kiváló, az eredményes tanári munkát. Rá kell mutatnia a jó tanár szép eredményeire. Elismerő, dicsérő szóval, a jó munka hírének szertevitelével kell a jó tanárt további lelkes

munkájában erősítenie. A jóra rámutatással, a selejtezni valóra tapintatos rávilágítással, az esetleges hibák orvoslási módjainak megtalálásával kell a csüggedő, közönyös, a magáramaradtságában tévutra került tanárt felvilágosítani, támogatni, helyes útra terelni!

Melyik ember nem téved? Melyik tanárt nem csábít egy-egy új, általánosabb, sokszor csak álsikert mutató tanítási gondolat? Melyik tanárt nem kedvetlenítette el időnkint az, hogy a tanári munkát általában nem becsülik meg? (Hálátlanság.) Hogy a munkahelye felől nem kérdezték meg. (Rajzterem.) Hogy a tömegtanítás a rajztanárra ró legtöbb terhet. (Tanulólétszám.) Hogy az elért eredményt nem ismerik el, mert helytelen szemszögből nézik? (Tanulórajzok.) Hogy az iskolában magában, csak úgy, mint az életben, nem ismerik el a belső értéket („A rajz kevésbé fontos tárgy!“). Hogy a kartársak, az előljárók ítélnek a rajztanár munkája felől anélkül, hogy többször végignéznék, hogyan dolgozik a rajztanár. (Minősítése.) Hogy saját szaktársa, szaktárgyi előjárója nem veszi tekintetbe a szakembernek kijáró elemi tiszteletet. (Bírálatok, Bántó kioktatások.) Hogy, míg az egyén szerető munkája, egyénisége adja az iskolának az életet, a rideg formalizmus, uniformizálás a megölője az iskolai életnek, a vidám és lelkes iskolai munkának. (A tanterv rideg értelmezése, a Normál Tanmenet szigorú utánoztatása).

Sok a tanár sebe. A tanári munka orvosa, a szakfelügyelő, rendkívül élesenlátó, embert ismerő, emberséges, tapintatos és művelt legyen. Egész és kiváló ember. Született tanító-mester és emberszerető apostol!

Apostol, aki felkeresi tanártársát a nagyváros forgatagában, a vidék csüggesztő magányában! Aki lelket tud önteni a lankadókba, a sötétben látókba, erőt a lagymatagokba, tüzet a hamu alatt parázst rejtegetőkbe. Legyen a szakfelügyelő az a szürke és szegény apostol, aki színes és tanulságos mesét tud belemagyarázni a szűkszavú tantervbe. Aki virágokra mutat rá az Alföld fakó városterületén, a talán szűk és zord rajztermek kopott padjain. A szakfelügyelő legyen az a bölcs társ, aki észreveszi a látogatása alatti feszültségtől nyomott hangulatú órán is azokat az értékeket, amik kicsillannak a gátlás alatt álló tanári munkából, a gyermeki befolyásoltság megszeppent alkotásaiból.

A szakfelügyelet támogassa a tárgyat az iskola bölcs, de mindent meg nem látó vezetőinél. A tanárt a kétségtelenül nehéz tanító-nevelő munkájában. A tanulókat az objektív és magasabbról jövő elismerésével, munkára tüzelésével. A szakfelügyelet ne fenyegető felhő legyen, mely ráveti árnyékát az iskola munkájára, legyen vidámságot és termést hozó meleg nap-sugár. látogatása szívesen látott és örömet hozó ünnepi eseménye az iskolának.

A szakfelügyelet olyképp *irányítója* az iskolának, hogy a jó munkában való örömet terjeszti. Mutasson rá helyesen arra, hogy a rajz szépséges nyelv, melyet meg lehet és illik tanulni. Hogy a műalkotás felismerésének, élvezésének a grammatikája és szótára a rajz megtanulásában van.

A szakfelügyeletnek kell megteremtenie azt a nemes hangulatot, azt az egyéniség-megbecsülést, mely a 80-as évek tantervi utasításaiban inkább megvan, mint akár a ma iskolájában, akár a ma tanterveiben és utasításaiban. A szakfelügyelet irányítson úgy, hogy az egyes tanári egyéniségek színe, velük született formatartalma el ne sorvadjon a tanterv szószegénységének vagy az irányítás kérlelhetetlenségének hatása alatt!

Mivel pedig az élet új és új virágokat csal ki földből és emberből, országból és iskolából, a szakfelügyelő legyen az a messzirelátó irányító, aki bölcsességgel és melegen érző lélekkel mutat rá az életet ígérő sarjadzásokra s a talán mérges növényekre. A szakfelügyeletnek meg kell látnia, hogy mely helyen mi ígér ízes termést, és be kell látnia, hogy nem mindenütt lehet a földet, az iskolát, az embert ugyanannak a kitermelésére kényszeríteni.

Helyes irányítás mellett a mi hazánk a legesodálatosabb rajzi termést ígéri. Nincs az az ország, amelyben annyi forma és szín van szétszórva és vár újhódó életet! Az ország minden vidékéről származó, formaadottságokat magukkal hozó rajztanárt egy nevezőre hozni, egy rajzi feladatsorbéklyójába verni, tőlük uniformitást követelni helytelen.

Vigyék szét a tanárok a velük született formákat, színeket, ízlést, adják hozzá a megszerzett ismereteket és hangulatokat, adják tovább azt, ami bennük van, ami lelkesen kívánczik ki — ebben a munkájukban óvatosan irányítani a rajztanárokat — ez a szakfelügyelet rendkívül érdekes és kényes feladata.

Végül fontos feladata a szakfelügyeletnek a tanári munka áttekintése egybevetése, seregszemlére gyűjtése.

Az évvégi összefoglalások idején tegyük ki iskolánként közszemlére az őszinte, áttekinthető rajzsorozatokot. Rendezzünk két évenként rajzkiállítást tankerületenként. E bemutatókon lehetőleg minden iskola vegyen részt egyenlőszámú rajzzal, egyenlő elbánás biztosítása mellett. Ha az ilyen tankerületi kiállítás nehézségekkel jár és sok munkát is jelent, igen érdekes tanulságokat nyújtana úgy a résztvevő iskolákra, mint a szakfelügyeletre nézve, vagyis az oktatás ügyére nézve. Mily érdekes összehasonlítások, megbeszélések forrásává válhatnék egy-egy ilyen tankerületi rajzkiállítás! Mennyire kialakulhatna egy-egy nagyobb terület sajátos ízlése.

Időnként nem is általános lehetne az ilyen rajzanyag bemutatás, hanem egy-egy feladatesoport anyagát, fokozatos menetét, módszeres eljárását mutatnók csak be és vitathatnók meg.

A rajztanárok munkássága eredményét azért gyűjteném egybe időnként, de ugyanakkor azért adnék alkalmat és módot minden tanárnak arra, hogy szaktársainak munkájába beleláthasson, hogy rámutathassunk elsősorban arra, ami jó, másodsorban arra, ami tévedés. Egy-egy országos rajzkiállítás, melyet négy évenként (célszerű volna, ha a nemzetközi rajzoktatási kiállításokat megelőző évben) rendeznénk, rendkívül értékes alkalmat szolgáltatna arra, hogy a szakfelügyelet rámutasson a tanulságokra. Rámutasson arra a folytonosságra, arra az életre, amely a rajz

terén is megvan, amely előtör, világosságot kér azoknak a kedvezőtlen életkörülményeknek ellenére, melyek között a rajz él!

Ezeknek a kerületi és országos rajzkiállításoknak a szervezője, rendezője, a vitairányítója, a hozzászólások összefoglalója, lezárója az országos szakfelügyelet volna.

A csökkentett óraszám mellett is szép, értékes munka folyik szerte az országban!

Büszkén mutathatnánk rá arra, hogy milyen felemelő, meggyőző, különös zamatú az eredmény azokban az iskolákban is, melyekben a háború után nevelt rajztanár-nemzedék tanítja a rajzot. Rámutathatnánk arra, hogy a régi iskolák munkás, régi és kiváló rajztanárainak nincs okuk arra, hogy az új tanuló nemzedéket féltsek az új rajztanár nemzedéktől. Végre megdöbbenő bizonyítékkal vonulnának fel a rajztanárság igaza mellett azok az iskolák, melyekben a rajzot jószándékú más szakosok tanítják!

A szakfelügyelet célja továbbnevelni a rajztanárt. Ennek a feladatnak legteljesebben a rajztanárnevelő Képzőművészeti Főiskola felelhet meg. Az eddig szertetagolt szakfelügyeletet a Képzőművészeti Főiskola egységbe foglaló szelleme alá kell rendelni.

Viszont azonban a legáldozatkészebb rajzi szakfelügyelet sem fogja eredményessé, szinessé tenni azoknak a más szakos tanároknak a munkáját, akik ma (oly sokan) rajzot tanítanak.

Baranski E. László.

Kivonat

az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskolának

a Kormányzó Úr Öfőméltósága által 1930. november hó 11-én kelt magas elhatározásával jóváhagyott

FELVÉTELI, TANULMÁNYI ÉS FEGYELMI SZABÁLYZATÁBÓL.

A) A HALLGATÓK SZEMÉLYI KÖRÉBE ESŐ SZABÁLYOK.

a) Tanulmányi szakok.

1. §.

Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskolán a következő tanulmányi szakok vannak:

I. Művészi szak:

1. Festészet.

2. Szobrászat.

II. Tanári szak:

1. Középiskolai rajztanárjelöltek számára a középiskolákban, tanítóképzőintézetekben, a felsőipariskolákban, ipari szakiskolákban és nőipariskolákban, valamint a középiskolákkal egyenrangú vagy azoknál alsóbb tanintézetekben való tanításra jogosító oklevél megszerzése végett;

2. polgári iskolai rajztanárjelöltek számára a polgári iskolákban, valamint ezekkel egyenrangú iparoktatási és alsóbb tanintézetekben való tanításra jogosító oklevél megszerzése végett;

3. tanítóképző-intézeti rajztanárjelöltek számára, akik polgári iskolai rajztanári oklevelet szereztek és még egy ötödik évfolyamot végeznek.

A „rajztanár“ megnevezés mindkét nemre egyformán vonatkozik.

b) A hallgatók felosztása; általános előképzettség.

2. §.

A Főiskola hallgatói *rendesek*, vagy *rendkívüliek*.

I. *Rendes hallgatók* azok, akiknek tanulmányi előképzettsége:

a) *művészi szakon* középiskolai érettségi bizonyítvány, tanító(nő)-i oklevél, iparművészeti iskolai végbizonyítvány, vagy valamely középfokú ipari szakiskola végbizonyítványa;

b) a tanári szakon :

1. középiskolai rajztanárjelölteknek középiskola-i érettségi bizonyítvány ;
2. polgári iskolai rajztanárjelölteknél az elemi népiskolai tanítói oklevél, esetleg az 1. alatti előképzettség ;
3. tanítóképző-intézeti rajztanár jelölteknél polgári iskolai rajztanári oklevél.

II. *Rendkívüli hallgatók* azok, akiknek az I. alatt felsorolt előképzettségek egyike sincs meg.

A kereskedelmi iskolai érettségi bizonyítvány egyik szakon sem jogosít rendes hallgatóként való felvételre.

A tanári szakon rendkívüli hallgatóul senki fel nem vehető.

3. §.

A felsorolt tanulmányi szakok növendékei művészeti tanulmányaikat együttesen végzik.

4. §.

A tanári szakon a II. évben csak azon növendékek maradhatnak meg, akik a 2. §-ban foglalt tanulmányi feltételek (bizonyítvány) mellett a Főiskola I. évfolyamát legalábbis „jó“ eredménnyel szabályszerűen végezték el. A Tanári Kar a tanári szakra való végleges felvételt olyanoktól is megtagadhatja, akiket a tanári hivatás betöltésére egyéb okból alkalmatlanoknak tart.

5. §.

Amennyiben valamely rendkívüli növendék az I. évfolyamot szabályszerűen elvégezte s a II. év megkezdése előtt a tanári szakon megkívánt tanulmányi előfeltételek egyikét közben megszerezte s a 4. §-ban foglalt követelményeknek megfelel, a tanári szakra beírható.

6. §.

A rendes hallgatóknak előirt tanulmányi előképzettséggel bíró növendékek *csakis rendes hallgatókul iratkozhatnak be.*

c) A növendékek felvétele.

7. §.

Uj növendékek a Főiskolára *csakis 17-ik életévük betöltése után s a rendelkezésre álló helynek megfelelően mindig csak korlátolt számban* vehetők fel; a számot a vall. és közokt. miniszter állapítja meg.

Felvételi vizsgálatra csakis az I. félév elején szeptember hó első napjaiban lehet jelentkezni.

8. §.

A felvételi jelentkezéseknél bemutatandók :

- a) a születési bizonyítvány ;
- b) az előtanulmányokat igazoló okiratok, vagy ezek hitelesített másolatai;
- c) hatósági erkölcsi bizonyítvány olyanoknál, akik nem közvetlenül más tanintézet elvégzése után jelentkeznek, valamint azoknál, akik főiskolai tanulmányaikat egy vagy több évi megszakítás után folytatni akarják.

9. §.

A szabályszerűen jentkezők felvételi vizsgálatra bocsájtatnak, melynek eredménye alapján a Tanári Kar határoz a felvétel felől.

10. §.

A felvételi vizsgálat tárgya az összes jelentkezőkre nézve a következő:

a) emberi fejnek rajza élő modell után (a leendő szobrásznövendékek mintáznak);

b) akt-rajz élő modell után.

A felvételi vizsgálat időtartama 2 hét.

11. §.

Azon jelentkezők, akik a felvételi vizsgálaton a művészi tehetség jelét nem mutatják, fel nem vétetnek.

12. §.

A felvételi vizsgálaton készült rajzok és munkák nem adatnak vissza.

13. §.

A felvételi vizsgálat után jelentkezők kivételesen és csakis a Rektori Tanács engedélyével, megokolt, írásbeli kérelmükre bocsájthatók utólagos felvételi vizsgálatra.

d) **Beiratás.**

14. §.

A felvételi vizsgálatokon megfelelt és felvett jelentkező beiratkozás végett a Főiskola rektori hivatalában tartozik jelentkezni. Aki beiratási és tandíj-fizetési kötelezettségének a felvételt követő két hét alatt eleget nem tesz, beiratkozási jogát elveszti.

Minden új növendék felvétele *ideiglenes*. Az első évben, akár az év folyamán, akár az év végén *elbocsájtható* az, aki tehetségtelennek bizonyul, vagy feltűnő hanyagságot tanúsít.

A beiratás a következő módon történik:

A kitűzött időben a jelölt a rektori hivatalból átveszi születési és előtanulmányait igazoló iskolai bizonyítványait, továbbá a jelentkezés alkalmával kitöltött származási ívét s a főiskolai szabályzat egy példányát. Majd lecke-könyvet (index) kap és a származási ív rovatait, továbbá a fényképpel ellátott leckekönyv első lapját a rektori hivatalban kitölteti és a fegyelmi szabályzat megtartására kötelező sajátkezüleg aláírt nyilatkozatával a főtitkárnál jelentkezik. A főtitkár az okmányokat megvizsgálja, felvilágosítást ad a kötelező, illetőleg látogatni kívánt tantárgyakra nézve s közli az egyes szaktanárokhoz való beosztását. Ha nincs akadálya a beiratkozásnak, a származási ív aláírásával a beiratkozást megengedi.

A hallgató ez alapon beírja a leckekönyv második lapján az előírt tárgyakat és gyakorlatokat a tanárok neveivel, azután a questori hivatalban lefizeti a beiratkozási- és tandíjat. A questor a díjakat a származási ívvel átveszi s a lefizetett díjakat a leckekönyvekben nyugtázza.

A hallgató ezután jelentkezik a rektornál, akinek a fegyelmi szabályzat megtartására kötelező, sajátkezüleg aláírt írásos fogadalmat s a leckekönyvet átadja.

A rektor a nyilatkozatot átveszi és a leckekönyv aláírásával és kézfogásával az illetőt a Főiskola hallgatóinak sorába fogadja.

15. §.

A beiratás a további tanfélévek elején a következőképen történik. A hallgatók a kitűzött időben a rektori hivatalban származási ívet töltenek ki s azt a megfelelően kitöltött leckekönyvvel a főtitkárnak bemutatják aláírás végett. A főtitkár a kötelező-, esetleg a látogatni kívánt tantárgyak s a választott szaktanár rovatait megvizsgálja s ha a beiratkozásnak akadálya nincs, az ívet aláírja, illetve ezzel a beiratkozást megengedi.

Ezután a növendék a questurába a származási ívet beadja, lefizeti az esedékes díjakat, aminek megtörténtét a questor a leckekönyvben igazolja.

16. §.

Valódi ténykörülmények elhallgatása, elferdítése, vagy meghamisítása alapján kieszközölt beiktatás vagy beiratás érvénytelen s ugyanúgy a származási ív, a leckekönyv adatainak meghamisítása, a körülményekhez képest fegyelmi, sőt bűnvádi eljárást vonhat maga után.

17. §.

A fizetendő beiratási- és egyéb díjaknak a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium által meghatározott összegéről a rektori hivatalban kitett díjtáblázat tájékoztat.

18. §.

A Főiskola kötelékéből egy hónapon belül önként kilépő hallgatónak a tandíj visszafizethető.

A kilépés bejelentendő a rektori hivatalnak, mely erről a tanárokat értesíti. Ha a kilépő egy tanfélévét sem fejezett be, leckekönyve visszatartandó.

e) Tandíjmentesség.

19. §.

Tandíjmentességben csakis olyan szorgalmas, szegénysorsú hallgatók részesülhetnek, akik a maguk vagy szüleik szegénységét, illetőleg vagyontalanságát az illetékes hatóságtól ugyanabban az évben kiállított vagy megújított szegénységi, illetőleg vagyontalansági bizonyítvánnyal igazolják. A hallgatók, rendesek és rendkívüliek egyaránt, valamennyi kötelező tárgyból legalább jó osztályzatot kötelesek felmutatni.

A tandíjelengedés a beiratkozás alkalmával a rektori hivatalnál benyújtandó folyamodvánnyal a Tanári Kartól kérelmezendő.

20. §.

Az egyszer elnyert tandíjmentesség a tanulmányok hátralevő idejére is szól. Elveszti azonban a növendék, ha a 19. §-ban előirt tanulmányi követelménynek nem felel meg, vagy fegyelmi vétséget követ el. (L. 69. §. 3. pont.)

21. §.

A benyújtott kérvényekről a rektori hivatal a kari-ülés részére táblázatos kimutatást állít össze, amely tartalmazza: 1. a folyószámot, 2. folyamodó nevét, 3. az előző félév tanulmányi osztályzatait, 4. a vagyoni állapot jellemzését, 5. a tandíj elengedésére vonatkozó javaslatot, 6. esetleg a fegyelmi büntetésekre vonatkozó megjegyzést.

22. §.

A beérkezett kérvényekről a Tanári Kar a tanfélévek első ülésén dönt a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter által engedélyezett arányszám keretén belül. A döntés a Minisztériumnak tudomásulvétel végett felterjesztendő.

23. §.

A folyamodók a kérvényükre kapott végzés ellen nem fellebbezhetnek.

f) Állami ösztöndíjak.

24. §.

Állami ösztöndíjak elnyerésére évenként pályázat hirdettetik. A pályázaton általában csak oly szegénysorsú növendékek vehetnek részt, akik a főiskolai tanulmányaikat legalább egy éven át sikeresen folytatták.

Az ösztöndíj rendszerint csak egy évre szól.

25. §.

Ösztöndíj adományozásáért a folyamodványokat a tanév elején a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez címezve, a rektori hivatalba kell beadni és hasonlóan felszerelni, mint a tandíjmentességi kérvényeket, kivéve azon ösztöndíjakat, amelyek adományozását a Minisztérium vagy az alapítványtevők a Főiskolára bízták.

26. §.

A folyamodvány melléklete gyanánt legfeljebb 3 rajz és festmény, szobor vagy egyéb, a folyamodó ösztöndíjra érdemes voltát feltüntető munka küldendő be a Főiskolára.

27. §.

A rektori hivatal a folyamodókról a 21. §-ban leírtakhoz hasonló táblázatos kimutatást állít össze s a Tanári Kar a pályamunkák, továbbá a táblázatos kimutatás adatainak figyelembevételével állapítja meg az ösztöndíjra érdemesek sorrendjét, esetleg az ösztöndíj összegét. A rektori hivatal a javaslatot vagy döntést táblázatos kimutatással együtt a Minisztériumhoz felterjeszti.

28. §.

Ha valamely hallgató az év folyamán feltűnő hanyagságot tanúsít, vagy súlyosabb fegyelmi büntetésben részesült, tőle az ösztöndíjat az adományozó hatóság megvonhatja.

29. §.

A tanársegédi minőségben működő továbbképző ösztöndíjas növendékek pályázati feltételei a fenti §§-okban foglaltakkal azonosok.

g) Szorgalom-, jutalom- és pályadíjak.

30. §.

A tanév folyamán a jelesebb növendékek között jutalom- és szorgalomdíjak osztatnak ki, s feladatok megoldására pályadíjak tüzetnek ki.

A pályanyertes művek a Főiskola tulajdonába mennek át.

31. §.

A növendékek munkálataiból tanulmánymunkák vétetnek meg a Főiskola gyűjteménye számára.

32. §.

A szorgalom-, jutalomdíjak odaitélése tekintetében az illető tanár javaslatára a Tanári Kar határoz, kivéve, ha az adományozó másként intézkedik.

33. §.

Kisebb tanulmányi segélyeket a rendelkezésre álló fedezethez képest a tanár javaslatára a rektor adományoz.

h) Diákasztal.

A Főiskola Diákasztalának célja főiskolai hallgatókat ingyenes, vagy kedvezményes étkezéshez juttatni. Az erre vonatkozó rendelkezéseket a Főiskola Diákasztaláról 1908. évi április hó 28-án kiadott 124.223 1907. sz. vkm. rendeleten alapuló alapszabályok állapítják meg.

i) A növendékek nyilvántartása.

34. §.

A növendékek nyilvántartása céljából a rektori hivatal a származási ívekből szakonként és évfolyamonként elkülönített anyakönyvet vezet.

Ebbe az anyakönyvbe a tanulmányi eredmények, az esetleg élvezett ösztöndíj, tandíjmentesség, nemkülönben az esetleges fegyelmi büntetés bejegyeztetik.

Ugyanide jegyzendő be az index másodlat, valamint az index másolatok kiadása is.

35. §.

A hallgatók lakásukat a beiratkozás alkalmával, valamint ha abban az év folyamán változás állana be, a rektori hivatalban három napon belül bejelenteni tartoznak.

36. §.

A rektor, illetőleg a rektori hivatal vezetője a főtitkár, a hallgatók kérelmére, bizonyítványokat állíthat ki a tanév látogatásáról, befejezéséről, a végzett tanulmányokról, nemkülönben másolatokat is adhat ki.

37. §.

A rektori hivatalhoz bármilyen okból benyújtott folyamodványokhoz csatolt okmányok, elintézés után, az evégből kitűzött határnapiig a rektori irodában annál is inkább átveendőek, mivel a határnapon túl a hivatal az illető okmányokért nem szavatol.

B) A NÖVENDÉKEK TANULMÁNYI KÖRÉBE ESŐ INTÉZKEDÉSEK.

a) Tanulmányi idő.

38. §.

A Főiskola növendékeinek tanulmányi ideje.

I. A művészi szakon:

1. festők részére 5 év,
2. szobrászok részére 5 év,

II. A tanári szakon:

1. középiskolai rajztanárjelöltek számára 5 év,
2. polgári iskolai rajztanárjelöltek számára 4 év,
3. tanító-képzőintézeti rajztanárjelöltek számára 5 év.

39. §.

Azok a növendékek, akik valamely tanulmányi szakot befejeztek, ezen időn túl egy, esetleg két évre, a szaktanár ajánlatára, továbbképző növendékül felvehetők. A Tanári Karnak indokolt, rendkívüli esetben jogában áll oly folyamodókat is felvenni továbbképzős növendékül, akik előtanulmányaikat nem a Főiskolán végezték.

A továbbképzős növendékek a Főiskolán külön műtermet és modellt kaphatnak, amennyiben erre anyagi lehetőség van.

40. §.

A tanév a következő módon tagozódik:

I. félév, október 1-től január hó 31-ig;

II. félév, február hó 1-től június hó 20-ig.

Az évvégi kollokviumok május hó második felében, a tanári képesítő vizsgálatok pedig június hó első felében kezdődnek.

41. §.

Az összes tanulmányi szakokon évenként csak arra az évfolyamra előirt anyag végezhető. Első félév második helyett, vagy megfordítva be nem számítható.

Fakultatív tárgyként csupán azonos vagy alsóbb évfolyamok valamely tárgya vehető fel, amennyiben órarendi ütközés nincs.

A megállapított tanulmányi idő semmiféle címen meg nem rövidíthető. Tekintettel a rajztanárképzés különleges gyakorlati igényeire, ezen szakon sem egészben, sem részben be nem számíthatók valamely szak- vagy főiskolán eltöltött évek.

A tanfolyamokat magánúton sem egészben, sem részben elvégezni nem lehet.

b) Tantárgyak, heti óraszám.*

42. §.

Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola tantervébe a következő tantárgyak vannak felvéve:

T a n t á r g y a k	I. év- folyam				II. év- folyam				III. év- folyam				IV. év- folyam				V. év- folyam				
	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	E	
Alakrajz	26	6	26	26	30	10	20	20	36	10	20	20	36	10	20	20	36	—	12	12	
Szobrászat	—	20	—	—	—	20	4	4	—	26	4	4	—	24	—	—	—	36	—	—	
Művészi grafika ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Vizfestés	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	4	4	—	—	—	—	
Művészeti technikák ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Iparművészet	2	2	2	2	—	—	4	4	—	—	6	6	—	—	6	6	—	—	—	—	
Építészeti enciklopédia	—	—	—	—	3	3	3	3	3	3	3	3	—	2	—	—	—	—	—	—	
Művészettört. és esztétika	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
Tapasztalati látszattan	4	4	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Művészeti bonctan	—	—	—	—	2	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Mértani rajz	Sikmértan	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Ábrázoló geomet.	2	2	2	2	—	—	2	2	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	
	Látszattani szerk.	—	—	—	—	2	2	2	2	—	—	2	2	—	—	3	—	—	—	—	
Bevezetés a filozófiába	2	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Neveléstan és tanítástan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	
A rajztanítás módszere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	2	2	
Gyakorló tanítás ²⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	12	12	
Magyar irod. tört. és világirod.	2	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	
Heti órák száma	40	40	40	40	39	39	41	41	41	41	41	41	38	38	39	38	40	40	32	30	

A = festői szak, B = szobrász szak, C = középiskolai rajztanári szak, D = polgári iskola rajz-
tanári szak, E = tanítóképző intézeti rajztanár(nő)-i szak.

¹⁾ Fakultatív tárgy.

²⁾ Az V-ik évfolyamban a tanulmányokkal kapcsolatban fakultative szemináriumok tartatnak.

Rajztanárjelöltekre egyidejűleg kötelező vizsgálatok.

I. alapvizsgálat a II. év végén C D szak részére	II. alapvizsgálat a III. év végén C D szak részére	Szakvizsgálat a IV. év végén		Pedagógiai vizsgálat az V. év végén	
		C szak részére	D szak részére	C szak részére	E szak részére
1. Szobrászat	1. Alakrajz	1. Alakrajz	1. Alakrajz	1. Neveléstan	1. Rajzt. módsz.
2. Tap. látszatt.	2. Iparművészet	2. Iparművészet	2. Iparművészet	2. Rajzt. módsz.	2. Rajztanmenet magy. bemutat.
3. Műv. bonctan	3. Szobrászat	3. Mértan II. r.	3. Vizfestés	3. Műv. tört.	
4. Magy. irod.	4. Mértan	4. Vizfestés	4. Rajzt. módsz.		
			5. Műv. történet		
			6. Neveléstan		

*A rajztanárjelöltek a főiskolai tanulmánnyal egyidejűleg a kézimunka-tanári oklevelet is megszerezhetik, ha e szaktanulmányt külön elvégzik.

Ennek módoszatait külön miniszteri rendelet állapítja meg.

43. §.

A fentnevezett tárgyakon kívül a Főiskola vezetősége a lehetőséghez képest gondoskodik arról, hogy a növendékek kiképzését minél jobban kimélyítse, külföldi és belföldi utazások, időnkénti kirándulások, muzeumlátogatások, szakelőadások és időszakos gyakorlatok révén: továbbá minden kínálkozó alkalmat felhasznál a növendékek esztétikai kiművelésére s ilyen irányú ismereteik kiszélesítésére.

Ezen előadásokon és gyakorlatokon a növendékek osztályonként vagy csoportban vesznek részt. A megjelenés kötelező és ellenőrzendő.

44. §.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a Rektori Tanács előterjesztésére egyéb tárgyak beiktatását is elrendelheti, és megengedheti, hogy a Főiskolán nem kötelező tárgyak is előadathassanak.

45. §.

Az egyes tárgyak órarendjét évenként a Rektori Tanács állítja össze s ezt a vallás- és közoktatásügyi miniszternek tudomásulvétel végett bejelenti.

46. §.

A Főiskolán csak az az idő számítható be egy évnek, amely alatt a hallgatók mindakét félévben a tantervben megállapított kötelező óraszámban látogatták a kijelölt előadásokat és gyakorlatokat.

c) Tanterv.

47. §.

A Főiskola tanrendjében szereplő tantárgyak a következők :

1. Alakrajz és festés.
2. Szobrászat.
3. Művészi grafika.
4. Vízfestés.
5. Művészeti technikák.
6. Iparművészet.
 - a) Iparművészeti rajz- és műhelygyakorlat.
 - b) Stilustan.
7. Építészeti enciklopédia.
8. Művészettörténet és esztétika.
9. Tapasztalati látszattan.
10. Művészeti bonctan.
11. Mértani rajz:
 - a) Síkmértan.
 - b) Ábrázoló mértan.
 - c) Látszattani szerkesztés.
12. Bevezetés a filozófiába.
13. Nevelés- és tanítástan.
14. A rajztanítás módszere.
15. Gyakorló tanítás.
16. Magyar irodalomtörténet és világirodalom.

1. Alakrajz és festés.

Cél: a művészi rajzban és festésben való készség megadása és a növendéknek az önálló művészi alkotáshoz szükséges kiművelése.

Az oktatás tárgya, beosztása és módszere:

a) A természet utáni rajz és festés alapismeretei; élő fej és aktmodel után való rajz és festés, műteremben és szabadban. Általában: a természeti látványnak festői megfigyelésen alapuló megismerése, megértése, elemzése és egységben való látása, hogy a beható természettanulmány útján a növendék megszerezze a rajzi és festői kifejezés legfőbb eszközeit és gyakorlatát.

b) Ezekben az alapvető tanulmányokon túl: a látási élmény művészi elményítése és kifejezése, képszerű megoldása, a növendék egyéni hajlmainak megfelelő módon, a tanár bíráló ellenőrzése mellett.

c) A haladottabb növendékeknél a tanártól kitűzött, vagy akár a maguk választotta kompozicionális feladatok vázlatos megoldása a festői képzelet fejlesztése céljából.

A továbbképzős tanítványoknál pedig, amennyiben erre a Főiskola anyagi lehetőséget nyújtani tud, saját képtémáik, kompozícióik teljes kivitele, a képfestés gyakorlata a tanár felügyelete mellett.

A tájkép és pleinairfestés elmélyítésére a vidéki telepek adnak módot.

d) A tudatos művészi ízlés és hozzáértés kifejlesztése céljából a tanár tanítványai kisebb-nagyobb csoportjával képtári sétákat tesz; ugyan-ezen célból az aktuális kiállításokat megbeszéli velük.

Esetleges külföldi tanulmányi kirándulásokon interpretálja a látott műalkotásokat, irányítja tanítványai figyelmét és esztétikai ítéletét, együttműködve a művészettörténet tanárával.

e) A tanítás módszere a tanítvány képességeihez és tudásához mérten egyéni.

Az egyházi rendhez tartozó növendékek aktmodel helyett ruhás egész alakot rajzolhatnak tanulmányképen és a tanári képesítő vizsgálatokon is.

2. Szobrászat.

Cél: a formai és plasztikai érzék kifejlesztése, mintázás és rajzolás útján. Továbbá a szobrászatban megfelelő előképzettséggel bíró növendékeknek az önálló alkotáshoz szükséges kiművelése.

Módszer: a tanítvány képességeihez s tudásához mérten egyéni.

3. Művészi grafika.

A modern művészi grafikai kifejezőmódok: főként a kőrajz, rézkarc, fametszés és linoleum-metszés stb. gyakorlati elsajátítása s gyakorlása részint leendő grafikus művészek számára, részint a Rektori Tanács által megállapítandó időben rajztanárjelöltek számára, művészeti ismereteik kiegészítésekképpen.

4. Vízfestés.

Cél: a tanárjelöltek számára a vízfestés technikájának alapos megtanulása, hogy a középfokú iskolákban ezt a művészi kifejezőmódot, amely ott egyedül szolgálja a szín kulturáját, sikeresen oktathassák: a művésznövendékeknek pedig, hogy e különleges kifejezőmód hívatott művelőivé válhassanak.

A tanítás tárgya: a vízfestés technikája és stílusa. Falfestés. Egyszerűbb, színes használati tárgyak, tárgycsoportok, kisebb csendéletek festése.

Ugyanez magasabb fokon is: építészeti tárgyú feladatok: interieurök, valamint ruhás emberi alakok, állatok stb. festése s a tanítvány egyéni képességeihez mértén szabadon választott festői feladatok.

Évente tanulmányi kirándulások a tanár vezetése mellett, tájkép, vagy állattanulmány céljából.

5. Művészeti technikák.

Célja megismertetni a festészet legfontosabb technikai anyagait, azok vegytani és fizikai sajátosságait, előállításuk vagy készítésük módját, előnyeiket és hátrányaikat. Műhely-gyakorlatok, laboratoriumi munkák és elméleti előadások, különös tekintettel a *falfestés* különböző technikáira.

6. Iparművészet.

a) Iparművészeti rajz és műhelygyakorlatok.

Cél: a fontosabb iparművészeti ágak megismerése, helyes technikai megértése. Ezt szolgálja: az egyes technikák ismertetése, egyik-másik technikában műhelygyakorlat, a történeti példák megismerése; egyszerűbb díszítő feladatok megoldása, tárgyak tervezése.

Művészi írás: Zsinór és szalagírás. Történeti írásformák ismertetése és gyakorlása. Initiálék.

Kalotaszegi díszítés felvételek készítése után: az elemek és összeépítési rendszerek összefoglalása. (Táblai rajz után.) Keretezések, fejlécek, egyszerűbb kézimunkai tervezések, kalotaszegi díszítményekkel.

Az erdélyi, illetve székely és sárközvidéki díszítés tanulmányozása. Felvételek készítése kézimunkák, kerámikai tárgyak és faragások után.

Az elemek és összeépítési, kompozíciós rendszerek összefoglalása. (Táblai rajz után.) A többi fontosabb hazai népművészeti megnyilatkozások ismertetése. Egyszerűbb síkdíszítési: körös és sokszögű tömeghatású feladatok megoldása, egy színnel s fokozatosan több színnel. Béléspapír és falkárpit tervek, kézimunka és doboztervek, továbbá írással vegyes feladatok megoldása. Könyv, bőr és textil műhelygyakorlatok (fakultatív).

Üzleti grafika: Tárgyak, állatok stb. Grafikai egyszerűsítések, abstrahálása. Ezek felhasználásával kisebb és rendszeres méretű plakátok tervezése. Írásos, tárgyi és figurális plakátok. Művészi üzleti csomagolások, vignetták, védjegyek, ex-librisek tervezése. Egy könyv teljes megoldása: könyvtábla, illetve címlap, béléspapír, írott oldal és illusztrációk készítése. Címertan ismertetése. Litográfiai, kerámikai és üvegfestési műhelygyakorlatok. (Fakultatív).

Falfestés: Faliminták, frizek tervezése. Helyiségek (kápolna, díszterem stb.) művészi kiképzése. Történeti példák ismertetése. Technikai bemutatás.

Üvegfestés és mozaik: Kisebb ornamentikus és figurális kabinetüvegek képek tervezése. Műhelygyakorlati bemutatás. Üvególmozás, patinázás, üvegfestés, mozaikrakás. Történeti példák ismertetése. Templomablak, vagy más nagyobb méretű üveglak tervezése.

Művészi textil: Műhelygyakorlati bemutatás: csomózás, szövés, géphimzés, batikolás és gobelinszövés. Történeti példák ismertetése. Párna, ágy elé való szőnyeg, nagy méretű szőnyeg, fali szövött szőnyeg, gobelin tervezés és részletrajzok készítése.

Vasművesség: Műhelylátogatás és történeti példák ismertetése. Vasrácsok, tüzi szerszámok, lámpák, falikarok és kapuk tervezése. A temetőművészet ismertetése.

Kerámika: Műhelylátogatás és történeti ismertetés. Edényformák tervezése és díszítése.

Ötvösség: Műhelygyakorlati bemutatás és példák, különösen a magyar ötvösség ismertetése. Bevezetés a plasztikus ornamentikába. Hamutartók, tálcák, bonbonierek, kelyhek, serlegek tervezése és műhelyrajzok készítése. Fakultatív műhelygyakorlat.

Butorművesség: A történeti fejlődés ismertetése. Műhelylátogatás. Tömör, rámás szerkezetű és rétegelt egyes butordarabok tervezése és részletraajz készítése. Egy háló, ebédlő és uriszoba teljes megoldása. Az egyházművészet. Az ikonográfia.

b) Stilusok.

Történeti stilusok ornamentikájának megismerése céljából keleti, arab, perzsa, indus stilusok, a középkori román és gót stilusok, továbbá a görög, római, renaissance, barokk-rokokó és empire stilusok analitikai feldolgozása táblarajz útján. Egyszerűbb, stilusos síkdíszítési feladatok megoldása.

7. Építészeti enciklopédia.

Cél: Az építészet megismertetése a hallgatókkal oly mértékben, amilyen szükséges ahhoz, hogy az építőművészeti alkotásokat mind szerkezeti, mind esztétikailag megértsék. A súlypont az építőművészet esztétikáján van, de mellette úgy az építészeti anyagok, mint az építőművészeti alkotások megértéséhez szükséges szerkezetek is tárgyaltnak.

Elmélet. Az építőművészet esztétikájáról általánosságban; a használati anyagok: fa, vas, kő, tégl, beton stb. Az anyagok megmunkálási módjai. Különböző falazási módok és szerkezetek. Egyiptomi, káld, asszír, babiloni, perzsa, indus, kínai, japán építészet. Görög építészet általánosságban és az alaktana részletesebben. Római és ókeresztény építészet.

A középkori stilusok: román és gót stilus, ezek szerkezeti és alak-tani ismertetése, különös súlyt helyezve hazai műemlékeink ismertetésére. A renaissance és különféle változatai: az olasz, német, francia renaissance. A renaissance magyarországi klasszikus építészeti műveinek ismertetése. A barokk, rokokó és empire tárgyalása és az átfejlődés a XIX. század építőművészetébe. A modern építészet jellegzetesebb alkotásainak tárgyalása, kitérés a profán építkezés (bérház stb.) ismertetésére.

Rajzgyakorlat. A jellegzetes építőművészeti alkotások, vagy azok részleteinek rajzolása táblarajzok, esetleg az előadottaknak megfelelően választott minták után. A IV. évfolyamban kisebb feladatok tervezése. Ezen IV. évfolyam fakultatív, kivéve a szobrászati szakon.

8. Művészettörténet és esztétika.

I. Művészettörténeti rész.

A festészet, szobrászat, építészet rendszeres története a legrégibb időktől napjainkig, a különböző művészeti anyagok, technikák, a művelődéstörténeti tényezők s a művész-egyéniségek szempontjából, bemutatásokkal.

Esztétikai és stilus-elemző gyakorlatok, amelyeken a növendékek kisebb csoportokban vesznek részt.

II. Esztétikai rész.

a) Az esztétika történetének áttekintése.

b) A művészeti alkotás, mint folyamat. Lelki gyökerei. Fogalmi elemek. Intuitív elemek. Ezek viszonya egymáshoz. A szemlélet. Ennek belső és külső feltételei. A művészi kifejezés. Ennek elemei: az alakítás módja és a technika.

c) A műalkotás mint a szemlélet tárgya. Az esztétikai élvezet. Az esztétikai ítélet. Alapja, módja, hatása.

d) A művészeti alkotás mint a kultúra tényezője. Kapcsolatok a kultúra egyéb tényezőivel. E viszonyok értékelése.

A tanár- s tanárnő-jelöltek írásbeli és szóbeli előadás-gyakorlatokat is végeznek az előadott tárgykörből.

9. Tapasztalati látszattan.

Cél: Az általános (művészi és ipari) irányú rajzot támogató olyan ismeretek elsajátítása, amelyek a térformáknak síkképpé való átalakításánál jelentkező látszólagos elváltozásokra vonatkoznak. A szemlélet után való rajzolás szempontjából fontos rajzi és festési technikák begyakorlása.

Tananyag: A perspektivikus elváltozásokat egyszerűen szemléltető olyan geometriai testes csoportok szemlélet alapján való vázolása, amelyeknek könnyen leolvasható arányaik vannak.

A fokozatos fejlődéssel párhuzamban a gazdagabb csoportok összeállítása, majd egyszerűbb használati eszközök, az emberi és állati test szerkezetét feltüntető schematikus modellek, esetleg csontvázak összevont vonalas vázolása. A tapasztalati látszati kép és a vetületek összekapcsolása. Látszati kép rajzolása adott vetületek alapján.

10. Művészeti bonctan.

Cél: Az emberi alakra vonatkozó azon formai és konstruktív ismeretek közlése, amelyek a felületi formák okát adják s a test konstrukciójának, mechanizmusának megértését lehetővé teszik.

Anyag:

1. Csonttan.

2. Izomtan.

3. Az emberi test arányai.

4. Az emberi test mozgásának törvényei. Ezen anyag feldolgozásánál kitérés néhány állat (ló, szarvasmarha) anatómiai formáira is.

Módszer: a csontok, izmok és arányoknak

1. szóbeli ismertetése demonstráció kíséretében, figyelemmel a schematikus alapra, a test funkciójára;

2. sommázó vázolás sokféle nézőpontból emberi és állati koponyákról s minél többféle izomöntvényről oly célból, hogy a tanuló azoknak a teljesen tiszta formai képét emlékébe vesse.

A fenti tananyagon kívül a rendelkezésre álló bonctani szabadgyakorlatok idejében egyéni oktatás folyik az emberi és állati bonctan ismereteinek kibővítésére, vázolás és mintázás útján. A növendékek a rajzolt akt-tanulmányokat bonctanilag is feldolgozzák.

11. Mértani tárgyak.

Cél: A térszemlélet mértani ismeretekkel való megalapozása és a műszaki ábrázolás módszereinek elsajátítása, tekintettel a Főiskola más

tantárgyaira és a művészi gyakorlati igényekre. A tanári szakon a tantárgy célja még a tanári hivatásra előkészítő mértani elméleti előismereteket megadni.

A tanítás tárgya: I. *a)* A pont, egyenes és sík meghatározása vetületeikkel a derékszögű képsíkrendszerben. A térelemeknek a képsíkok és egymás iránti méret- és helyzetvonalkozásainak ábrázolása, a sík- és térmértan általánosabb tételeinek bekapcsolásával. Transzformáló módok. A tipikus mértani testek vetületi ábrázolása, azok síkmetszései és áthatásai. Árnyékszerkesztés.

b) A forgásfelületek, henger, kup, gömb és más tipikus görbelapok leírása, ábrázolása. Egyeneseknek és síkoknak a forgás- és torzfelületekkel való érintési és metszési esetei; görbelapok megvilágítási feladatai. Térképvetületek származtatása a gömbről (ortografikus, centrális, sztereografikus és Mercator-féle projekciók). Axonometrikus ábrázolás.

II. *a)* A látszati képek egyszerűbb szerkesztési módjai horizontális rendszerben, ortogonális projekció, vagy természetes modellek alapján. Irány és osztópontok. Rendszer meghatározások. Adott látszati vázlatok elemzése, kiegészítése, illetőleg helyesbítése. Arányosan kisebbített rendszer alkalmazása és más segédszerkesztések a rajztéren kívül eső elemek pótlására. A tükörkép szerkesztésének egyszerű feladatai. Árnyékszerkesztés a perspektivikus ábra adataiból.

b) A centrális vetületek közvetlen szerkesztési módszerei a következő anyag feldolgozására: a pont, egyenes és sík helyzetei a képsík iránt. Meghatározó elemeik. A képsík iránti szög- és távolsági méretek eredeti-jének megszerkesztése. A pont tartóegyenesei. Az egyenes osztói. Műveletek a síkba foglalt elemekkel, képsíkba és parallel helyzetbe forgatás. A térbeli kollineáció és megfelelője a képsíkon. A kör, a húr és érintő sokszögek centrális képe. A síkok relatív helyzetei, az egyenes és a sík viszonylagos helyzetei, hajlásszöge vagy távolsága. A kúp és gömb szerepe a hajlásviszony feladataiban. Testek perspektivikus ábrázolása közvetlen szerkesztési módszerrel. Érintési és metszési esetek. A henger és a kúp sziluettje. A gömb pers. képeinek változata. Érintési-, metszési- és áthatási feladatok a testeken. A gömbölyű testek, boltozat, kupola stb. árnyékszerkesztése. A tükörkép szerkesztésének általános esetei. Árnyékszerkesztés tetszés szerinti fénysugár iránnyal.

III. *Szemináriumi gyakorlatok a tanári szakon.* A sík alakzatok tétel tulajdonságai. Az egyenes és szög keletkezése, jellemzése. Távolságok és szögek forgatott helyzeteinek vonatkozásai. (Szimmetria, átlós rokonság és perspektív egybevágóság.) A kör és körív. A háromszög és három oldal. A négyszög és négy oldal. A sokszög és sok oldal. Területek összehasonlítása, átalakítása és osztása. Perspektív és projektív tulajdonságok a síkban. A sugárrendszerrel kapcsolt egyenes és kör. Arányosság. Kollineáció. A távolságok kettős viszonyai az egyenesen, a háromszögben és a körben. Perspektív rokon körök. Pólus és poláris. Kúpszeletek.

A tanárjelölteknek az egész tananyag, a többi hallgató számára csak az I. *a)* és a II. *a)* rész kötelező. A rajz tárgya az előadott anyaghoz alkalmazott: szerkesztési feladatok s mértani testek, építészeti elemek, ipari- vagy műtárgyak ábrázolása.

12. Bevezetés a filozófiába.

I. A filozófia feladata és felosztása. A filozófiának a szaktudományhoz való viszonya. Az egyes filozófiai tudományágak problémaköre.

II. A pszichológia föladata, módszerei, vizsgálódásának különféle körei. A lelki jelenségek sajátosságai, a testi jelenségekhez való viszonyuk. A lelki jelenségek osztályozása. Tudat és öntudat.

Az érzet, minősége és erőssége. Az érzetek egyes fajtái. A szemlélet. A tér és idő szemlélet. A képzet. A figyelem. Az appercepció. Általános képzet, fogalom, ítélet és következtetés. Gondolkodás és nyelv.

Az érzelmek és fölosztásuk. Indulat és hangulat. Az érzelmek kapcsolata. Az érzelmeket kísérő testi jelenségek.

Törekvés, vágy és akarat. Ösztöneselekvések. Az akaratú választó aktus: motívum és célképzet. A jellem.

III. Az ethika tárgya és föladata. Az erkölesi érték és norma. Erkölesi és jogi megítélés. Erkölesi és esztétikai megítélés. Az erkölesi megítélés alapelvei: formális és materiális ethika: hedonizmus, eudaimonizmus, utilitarizmus, intellektualisztikus és emócionálisztikus ethika: individuális és szociális ethika. Erkölesi autonómia és heteronómia. A szabadság problémája. Ethika és pedagógia.

13. Nevelés és tanítástan.

a) A tanításban és fegyelmezésben való gyakorlati készség.

b) A pedagógia alapfogalmainak átértése.

A gyermek testi és lelki életének jellemző vonásai. A nevelés fogalma és feladata. A pedagógia és segédtudományai.

A nevelés ágai és egymáshoz való viszonyuk.

A test ápolása és gyakorlása. A játék. Az iskolai egészségügy.

Az oktatás feladata alakú és tárgyi szempontból. Általános és szakműveltség. A tanterv elmélete; a tantárgyak pedagógiai jelentősége és egymásra vonatkozásuk; az anyag elrendezése. A tananyag feldolgozása: a figyelemkeltés, a megértetés és a megszilárdítás módjai és eszközei.

Az erkölesi nevelés feladatai az egyéni és társas erények szempontjából. A vallásos és hazafias érzület megalapozása. Az erkölesi nevelés és jellemképzés eszközei: szoktatás, felügyelet, jutalmazás és büntetés, példaadás, vallási és erkölesi oktatás, a nevelő személyisége.

Az esztétikai nevelés feladatai és eszközei.

c) A pedagógia történetének átnézete s ismerete.

Görög és római nevelés. A középkori nevelés intézményei. A renaissance. A protestáns iskolák. A jezsuiták iskolai szervezete. Reformmozgalmak az egyházak körében: Port Royal; a pietizmus. Comenius, Locke, Rousseau művei és hatásuk. Pestalozzi és a népoktatás. Herbart és követői. Újabb pedagógiai irányok és elméletek.

d) Magyarország közoktatásügyi szervezetének ismerete. A középiskolai ügy fejlődése hazánkban. Németországban. Franciaországban és Angliában.

A középiskolai (illetőleg a polgári iskolai) rendtartásnak és általában az iskolai életnek ismerete, főtekintettel a hazai középiskolai törvényekre, tantervekre, módszeres utasításokra és szabályzatokra.

14. Rajztanítás módszere.

Cél: Megismertetni a középfokú rajztanítás anyagát s a különböző feladatesoportok módszerét. Ily feladatesoportok: a gyermekrajz, a rajzi megfigyelésre és ésszerű, vázoló rajzolásra nevelés szolgálatában a vonalírás és a foltfestés; síkformák; betűvetés. A betűvetésből eredő és más díszítő feladatok: tárgyak vetületes rajzolása, az ember és állat rajzolása;

emlékezetből, elképzelésből való rajzolás. A különböző feladatoknak megfelelő különböző rajzi kifejezőmódok ismertetése. Különböző eszközökkel való rajzolás. Műalkotások szemléltetése.

Anyaggyűjtés. A rajz a középfokú iskolák tanterveiben és utasításaiban. Középfokú rajzi feladatsor (tanmenet) készítése. Tanítási vázlatok. Táblán való rajzolás. A rendtartásnak a rajztanárt különösebben érintő részletei.

A rajztanítás története. A rajzoktatás az egyiptomiaknál, görögöknél. A középkor rajztanítása: szerzetesi, püspöki, városi, céh-iskolákban. A renaissance nagy mestereinek tanítása. A XVII-ik század nagy tanítómes-tere: Comenius Amos, John Locke. A XVIII-ik század: Jean Jaques Rousseau, Pestalozzi és követői, Joseph Schmid és Ramsauer. A Ratio Educationis. Nemzeti rajziskolák, tantervük, szakfelügyeletük. Révai Miklós, Schmid Péter könyvei a rajzoktatás szolgálatában. Az 1831. évi porosz rajzi tanterv. A négyzetes és pontjeles hálóbá való rajzolás. A Dupuis fivérek módszere. Német rajztanítók a kötelező rajztanításért. Az Orsz. Magy. Kir. Mintarajztanoda és rajztanárképző. A rajz az 1883:XXX. tv-cikkben. A magyar reáliskola rajzi tanterve és utasításai. A rajzoló mértan és a „görög-pótló rajz” a gimnáziumban. Magyar rajztanárok a kötelező rajztanításért (1896.) Hamburgiak a művészeti nevelésért. A nemzetközi rajzoktatási kongresszusok tevékenysége. Rajzi szakfelügyeletünk, 1912. A Normál Tanmenet ismertetése. A legújabb rajzi tantervek és utasítások.

15. Iskolalátogatás és gyakorló tanítás.

a) A tanárjelölt a tanrendben megállapított órákban látogatja a számára kijelölt közép- és középfokú iskolai rajzórákat. Látogatásairól, a rajztermekről, szertárról jegyzeteket készít.

Egy-egy intézetet átlag fél éven át a Főiskola szaktanárának irányítása és beosztása szerint látogat.

b) A tanárjelölt a Főiskola szaktanárainak és a kijelölt középiskola tanárának előkészítése és ellenőrzése mellett saját tanítási vázлата alapján tanít. (Próbaelőadás.)

16. Magyar irodalomtörténet és világirodalom ismertetése.

A) A magyar irodalom fejlődésének főkövetelményeként az újabbkori magyar írók, Csokonai, Berzsenyi, Kölcsey, Kazinczy, Kisfaludy Sándor és Károly, Katona, Vörösmarty, Tompa, Petőfi, Arany, Jósika, Eötvös, Kemény, Jókai, Madách, Mikszáth, Gárdonyi, Herczeg (főbb műveinek olvasásán alapuló ismerete, továbbá az újabb művészeti irányok: romanticizmus, realizmus, naturalizmus, szimbolizmus, impresszionizmus) elveinek és jelentkezésének ismerete.

B) A világirodalom nagy egyéniségeinek Homéros, Dante, Ariosto, Tasso, Milton, Cervantes, Swift, Walter Scott, Dickens, Thackeray, Rousseau, Chateaubriand, Balzac, Zola, Turgenyev, Tolstoj, Dostojewsky, Jacobsen, Lagerlöf, Keller, Mayer, Mann, Aischylos, Sophocles, Euripides, Calderon, Shakespeare, Corneille, Moliere, Victor Hugo, Dumas, Maeterlinck, Lessing, Schiller, Goethe, Hebbel, G. Hauptmann, Ibsen, Björnson, Strindberg, Pindaros, Horatius, Byron, Shelley, Awinburne, Lamartine, Musset, Sully-Prudhomme, Verlaine, Baudelaire, Klopstock, Heine, Lilienron, Stephan George, D'Annunzio) esztétikai jelentőségének méltatása munkáinak elemzése kapcsán.

A tárgyalás alapja az írói (művészi) egyéniség, a működéséből levonható esztétikai tanulságok, az illető írók műveinek kapcsán megismerhető művészeti irányok.

d) Az előadások és gyakorlatok látogatására vonatkozó rendelkezések.

48. §.

A Főiskola összes hallgatói kötelesek az első tanítási órán az illető tanárnál személyesen jelentkezni, aki a jelentkezést neve bejegyzésével igazolja a leckekönyvben. A tanár a jelentkezést tanácsi határozat nélkül a félév kezdetétől számított negyedik hét után nem fogadhatja el. Az aláírt indexek anyakönyvi egyeztetés céljából a rektori hivatalba beadandók.

49. §.

A beiratások befejezése után a rektor megküldi a tanároknak a beiratkozott növendékek névsorát, hogy a jelentkezéseket a tanárok ellenőrizhessék.

50. §.

A félév végén a növendékek leckekönyveiket az előadások és gyakorlatok látogatásának igazolása végett az illető tanárnak bemutatják, aki a látogatást aláírásával igazolja.

Az előmenetel a tanév végén rendes hallgatóknál a leckekönyvben kitünő, jeles, jó, elégséges, elégtelen szó bejegyzésével és aláírással igazoltatik. A rendkívüli hallgatók érdemjegyet az indexben nem kapnak, csak a látogatást igazoló aláírást.

51. §.

Hanyagág esetén a tanár az I. félév végén a látogatás igazolását felfüggesztheti, az év végén kellő szorgalom esetén az igazolást utólag megadhatja.

Ha az illető növendék az év végén hanyag a tárgy látogatásában, a tanár az aláírást és az érdemjegyet megtagadhatja.

52. §.

A hallgatók leckekönyveiket a félévek elején a tanári aláírások megszerzése után az anyakönyvi adatok ellenőrzése végett egyeztetés végett a rektori hivatalba adják le. A félévek végén pedig, amikor a tárgyak látogatásának igazolása már megtörtént, indexeiket a rektori hivatalba ismét beadják, ahol az adatok a tanárok által adott osztályzó ívvel összeegyeztetve az anyakönyvbe lemásoltatnak s a leckekönyvet a rektor láttomozza.

53. §.

Ha a hallgató a félév látogatásának leckekönyvében való igazolását vagy láttamozását elmulasztotta, úgy a félév neki csak akkor számítható be, ha az illető tanárnál az elkésést hitelt érdemlő módon írásban igazolja s ezt a Tanári Kar is elfogadja.

54. §.

Azon hallgatók, kiknél a tárgyak látogatása igazolva van, azonban az év végén legfeljebb két tárgyból elégtelen osztályzatot kaptak, a következő félév elején javító-vizsgálatot tenni kötelesek. A javító vizsgát az ezután következő félévre elhalasztani nem lehet.

Ha a hallgatónak az év végén valamely tárgy látogatását a tanár nem igazolta, illetőleg az osztályzatot megtagadta, az illető a Főiskolába be nem iratkozhatik; ugyanezen elbánás alá esik az, aki művészeti főtárgyból elégtelen osztályzatot kapott. Ezen rendelkezések alól kivételnek a tanári szak hallgatói, akik egy-egy évfolyamot egyszer megismételhetnek.

Hasonló módon a Főiskolára fel nem vehető az, aki a megismételt javítóvizsgán sem felelt meg.

A jelen §-ban felsorolt eseteken kívül is, ha valamely növendék tehetségtelennek bizonyul, a Tanári Karnak hatalmában áll őt a tanár javaslatára a Főiskola kötelékéből eltávolítani.

55. §.

Ha valamely növendék az előadásokat bármely okból 4 héten, vagy ennél hosszabb időn át nem látogatta, mulasztása csak a Kar határozata alapján igazolható.

56. §.

A növendékek az alakrajz és festés, esetleg más tárgyak tanárait is, az illető tanár hozzájárulásával, szabadon választhatják, azonban ez a választás mindig csakis a tanév elején történhetik. *Tanév közben egyik tanár osztályából a másikéba átlépni nem lehet.*

57. §.

Az előadások pontos látogatása a rendes és rendkívüli hallgatókra nézve egyaránt kötelező.

Felmentést egy vagy több tárgyból a tanév elején írásbeli kérvényre az illetékes szaktanár meghallgatása s ajánlata alapján a Tanári Kar annak adhat, aki más egyetemen, vagy más egyenrangú Főiskolán abból a tárgyból egyenértékű végzettséget szerzett.

Ily felmentés a tanári szakon, tekintve a képzés különleges igényeit, csak kivételesen adható.

E felmentés azonban a vizsgálatok kötelező voltát nem érinti.

A tanórák látogatását névsorolvasással ellenőrzik.

58. §.

Ha a hallgató egyes előadásokon meg nem jelenhet, elmaradásának okát az illető tanárnak bejelenteni és 3 napon belül igazolni köteles.

Megbetegedés esetén a növendék ezt a rektori hivatalban rövid úton bejelenteni s utólag hiteles orvosi bizonyítvánnyal igazolni tartozik.

Aki az előadásokon egy hétig meg nem jelenik s az igazolást elmulasztja, a Főiskolából kilépettnek tekintetik.

Gyakori igazolatlan távolmaradás esetén a növendék az intézetből ki zárható.

59. §.

A hallgatók a tanév végén minden kötelező tárgyból kollokválni tartoznak. *Önként vállalt fakultatív tanulmány kötelező tárgynak számít.* Kollokviumot a tanárnak jogában áll az I. félév végén is megkövetelni. Aki a kollokviumról elmarad, utóvizsgát tenni köteles.

Az utóvizsgálat elmulasztása, vagy sikertelensége az 54. §-ban részletezett intézkedéseket vonja maga után.

60. §.

Az utó- és javítóvizsga díja alól felmentés nem adható. E díjat a Tanács a V. K. M. jóváhagyásával állapítja meg.

61. §.

A Főiskola összes növendékei kötelesek a tanév alatt készített munkáikat az I. félév, illetve évvége előtt szaktanáruknak bemutatni. Ellenkező esetben a tanár a látogatás igazolását felfüggesztheti, illetve megtagadhatja. Osztályozás után a beadott munkák a növendékeknek visszaadottnak, a tanároknak azonban jogukban áll egyes munkákat a Főiskola munkagyűjteménye számára *anyagi ellenszolgáltatás nélkül* visszatartani.

c) Rendkívüli tanfolyamok.

62. §.

I. Gyakorló iskola.

Célja: 1. azoknak, akik a Főiskola I. évére akár helyszűke miatt, akár felvételi vizsgájuk sikertelensége miatt növendékül fel nem vették, módot adni arra, hogy magukat a legközelebbi felvételi vizsgálatig a természet után való fej- és aktrajzolásban gyakorolhassák.

2. Azoknak, akik a Főiskolán valamely tanulmányi szakot elvégeztek és továbbképzős növendékül akár helyszűke, akár más ok miatt fel nem vették, módot adni arra, hogy magukat a természetutáni fej- és aktrajzolásban vagy festésben gyakorolhassák, hogy a Főiskolán szerzett festői gyakorlatukat kényeszerű szüneteltetés miatt el ne veszítsék, amíg maguknak a Főiskolán kívül valamely munkalehetőséget biztosíthatnak.

Ugy az 1., mint a 2. pont alatt jelzett kategóriákhoz tartozó növendékek ezen gyakorló iskolai tagozatban tölthető maximális ideje 2—2 év.

A gyakorló iskolában mindkét kategóriájú résztvevő csak igen korlátolt számban vehető fel. Volt továbbképzős főiskolai növendék e tagozatba be nem iratkozhatik.

Az előkészítő és továbbképzést pótló gyakorló iskolai tagozat a Főiskolának szerves kiegészítő része, amennyiben ennek kormányzata alatt áll, a Rektori Tanács által véglegesen kidolgozott ügyvezetési, fegyelmi és rendszabályzattal.

Vezető tanárát a Rektori Tanács javaslatára a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki, vagy bizza meg. A tanár feladatát a Rektori Tanács irányítása szerint látja el.

A gyakorló iskola részvételi díjait a Rektori Tanács javaslatára a vallás- és közoktatásügyi miniszter állapítja meg.

II. Különböző tárgyú kiegészítő tanfolyamok.

A magasabb évfolyamú és továbbképzős növendékek számára a Főiskola fakultatív tanfolyamokat, előadássorozatokot rendez úgy mint:

1. egyházművészeti és ikonografiai,
2. néprajzi,
3. művészettörténeti és esztétikai,
4. festészet-kémiai,
5. rajztanár továbbképzési,
6. bonctani,
7. modern nyelvi tanfolyamok.

A Főiskola az itt felsorolt tárgyakon kívül, más tárgyú fakultatív tanfolyamokat és előadássorozatokot is rendezhet a felmerült szükséglethez képest.

III. A nyári tanfolyamra és a vidéki telepekre vonatkozó rendelkezések.

63. §.

A Főiskola hallgatói számára, a nyári szünidő alatt részben a Főiskola székhelyén, részben a Főiskolával kapcsolatos telepeken tanfolyamokat tart fenn. E tanfolyamokon a Főiskola kötelékén kívül állók is dolgozhatnak, ha a tanfolyamot vezető tanár őket felveszi és a vallás- és közoktatásügyi miniszter által megállapított részvételi díjat lefizetik.

64. §.

A Főiskola vidéken művésztelepeket tart fenn. Ezek célja: a művészfisatalság iskolai nevelését kiegészítendő a tájkép- és a plainair-festés bővebb alkalmát megadni és ezen kívül: közvetlen összekötésbe hozva a növendékeket a magyar vidékkel, a magyar tájjal és a magyar élettel, amelyeket művészetükben majdan feldolgozniok s kifejezniök kell, magasabb művészi kifejlődésüket előmozdítani. Másrészt pedig ezáltal ezen telepek a magyar vidék művészi kulturájának fejlesztését is szolgálják.

A Főiskola telepei részben állandó jellegűek, részben alkalmiak, évenként más más helyen.

A Főiskola állandó telepei, mint amilyenek ezidőszerint a kecskeméti és a miskolci, a Főiskolával szerves összefüggésben, ennek szellemi és anyagi kormányzása alatt állanak: a Főiskola rendes tanárai vezetik és részben az anyaintézet rendes költségvetésében helyezkednek el, részben a Főiskolával való megállapodás szerint meghatározott mértékben az illető város anyagi támogatása mellett működnek.

E telepekre a Rektori Tanács ügyel fel s ügyrendjüket, külön szabályzatukat is ez készítette a v. k. miniszter jóváhagyásával.

A Főiskolának számos alkalmi nyáritelepe is van. Ezek az ország különböző helyein egyes városok, helységek vagy magánosok vendégszerető áldozatkészsége folytán alkalmilag keletkeznek s működnek kisebb nagyobb növendékcsoportok önkéntes alakulásával, egy-két nyáron át.

Az ily telepek nem tartoznak hivatalosan a Főiskola kormányzása alá, hanem csak közvetve, amennyiben a telep ellenőrzését vállaló főiskolai tanár erkölcsi és anyagi felelőssége mellett működnek.

G) FEGYELMI ÉS RENDSZABÁLYOK.

a) Fegyelem.

68. §.

A Főiskolai fegyelem fenntartásáról a Tanári Kar támogatásával a rektor gondoskodik.

66. §.

A hallgatók a rektor, a tanárok és az egész ügyvezető személyzet, mint előljáróik iránt tisztelettel viseltetni, tanügyi és ügyrendi dolgokban utasításainak megfelelni, az előadásokat látogatni, esetleges elmaradásukat bejelenteni tartoznak.

Azon növendékek, akik e szabály ellen vétének, különösen akik az intézet rendjét háborítják, vagy a tanítás céljaira szolgáló intézményeket, eszközöket és gyűjteményeket megrongálják, főleg pedig akik illetlen magaviseletet tanúsítanak, erkölcstelen vagy megbotránkoztató cselekedeteikkel társaikra káros befolyással vannak, a legszigorúbb fegyelmi eljárás alá esnek.

Az intézeti helyiségek beszennyezése, a berendezési tárgyak és az eszközök rongálása tilos. A kárt az, aki okozta, ha pedig a tettes ki nem nyomozható, akkor az egész osztály, vagy a hallgatók összesége, megtéríteni tartozik.

67. §.

A Főiskola növendékei csakis a vallás- és közoktatásügyi minisztertől jóváhagyott alapszabályok alapján alakíthatnak művelődési, jótékonyági egyesületeket; ezen egyesületek a Rektori Tanács felügyelete alatt állanak. Az alakítandó egyesület alapszabályai a Tanácsnak bemutatandók, amely azoknak jóváhagyását, vagy megtagadását — a miniszternek — véleménye kíséretében javasolhatja.

Amennyiben valamely egyesület az alapszabályaiban körvonalazott működési körét túllépi, vagy a Főiskola rendjét sértő működést fejt ki, a rektor jogosult annak működését felfüggeszteni addig, amíg a Tanács hozzájárulásával teendő felterjesztésére a miniszter végérvényesen nem intézkedik.

Az egyesületek költségvetésüket és számadásukat a rektornak évenként bemutatni tartoznak, azonban a rektornak joga van ügyvitelükbe bármikor betekinteni.

68. §.

A tantermekben tilos a hangos beszélgetés, mások munkájának bármi módon való zavarása, más helyének elfoglalása úgyszintén az egyes órák alatt egyébbel való foglalkozás. A termekben a dohányzás szigorúan tilos. Az oktatás alatt egyik teremből a másikba való járás-keelés, valamint a szünperceken kívül a folyosókon vagy a kertben való tartózkodás is tilos. E tilalmak ellen vétők fegyelmi eljárás alá esnek.

69. §.

A fegyelmi kihágásokra a vétség nagyságához és ismétlődéséhez képest a következő büntetések szabhatók ki:

1. tanári megintés,
2. megfeddés a rektor által,
3. megfeddés a Rektori Tanács előtt, súlyosbítva ösztöndíj-, vagy tandíjmentesség elvesztésével vagy azáltal, hogy a megfeddés az intézet hirdető tábláján nyilvánosságra hozatik;
4. ideiglenes kitiltás a Főiskoláról;
5. kitiltás egy évre;
6. teljes kizárás.

Az 1—4 fokozatok egyidejűleg a „Diákasztal” javára lerovandó pénz-büntetéssel súlyosbíthatók.

70. §.

Ezen fegyelmi büntetések fokozatosan alkalmazandók. Rendkívüli esetben súlyosabb büntetés már az első alkalommal is kiszabható.

A 69. §. 5. és 6. pontjában felsorolt büntetésekre vonatkozó, a Kari Ülés véleményének meghallgatásával hozott tanácsi határozatot a rektor a vallás- és közoktatásügyi miniszternek bejelenti.

b) Házi rend.

71. §.

A rektor és a Rektori Tanács vagy a Tanári Kar a növendékeket érdeklő hirdetéseit az intézet hivatalos hirdető-tábláján téteti közzé.

E hirdetőtáblákon minden más közérdekű hirdetmény csak a rektori hivatal tudtával és engedélyével tehető ki.

Minden hallgató köteles a hivatalos hirdetések tartalmáról tudomást szerezni. *E hirdetések nem ismerése mulasztások mentségéül nem szolgálhat.*

72. §.

A hallgatók a Főiskolán bármily gyűlést, vagy összejövotelt csakis a rektor engedélyével tarthatnak.

Az ifjúság csakis a rektori hivatal által láttamozott hirdetéseket függeszthet ki.

73. §.

A tantermekben az oktatási időn kívül a növendékek csakis avégből tartozkodhatnak, hogy ott magánszorgalmi gyakorlatokat folytassanak. E célból a tantermek, a szünnapokat kivéve, reggel 8-tól este 7-ig vannak nyitva. *A tantermekben való magánszorgalmi munkálkodásra a tanár javaslatára engedélyt a rektor adhat.*

c) Szünidők.

74. §.

A szünnapok a tanév közben a következők:

1. minden vasárnap és a róm. kath. egyház ünnepei; a halottak napja;
2. az államfő születése és nevenapja;
3. karácsonykor, dec. 23-tól jan. 7-ig;
4. farsang 2 utolsó napja és hamvazó szerda;
5. husvétkor, virágvasárnaptól az ünnep utáni keddig;
6. március 15-ike (1927. XXXI. t.-c.);
7. május 1-ső napja;
8. pünkösöd utáni kedd;
9. október 6.

75. §.

Ezenkívül a rektornak jogában áll a tanév folyamán több szünnapot engedélyezni.

A szünnapok megfelelően kihirdetendők.

76. §.

Szünidők alatt, valamint egyes szünnapokon a Főiskola tanhelyiségei, műtermei csak kivételesen, az illető szaktanár javaslatára a rektor engedelmével használhatók. (Lásd 73. §-t.)

d) Eltávozás.

77. §.

Azok a hallgatók, akik a Főiskolát tanulmányaik befejezte előtt elhagyják, távozási bizonyítványt kaphatnak.

Akik pedig valamely tanulmányi szakot a szabályzat szerint befejeztek, végbizonyítványt (absolutoriumot) kérhetnek.

78. §.

A végbizonyítványt és a távozási bizonyítványt a rektori hivatal állítja ki, a rektor írja alá s a Főiskola pecsétjével látja el.

79. §.

Ugy a távozási, mint a végbizonyítványban a Főiskola illető szakán eltöltött időn kívül a hallgatott tárgyak teljes címe, a tanárok nevei s a felmutatott előmenetel is kitüntető.

e) Származási ív, leckönyv.*1. Származási ív.*

80. §.

Az új jelentkezők, továbbá a beiratkozó növendékek félévenként származási ívet kötelesek kitölteni.

81. §.

E származási lapok szakonként és évfolyamonként rendezetten bekötetnek s a Főiskola anyakönyvéül szolgálnak.

A FŐISKOLA 1930/31. TANÉVÉNEK ESEMÉNYEI.

I. A Főiskola vezetését érintő ügyek.

A Főiskola felügyeleti hatóságának vezetésében a tanév befejezte után változás állott be, amennyiben a vallás- és közoktatásügyi miniszteri tárcát 1931. évi augusztus hó 24-ével nagyméltóságú és főtisztelendő Dr. Ernszt Sándor pápai prelátus úr vette át, aki hivatalbalépéséről a 010—05—11/1931. sz. alatt kelt köriratában értesítette a Főiskolát is.

*
* *
*

Dr. gróf Klebelsberg Kuno m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ő nagyméltósága ez év folyamán három ízben szerencsételte a Főiskolát látogatásával. Első ízben 1931. március hó 23-án, Kertész K. Róbert h. államtitkár úr önméltóságának, a művészeti ügyosztály főnökének kíséretében jelent meg, amikor is az 1931/32. évre kiírt állami külföldi ösztöndíjakra beadott pályamunkákat tekintette meg.

Másodszor és harmadszor pedig 1931. július hó 6-án és 8-án látogatta meg a miniszter úr a Főiskolát Kertész K. Róbert h. államtitkár úr kíséretében. Mindkét alkalommal behatón érdeklődött az oktatás menete iránt s az egyes osztályok termeiben összegyűjtött munkák alapján az alakrajzi és szobrászosztályok, valamint a többi gyakorlati tárgyak oktatási eredményeit tekintette át a Főiskola rektorának kalauzolása mellett.

*
* *
*

Az elmúlt esztendővel töltötte be Főiskolánk fennállásának hatvanadik évét. Tekintettel az általános nyomasztó helyzetre az évfordulót nem ünnepelte meg az intézet ünepségekkel, jubiláris kiállítás rendezésével, erre anyagi eszközök híjján módja sem volt.

Belsőleg, az intézet szellemi és organikus fejlődésében azonban jelentőséget nyert a jubiláris év azáltal, hogy a Főiskola Szervezeti és Tanulmányi Szabályzata, amely az 1920. évben eszközölt mélyreható és gyökeres változtatásokkal a Főiskola szervezetét és működését korszerű alapokra fektette le, bár nem elvi, de fontos változtatásokon ment át. Az 1921-i V. K. M. rendelettel jóváhagyott szabályzat teljes felépítése és rendszere továbbra is fennmarad, de sok, a gyakorlati élet kívánta szükségességek érvényesültek a jelen módosításnál, amik a szervezetben a Kari Ülések

működési körének kiterjesztésére, a tanulmányoknál pedig a tanuló 5 évre való felemelésére és a trimeszteres tanév két szemeszterre való redukálására vonatkoztak.

Egyébként az 1920. évi reformszabályzatban történt módosításokról az 1930. év december havában lezárt előző 1929/30. tanévi Évkönyvben közölt rektori ismertető közlemény ad kimerítő tájékoztatást.

Az új módosított Szervezeti és Tanulmányi Szabályzatot a Kormányzó Úr Ö Főméltósága Budapesten 1930. évi november hó 11-én történt magas elhatározásával hagyta jóvá, amiről a Főiskola vezetőségét a V. K. M. 1930. december hó 1-én kelt 310—05—25/1930. sz. leiratával értesítette.

Az ilykép jóváhagyott módosított szabályzatnak a tanulmányi rendre vonatkozó részét a jelen Évkönyv megfelelő helyén közöljük.

Az új szabályzat életbeléptetésére vonatkozóan 1931. január hó végén külön miniszteri rendelettel (310—05—30/930.) történt intézkedés olyképpen, hogy a tanév előrehaladottságára való tekintettel a szabályzat egésze csak 1931. október hó 1-ével lép életbe és ugyanezen okból 1931. szeptember hó 30-áig a régi szabályzat szerint működő Rektori Tanács megbízatása is fenntartatik azon célból, hogy a Tanács mint a szabályzat módosításának megtervezője annak életbeléptetését simán előkészíthesse.

Ugyanezen rendelet azonban 1931. február hó 1-ei hatállyal már életbeléptette a Szervezeti Szabályzatnak a Tanári Kar működésére vonatkozó részét avégett, hogy a módosított szabályzat teljes életbeléptetésének előkészítése már az egész Tanári Kar harmónikus együttműködésével történhessék.

A vonatkozó kormányhatósági rendelkezéseknek megfelelően a Főiskola a szükséges intézkedéseket megtette.

A Főiskolát kormányzó Rektori Tanács, amely legutóljára két évvel ezelőtt újított meg, a fentebb közölt V. K. M. rendelkezések értelmében 1931. szeptember végéig működött s korábbi szervezeti szabályzat 9. §-ában előírt feladatainak elvégzésére a tanév folyamán 7 rendes és 3 rendkívüli ülést tartott.

A Tanári Kar a fentebb előadottak értelmében 1931. február hó 1-től kezdődően négy Kari Ülést tartott és az 1931. évi június hó 23-án tartott évváró ülésén ejtette meg a Rektori Tanács új tagjainak, valamint a rektor és a prorektor választását.

II. Személyi ügyek.

A lefolyt évben a Tanári Karban kinevezések és eltávovások révén több változás történt. Így új tagja lett a Tanári Karnak Varga Nándor Lajos festő és grafikusművész, akit a Kormányzó Úr Ö Főméltósága Gödöllőn 1931. évi augusztus hó 7-én történt magas elhatározásával a Főiskola üre-

sedeshen volt grafikai tanszékére VII. fiz. osztályú illetményekkel rendes tanárrá nevezett ki. A kinevezés tényét a V. K. M. 310—11—80/931. sz. r.-ben közölte a Főiskolával.

A Tanári Karból az 1931. év elején kivált Neogrády Antal festőművész, a Főiskolának 36 éven át működött rendes tanára, aki saját kérelmére véglegesen nyugalomba helyezte a 920—11—30/931. V. K. M. sz. r. alapján. A Főiskola Rektori Tanácsa jegyzőkönyvben örökítette meg a távozó tanár érdemeit, akít a Kormányzó Úr Ö Főméltósága a művészeti oktatás terén kifejtett munkásságáért dícsérő elismerésben részesíteti (007—443/931. V. K. M. sz. r.).

A Főiskola felkért tanárai közül megvált a Főiskolától dr. Császár Elemér tud. egyetemi r. tanár, aki másnemű nagy elfoglaltságai következtében már az elmúlt tanévben sem tartott itt előadásokat. Ezen alkalomból a V. K. M. meglehangú leiratban fejezte ki őszinte köszönetét a Főiskola távozó nagyérdemű volt tanárának, aki 15 éven át önzetlen buzgalommal és olyannyira eredményesen tanította a magyar irodalmat a művészfisatalságnak. A miniszteri elismeréshez a Főiskola vezetősége is csatolta a maga meleg köszönetét. Mint felkért tanár ezidén is működött a Főiskolán dr. Alszeghy Zsolt gyak. gimn. tanár, aki a magyar irodalmat, dr. báró Brandenstein Béla tud. egy. rendk. tanár, aki a bevezetés a filozófiába c. tárgyat, dr. Tóth Géza főiskolai tanár, középiskolai szakfelügyelő, aki a neveléstant adta elő. A nevezett tanárok felkérésére, illetve megbízására vonatkozó V. K. M. intézkedés 310—1—00/931. sz. alatt kelt. A V. K. M. közbenjárására és jóváhagyása alapján ez évben is tanítottak a Főiskolán dr. Paolo Calabro és Francois Gachot tanár urak: az előbbi az olasz, az utóbbi a francia nyelvet, mint fakultatív tantárgyat.

A Főiskola adminisztratív személyzetében változás nem volt.

A főtitkári teendőket a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1929. évi november hó 27-én 310—11—106/1929. sz. alatt kelt leiratával adott megbízás alapján dr. Ferenczy József quaestor folytatólag látta el.

A főiskolai tanprogrammban szereplő iparművészeti rajz c. tárgy műhelygyakorlati részének lebonyolítása végett ezidén is szükségessé vált, hogy a Főiskola vezetősége fölöttes hatóságának beleegyezésével a Budapest-Székesfővárosi Iparrajziskola több oly tanárának közreműködését kérje, akinek a vezetése alatt álló műhelyekben dolgoztak a növendékeink. Hlykóp Bentheim Artúr, Kölber Rezső, Lakatos Artúr, Legát Albert és Vértes Rezső főv. ipariskolai tanár urak voltak szívesek díjtalanul közreműködni növendékeink műhelygyakorlatainál, amiért a Főiskola vezetősége ezúton is őszinte köszönetét fejezi ki.

A főiskolai hallgatóság kötelező testnevelési oktatását szabályzó 1921. évi LIII. t.-c. és az ennek végrehajtása tárgyában kibocsájtott 9000/1924. V. K. M. sz. r. fogantatosítása megfelelő szakterők alkalmazását tette szükségessé. Ennek folytán a V. K. M. az 1112—1—23/930. sz. engedélyező

rendelete értelmében két szakerő és pedig Buday Gyula és Gulyás György okl. középiskolai testnevelési tanár — ez utóbbi az Országos Testnevelési Tanács 4378/930. sz. hozzájárulása alapján — mint testnevelési szakelőadó nyertek megbízatást a jelen tanévre, azonban Gulyás György szakelőadó megbízatása még a tanév vége előtt megszűnt.

A Főiskola Tanári Karának több tagja részesült kitüntetésben. Így a Kormányzó Úr Ö Főméltóságának 1930. évi október hó 11-én kelt magas elhatározása alapján a magyar művészeti élet terén szerzett érdemeik elismeréséül a Corvin koszorúval tüntették ki Glatz Oszkár, Karlovszky Bertalan, dr. Lechner Jenő, Sidló Ferenc, Stróbl Zsigmond és Szentgyörgyi István, későbbben pedig Dudits Andor. A kitüntetettek közt volt Balló Ede festőművész, a Főiskola nyug. tanára is.

A Tanári Kar tagjai a Főiskolán kívül is élénk részt vettek a magyar művészet életében, részint mint alkotó és kiállító művészek, részint mint különböző művészi egyesületek és hivatalos testületek tagjai.

Az 1931. évi április hó 29-ei Budapesti Közlöny közlése szerint dr. Lechner Jenő főiskolai rendes tanárt műegyetemi ny. rk. tanárt a V. K. M. az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Tanács alelnökéül nevezte ki a Tanácsnak 1932. december hó 31-éig szóló időszakára. Az Országos Magyar Képzőművészeti Tanács tagjai voltak korábbi miniszteri kinevezés alapján az elmúlt tanévben is: Bosznay István, Csók István, Dudits Andor, Glatz Oszkár, Lyka Károly, Réti István, Sidló Ferenc, Kisfaludi-Stróbl Zsigmond, Szentgyörgyi István és Vaszary János főiskolai tanárok.

Orsz. Ösztöndíjtanács tagjai közt Réti István e. i. rektor mint a Főiskola részéről hivatalból, Csók István, Dudits Andor és Szentgyörgyi István főiskolai tanárok pedig mint a V. K. M. által meghívott művészek foglaltak helyet.

A budapesti Horthy Miklós Kollégium Igazgató-Tanácsába tanács-tagul Réti István e. i. rektor nyert meghívást. Ugyanőt a vallás- és közokt. miniszter úr az 1931. évi Állami Képzőművészeti nagy aranyéremdíj odaítélő juryjébe is delegálta. (350—03/15—1931. V. K. M. sz. r.)

Az Orsz. M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottságnak beltagjai közt a jelen Évkönyv megfelelő helyén található névsor szerint a Főiskola csaknem minden tanára helyet foglal.

A Tanári Kar tagjai közül ezen tanévben nagyobb szabadságon senki sem volt Neogrády Antalt kivéve, aki az 1931. év elején történt végleges nyugalomba helyezéséig ténylegesen nem tanított.

Az 1931. évi 3300. M. E. sz. kormányrendelettel engedélvezett külön személyi pótlék a 310—1—15/931. V. K. M. sz. rendelettel folyósítottatott a Főiskola érdekelt személyzetének.

A Főiskola nem főfoglalkozású tiszteletdíjasainak és felkért tanárainak tiszteletdíjai, valamint az óratöbbleti díjak 1930/31. évi felosztása a 310—1—18/1930. V. K. M. sz. rendelettel nyert megállapítást és jóváhagyást.

Az ösztöndíjas tanársegédek megbízatása — a Rektori Tanács vonatkozó felterjesztése alapján — a 310—2—38/1930. V. K. M. sz. rendelettel hagyatott jóvá.

Az altiszti karban változás állt be azáltal, hogy Varga József II. o. altiszt, aki a V. K. M.-ban teljesített mint berendelt altiszt szolgálatot, a vonatkozó újabb törvényes rendelkezések értelmében a Főiskolára helyeztetett vissza, míg Henk János kiegészítő szolgáló, aki a V. K. M.-ból annak idején a Főiskolára szolgálattételre rendeltetett ki, oda visszahívatott a 010—0—1002/1931. V. K. M. sz. r. alapján.

A 920—31/IX—3/1931. V. K. M. sz. r. alapján intézkedés történt az iránt, hogy a Bedecs Antal szakaltisztól és Fejes József s Klement Antal I. o. altisztektől 35—40-ik szolgálati évük alatt levont nyugdíjjárulékok az 1912:LV. t.-c. vonatkozó rendelkezései alapján nekik visszatéríttessenek.

Muck Sándor II. o. altiszt a megfelelően eltöltött szolgálati ideje után a törvényes határozmányok értelmében a 310—31—12/1930. sz. r.-tel nyert fizetési többletet.

III. Tanulmányi ügyek.

Az oktatás a jelen tanévben a IV—VI. évfolyamokon még az 1921. évi szeptember hó 22-én 150.000/III. V. K. M. sz. alatt kelt r.-tel jóváhagyott tanulmányi szabályzat alapján, az I—III. évfolyamokon azonban már az új módosított szabályzat rendelkezései szerint folyt le. A tanulmányi rend ezen kétfélesége szükségszerűen következett azon körülményből, hogy az elmúlt tanévben az I—II. évfolyamokra nézve már rendeletileg életbelépett a jóváhagyás végett felterjesztett módosított szabályzatban előírt új tanulmányi rend s így ez a jelen évben már a III. évfolyamra nézve is automatikusan kiterjesztendő volt. A Főiskola e részben előterjesztett javaslatát a V. K. M. 310—05—20/1930. sz. alatt kelt leiratával fogadta el. Az új szabályzatnak az 1930. évi november hó 11-én kelt magas kormányzói elhatározással történt jóváhagyása ilykép már nem hozott változást a I—III. évfolyamok tanprogramjában, mert annak a tanulmányi része — a vonatkozó előterjesztés értelmében — változtatás nélkül helybenhagyatott.

A fent előadottak értelmében egybeállított 1930/31. tanévi órarendet 309/1930. sz. alatt terjesztette fel a V. K. M.-hez a Főiskola.

A felvételi vizsgálatok, amelyek a szabályzat szerint két hélig tartanak, ezidén a 91.743/1928. V. K. M. sz. rendelettel kiadott rendelkezés alapján már szeptember hó 20. előtt fejeződtek be, az okból, hogy az itt elutasítottak más egyetemeken vagy főiskolákon még felvételt kérhessenek. Az 1930. évi szeptember hó 7—20. közötti időben tartott felvételi vizsgálatot a Rektori Tanácsnak szeptember hó 25-én tartott ülése követte, amelyen az I. évre felvettek kijelölése történt meg. Az 1930/31.

tanév elején 180-an vettek részt a felvételi vizsgálaton, akiknek csak jó harmadrésze volt tekintetbe vehető a felvételnél a férőhelyek korlátolt száma miatt.

Az első félévre szóló beiratkozások szeptember hó végén és október hó elején eszközöltettek oly beosztással, hogy azok az október hó 1-én megkezdődő oktatást nem zavarták. Az I. félévet befejező január havi kollokviumokat követőleg ugyanígy folytak le a II. félévi beiratkozások is a február 1—8-a közti időben.

A II. félévi kollokviumok május hóban tartattak meg, amelyekkel az elméleti oktatás befejeződött, míg a művészeti főtárgyak: az alakrajz és festés, és a szobrászat, valamint több gyakorlati tárgy, úgymint: a festészeti technikák, az iparművészeti műhelygyakorlatok és a vízfestés oktatása a tanév végéig tovább folyt.

A Tanári Kar az 1931. évi május hó 30-ai rendes ülésében állapította meg a tanév tanulmányi eredményét, amely általában kielégítő. A tanulmányi fegyelem tekintetében különösebb intézkedésekre nem volt szükség, bár az előadások látogatásában és az elért eredményekben ez évben már érezhető volt a mai nehéz megélhetési viszonyok hatása is, amely a túlnyomóan szegénysorsú hallgatóinkat annál inkább sújtja, mivel az itteni nagy elfoglaltságuk miatt alig van módjuk arra, hogy létfenntartásuk biztosítására egyidejűleg kereseti lehetőségek után lássanak.

A tanév végén általános kitünő tanulmányi eredményükért a Tanári Kar külön dicséretben részesítette Szilassi Klára és Szilassi Luci II. éves rendkívüli művésznövendékeket, Máthé Erzsébet II. éves rajztanárnőjelöltet, László Gyula III. éves, Kántor Antal és Tóth István Lajos IV. éves rajztanárjelölteket.

Az oktatás eredményeinek fokozására a Főiskolát kormányzó Rektori Tanács igen nagy gondot fordított s ezért módot keresett arra, hogy a kötelező időn és tananyagon felül is alkalmat adjon növendékeinek tudásuk kimélyítésére. A Rektori Tanács ezen törekvését hátrányosan befolyásolta a dologi javadalom elégtelensége, ami miatt ezidén az alakrajzi órák délutáni részéből ismét csak az esti aktrajzolás volt beállítható s a vidéki vándortelepek modeldíjaira már nem jutott fedezet.

Még jobban megnehezítette ezután a Rektori Tanács törekvéseit az előirányzott dologi javadalom évközben elrendelt 10%-os csökkentése, aminek folytán a szertárak s a könyvtár felszerelésére, szemléltető taneszközök beszerzésére fedezet alig vagy egyáltalán nem jutott, sőt az évvégi hiteltúllépést elkerülendő a dologi javadalom csökkentésének megfelelő összeget jórészen a karácsonyi szünethez kapcsolódott háromhetes kényszer-szünet elrendelésével kellett megtakarítani. Ez az elméleti tárgyaknál bizonyos anyagösszevonással járt és a gyakorlati tárgyaknál s főként az alakrajz és festésnél az oktatásnak nagy kárára volt, mert kétségtelen, hogy az állandó, egész éven át való folytonos gyakorlás éppen ezeknél a tanulmányoknál a legfontosabb.

Az alakrajzi oktatás az év nagy részében az időjárás miatt csak műtermi munkára szorítkozott, s azt harmonikusan egészítette ki a nyári hónapok alatt a plain air-ben való munka. E célt szolgálta a Főiskola vezetése alatt álló miskolci művésztelep s a Főiskola Bajza-utcai épületeiben tartott nyári tanfolyam, amely utóbbinak megrendezése egyben azzal a cézzal is történt, hogy az akt- és fejrészolás gyakorlására módot adjon olyan jelentkezőknek, akik a Főiskolán a következő tanévi felvételi vizsgákon résztvenni óhajtanak.

A miskolci nyári tanfolyamon Benkhard Ágost főiskolai tanár vezetése alatt 36-an vettek részt, a budapesti nyári tanfolyamot 48-an látogatták. Ez utóbbin a szükséges rendet és fegyelmet a Rektori Tanács megbízásából Bartha Ferenc megbízott tanársegéd tartotta fenn. A Főiskola alá tartozó kecskeméti művésztelepen fedezeti okokból ezidén nyári tanfolyamot tartani nem lehetett.

A miskolci telepen rendezett nyári tanfolyam költségeire a V. K. M. 310 – 2 – 14/1931. sz. r.-ével a Főiskola „egyéb dologi kiadások” című javadalmából 900 P-öt engedélyezett. A miskolci nyári tanfolyam szegénysorsú résztvevői részére Miskolc thjf. város közönsége a 8412/1931-ki sz. határozatával 3000 P segélyt adományozott.

Miskolc városának ezen áldozatkészségéért e helyt is őszinte háláját fejezi ki a Főiskola vezetősége s egyben meleg köszönettel adózik dr. Hodobay Sándor úrnak, a város polgármesterének is, számos év óta tanúsított jóindulataért, amellyel a miskolci művésztelep ügyét mindenkor felkarolta.

Az említett két főiskolai, illetve állandó tanári vezetés alatt álló nyári tanfolyamon kívül több nyári ideiglenes telep működött még főiskolai tanárok felügyelete alatt, a helyi hatóságok anyagi támogatásával. Ily vándortelepek voltak ez idén Mohácson, Pécsen, Sopronban, és Nyíregyházán 3, 10, 15, illetve 5 résztvevővel.

A Főiskola vezetősége ezúton fejezi ki hálás köszönetét Pécs és Sopron szab. kir. városok közönségének, Mohács rt. város Tanácsának és Nyíregyháza megyei város Tanácsának azon anyagi és erkölcsi támogatásáért, amellyel az ottani nyári telepek munkáját lehetővé tették.

A vidéki nyári tanfolyamok ügyével kapcsolatban ezúton is köszönetét fejezi ki a Főiskola a Vidéki Városok Kulturális Szövetsége vezetőségének, amely a szövetség egyetemes üléseinek folyamán s egyébként is nagy megértéssel felkarolta a nyári tanfolyamok ügyét s propagálta azokat a szövetség kebelében.

A művészi tanulmányok elmélyítésére szolgált a különféle múzeumok, aktuális kiállítások és tárlatok megtekintése. A Főiskolának ez irányú törekvéseit az illető vezetőségek részéről mindenkor készséggel nyújtott belépődíj kedvezmények nagyban elősegítették.

Sikeresen mozdította elő az oktatás érdekeit több tanulmányi kirándulás is. Pilch Dezső tanár a Tapasztalati látzattani gyakorlatok keretében

ben a tanév folyamán több alkalommal vezette növendékeit a főváros környékére; Baranski E. László és Edvi Illés Aladár tanárok pedig számos ízben voltak a fővárosi Állatkertben is, ahol aquarell studiumok keretében az állatfestés és rajzolás gyakorlására is alkalom adódott. A tanév befejezte után Baranski E. László vezetése alatt 22 növendék a Balaton mellett s Tihanyban egy hetes tanulmányi kiránduláson vett részt, amelyen igen szép eredménnyel folytattak aquarell tájképtanulmányokat.

A Főiskola elméleti és szemléltető oktatásában oly nagy fontosságú könyvtár gyarapítására az elmúlt évben a Főiskola budgetjének kényszerű leszállítása miatt fedezet alig jutott, úgy hogy az újabb beszerzésekről a Főiskola kénytelen volt lemondani. E körülmény annál is inkább érzékenyen érinti az oktatási érdekeket, mivel közvetlen a világháború előtti s az azt követő időkben is alig, vagy egyáltalán nem történt újabb könyvtári beszerzés.

Hallgatóságunk a könyvtárt egész tanéven át szép számban (átlag napi 30) látogatta.

A felsőbb évfolyamos és továbbképzős növendékek megfelelő elhelyezése nagy gonddal járt. Ezen növendékeknél ugyanis már a képfestés gyakorlása az irányadó szempont, ami megfelelő, lehetőleg külön munkahelyet igényel. Mivel pedig a Főiskolán ilyen külön műtermek csak korlátozott számban vannak, ezen növendék-kategóriák beosztása túlnyomóan nem egyenként, hanem kisebb csoportokban való elhelyezés mellett történt. Ezen növendék-kategóriák javára szolgált az a rektori tanácsi intézkedés, hogy a szaktanárok ajánlására a szünnapokra is állandó műteremhasználatot biztosított haladottabb növendékeknek. Ezenkívül a körülményekhez képest munkaalkalmat is közvetített több ízben a tehetségesebbek részére a Főiskola.

A V. K. Minisztérium közbenjárására ez évben is lehetővé vált, hogy a leendő művészek kiművelése szempontjából oly annyira szükséges francia és olasz nyelv a Főiskola tanrendjébe beilleszthető legyen. E nyelvi órákat fiatalságunk szép számmal és szorgalommal látogatta.

Figyelem fordított a rajztanárjelöltek képzésének különleges szükségleteire is, főleg a gyakorlati képzést szolgáló iskolalátogatások és gyakorló tanítások elmélyítésében.

Iskolalátogatást a tanév I. félévében végeztek a IV—V. éves tanárjelöltek több állami és fővárosi közép- illetve középfokú tanintézetben, a vonatkozó 540—1—139/1930. V. K. M. sz. r. és Budapest Székesfőváros Tanácsának 150.515/1930. VII. sz. átiratában adott engedély alapján. Az említett rajztanárjelöltek gyakorló tanításaikat (próbatanítást) az 540—1—193/1930. és 840—1—133/1930. sz. V. K. M. rendeletek alapján a budapesti VII. ker. Állami Szent István reálgymnáziumban, a budapesti VI. ker. Állami Mária Terézia leányliceumban és a budapesti I. ker. Ferry Oszkár-u. áll. tanítóképzőintézetben végeztek az ottani rajztanárok és tanárnők közreműködése mellett.

A Főiskola ezúttal is köszönetét fejezi ki az említett tanintézetek igazgatóságainak és illetékes szaktanárainak azon szíves készségükért, amellyel a tanárjelöltjeink gyakorlati képzését elősegíteni és lelkes munkával támogatni szivesek voltak.

A középiskolai rajztanárjelöltek gyakorló tanításának vezetésénél közreműködő Gulyás Sándor reálgimnáziumi, továbbá Borosnyay Szeréna, Orbánné Pauer Mária és Balogh Anna leányliceumi tanárok részére a V. K. M. 525—117/1930. és 525—24/1930. sz. r.-tel együttesen 400 P tiszteletdíjat engedélyezett, amely a tanárjelöltek számaránya szerint volt közöttük felosztandó.

Ugyancsak a rajztanárjelöltek gyakorlati képzésénél külön súlyt helyezett a Főiskola a különböző művészeti technikák ismertetésére és gyakorlatára, az iparművészeti műhelygyakorlatokra, a művészetek történetével kapcsolatban pedig a hazai műemlékek beható ismertetésére.

Az iparművészeti oktatás ezidén is — immár 11 éve — a Budapest Székesfőváros Iparrajziskolájának helyiségeiben és felszereléseinek igénybevételével folyt le, mivel e főként gyakorlati irányú tárgy oktatására a Főiskola sem a kellő berendezéssel, sem megfelelő tanhelyiségekkel nem rendelkezik.

A Főiskola vezetősége ehelyt is ismételt őszinte köszönetét fejezi ki Budapest Székesfőváros közönségének és Ágotai Lajos m. kir. kormányfőtanácsos úrnak, a Székesfővárosi Iparrajziskola főigazgatójának megértő készségükért, amellyel az Iparrajziskola helyiségeinek és műhelyeinek használatát a Főiskola számára ezidén is megengedni szivesek voltak.

A hallgatóság testi nevelése a jelen tanévben már rendszeresen folyt s azon nemcsak az 1921:LIII. t.-c. alapján kötelezettek, hanem számos önként jelentkező hallgató is résztvett. A testnevelési órák az V. ker. áll. Bolyai főreáliskola tornacsarnokában tartottak, ahol a résztvevők heti 3 napon át rendszeres torna- és vívás-oktatásban részesültek és ezenkívül még több szabadtéri sport üzésére is alkalmuk nyílt Buday Gyula és Gulyás György okl. testnevelési tanárok, a Főiskola testnevelési szakelőadóinak vezetése alatt.

Az összes résztvevők száma meghaladta a 120-at.

Az ifjúság — nagy tanulmányi elfoglaltsága és a megélhetési gondjai ellenére is — szorgalmasan látogatta a testnevelési órákat, amelyek a tanév végén tartott versenyekkel zárultak.

A testneveléshez fűződő fontos érdekekre tekintettel a Főiskola vezetősége kívánatosnak látta, hogy annak szükségletei állandóan biztosítassanak s ezért indokolt előterjesztésben a hallgatóság által fizetendő fejenkénti 5 P-ös testnevelési járulékok kivételére kért engedélyt, amelyet a V. K. M. 210—4—2/931. sz. r.-ével adott meg.

A testnevelési oktatás állandó felügyeletét a Rektori Tanács megbízásából Andreetti Károly főiskolai tanár gyakorolta.

A jelen tanévben négy tanítóképzőintézeti rajztanárjelölt vétetett fel a Főiskolán az V. évfolyamra, akik a fennálló törvényes rendelkezések értelmében az összes tanítóképzőintézeti tanárjelöltek számára létesített Apponyi-Kollégium tagjai is voltak. Így a V. K. M. 830—5—7/930. sz., illetve 830—51—19/930. sz. r.-vel Lux Mihály okl. polgári iskolai, továbbá Ujvári Béla és Kerekes György okl. középiskolai rajztanárok belső tagokul, valamint 830—5—12/930. V. K. M. sz. r. alapján nagybányai Nagy Zoltán és Wessel Imre okl. középiskolai rajztanárok külső tagokul vétettek fel az Apponyi Kollégiumba. Wessel Imre még a tanév megkezdése előtt kérte a tanítóképzőintézeti tanárjelöltek sorából való törlését s így az Apponyi Kollégiumi kültagságtól is automaticce visszalépett. Tanítóképzőintézeti rajztanárjelölt a jelen tanévben nem volt.

Fegyelmi tekintetben az állapotok kielégítőek voltak a jelen tanévben is, úgy hogy súlyosabb rendszabályok alkalmazására szükség nem volt.

A Főiskolával kapcsolatos miskolci művésztelepen, anyagi eszközök hiányában, ez évben sem volt a nyári hónapokban megtartott tanfolyamon kívül más hivatalos tanfolyam, noha az egész éven át tartó tanítást nemcsak a város művészetszerető közönsége és vezetősége látná szívesen, de magának a telepnek is érdekében állana az.

Több szempont szólt tehát amellet, hogy akkor, amidőn a telep ösztöndíjasa és gondnoka, Meilinger Dezső festőművész hivatkozással arra is, hogy a telepen évközi hivatalos rajzi és festő tanfolyam nincs, a telep épületében magániskola felállítására kért engedélyt, e törekvésében támogattassék. Ezt a jelen tanévre szólóan Meilinger Dezső a Rektori Tanács pártoló felterjesztésére a 310—0—3/930. V. K. M. sz. r.-tel meg is kapta.

A Főiskola kecskeméti telepén a tanév folyamán állandóan közel 20 növendék tanult, akik közül többen a telepen is laktak. Az oktatás, amely itt tisztán az alakrajzra és festésre szorítkozott, Révész Imre főiskolai tanár vezetése alatt rendben folyt le és fegyelem szempontjából sem volt eljárásra ok.

A 61071/914. V. K. M. sz. r. alapján felállított és jelenleg az állami Nőipariskolában működő kézimunkatanítónői szaktanfolyamot, amelynek látogatása nőtanárjelöltjeink számára a Főiskola tanulmányi szabályzata szerint fakultatív jellegű, ezidén huszan látogatták. Névsoruk a jelen évkönyv megfelelő helyén közöltetik. E szaktanfolyam működésével kapcsolatban felmerült 288 P tiszteletdíj szükséglet a 310—7—93/931. V. K. M. sz. r.-tel utalványoztatott ki.

IV. Ösztöndíjak.

A jelen tanévben számos lehetséges, szegénysorsú hallgató részesült ösztöndíjban.

Így a Főiskola állami ösztöndíj-javadalmából a 310—2—38/1930. V.

K. M. sz. r.-tel történt engedélyezés alapján 260 P-ösztöndíjat kapott: Krocsák Emil ösztöndíjas tanársegédi megbízást nyert VI. é. hallgató, továbbá 130 P-ös ösztöndíjat kaptak a következő ösztöndíjas tanársegédi megbízást nyert hallgatók: Domanovszky Endre V. é., Georgievicz György IV. é., Kelemen József V. é., Molnár Zoltán V. é., Ujvári Béla V. é., Streda Károly VI. é., Kaszás Miklós V. é., Srotta János VI. é., Szabados Béla VI. é., Varga Ferenc V. é., Jantschi Béla VI. é., Schranecz Emil VI. é., Lerner István IV. é., Jaskievicz István VI. é., Molnár Géza VI. é. és Lux Mihály V. é. hallgatók. Ugyancsak 310—2—38/1930. sz. rendelettel állami jutalomdíj címén a figurális rajz, illetve szobrászatban tanúsított kiváló előmenetelükért Kovács Zoltán III. é. és Ispánki József IV. é. művésznövendékek egyenként 100 P-öt, Jaskievicz István VI. é. növendék pedig 64 pengőt kaptak. Az említett állami ösztöndíj-javadalomból kihasított Ferenczy István-féle 200.— P-ös szobrászati díjat Farkas Sándor IV. é. növendék nyerte el a szobrászatban elért kiváló eredményeiért.

A fentebb idézett miniszteri leirattal megbízott ösztöndíjas tanársegédek közül állami ösztöndíjért nem folyamodtak: Fáy Lóránd V. é., Bartha Ferenc VI. é., László Gyula III. é. és Rudnyánszky László III. é. hallgatók azért, mert az első három fejenként évi 800 P-ös közalkalmazotti gyermeki ösztöndíjat élvezett, az utóbbi pedig az ösztöndíjra igényt nem tartott. Szabados Béla ösztöndíjas tanársegéd a tanév I. félévének végén a Főiskoláról távozott, mert időközben külföldi állami ösztöndíjat kapott s ezért helyette a II. félévben a 310—51—5/1931. V. K. M. sz. rend. alapján Ispánki József IV. é. hallgató lépett a tanársegédi ösztöndíjas helyébe, Kaszás Miklós ösztöndíjas tanársegéd pedig hirtelen elhunyt s ezért a 310—51—13/1931. V. K. M. sz. r. alapján ösztöndíját a II. félévben már Farkas Sándor IV. é. növendék nyerte el.

A közsolgálati alkalmazottak gyermekeinek ösztöndíjáról szóló 1927. évi XIV. t.-c. alapján létesített ösztöndíjakból a Főiskolához kötött s a Főiskola Rektori Tanácsának adományozása alá tartozó évi 800.— P-ös törzsösztöndíjak száma az 1498/1931. IV. V. K. M. sz. rendelettel 9-ben állapított meg. E 9 ösztöndíjat a jelen tanévben: Bartha Ferenc VI. é., Bartha László V. é., Boross Géza V. é., Éber Sándor IV. é., Fáy Lóránd V. é., Kiss János VI. é., Pap Irén VI. é., Sebesta L. Ferenc III. é., Szabó Wladimir IV. é. növendékek élvezték. Az idézett törvény végrehajtása tárgyában kiadott 91.000/1928. V. K. M. rendelet 12. §-a alapján a középiskolában elnyert ily ösztöndíjakat a Főiskolán folytatólag élvezték egyenként évi 800.— P-re felemelt összegben: László Gyula III. é. és Szoboszlay Sándor II. é. hallgatók, míg Gerentsér Anna I. é., Pókász Endre I. é. és Tary Lajos I. é. hallgatók az eredetileg meghatározott egyenként évi 400.— P-ös összegben.

Az 1927. évi XIII. t.-c. alapján megalakult Országos Ösztöndíjtanács által az 1930/31. tanévre meghirdetett külföldi állami ösztöndíjakra 82-en — köztük a Főiskola számos végzett hallgatója és volt növendéke is — pályáztak.

A pályázatra beadott munkákat a Főiskola Rektori Tanácsa az Ösztöndíjtanács kérésére beható bírálat alá vette s ez alapon adta meg véleményes javaslatát. Ezután az Ösztöndíj Tanács Képzőművészeti albizottsága a rektor meghívására a Főiskola könyvtári termében tartotta bíráló és javaslatot tevő ülését, miután a kiállított pályamunkákat itt döntés előtt megtekintette.

Az 1930/31. tanévre szólóan külföldi állami képzőművészeti ösztöndíjat nyert pályázók kettő kivételével kizárólag a Főiskola volt növendékei közül kerültek ki. Névsoruk a küldetési hely szerint csoportosítva a következő. Kiküldettek:

Londonba, grafikus tanulmányok végzésére Varga Nándor Lajos okl. rajztanár, festő és grafikus művész,

Berlinbe, Horváth János festőművész színpadscemikai tanulmányok folytatására,

Rómába, Vilt Tibor, Farkas András és Erdey Dezső szobrászművészek, szobrászművészeti tanulmányok végett, Sárkány Lóránd okl. középiskolai rajztanár, festőművész, gáborjáni Szabó Kálmán okl. rajztanár, festőművész, Szerencsi Zoltán okl. rajztanár, festőművész, Hincz Gyula festőművész, Patkó Károly festőművész és Molnár C. Pál festőművész, festészeti tanulmányokra, Kákay Szabó György festőművész, restaurátori tanulmányokra, végül Végh Iona iparművész kiplasztikai tanulmányokra.

Párisba, Cserepes István és bíai Föglein István festőművészek, festészeti tanulmányokra,

Wienbe pedig Pataky Tibor szintén festőművészeti tanulmányokra.

A Főiskola miskolci művésztelepénél ingyenes lakás és fűtés-világítási kedvezménnyel egybekötött négy műteremösztöndíjat a 80.176/1925. V. K. M. sz. rendelet alapján ezidén folytatólagosan Meilinger Dezső, Bartus Ödön, Burány Nándor és Szabó Ferenc festőművészek élvezték, akik közül Meilinger Dezső mint a művésztelepnek — első ízben a 169.006/921. III. V. K. M. sz. rendelettel kötelezett — gondnoka is működött.

Budapest székesfőváros polgármestere ezidén is két 800.— P-ös festészeti és egy 800.— P-ös szobrászati ösztöndíjra hirdetett pályázatot a Főiskola növendékei részére, amelyeket a tanév végén a főváros bíráló juryje dr. Lieber Endre alpolgármester úr elnöklete alatt az egyes művész-tanárok által kiválasztott növendékek munkái alapján ítélte oda. E juryben meghívás alapján a Főiskola rektora is résztvett. A jury határozata szerint a székesfőváros polgármestere 88.047/931. XIV. sz. alatt kelt határozatával a két festészeti ösztöndíjat Pruckner Ferenc IV. é. és Pap Irén VI. é. művésznövendékeknek, a szobrászati ösztöndíjat pedig Metky Ödön V. é. szobrászművésznövendéknek ítélte oda. A jury elismerően állapította meg a pályaművek magas színvonalát és ezért indíttatva érezte magát arra, hogy az ösztöndíjasokon kívül többeket is dícséretben részesítsen. Ezek: Ágh Lóránd II. é., Éless István V. é., Szemerey Zoltán IV. é. festőművésznövendékek, valamint Ambrózy Sándor VI. é. és Machovits Walter III. é. szobrászművésznövendékek.

Balló Ede festőművész, a Főiskola nyug. tanára, a „Balló Ede Képzőművészeti Alapítvány”-ból 1000.— P-ös tanulmányi segélyt tűzött ki az 1930/31. tanév végén oklevelet nyert azon rajztanárnak, akit erre a Főiskola művésztanárai a legérdemesebbnek találtak. A segélyt az illető Közép-európa művészeti intézményeinek megtekintésére köteles fordítani, s útjáról beszámolni a Főiskola Rektori Tanácsának.

A Főiskola őszinte köszönettel vette tudomásul Balló Ede ezen ismételt nagylelkű adományát s őt az utazási segélydíjra beérkezett pályamunkák juryjében való részvételre felkérte. A jury a tanképesítő vizsgák után hozta meg döntését, amellyel ez utazási segélyt figurális munkáira és a Főiskolán négy éven át tanúsított szorgalmára tekintettel Szemerey Zoltán okl. középiskolai rajztanárnak ítélte oda.

A Főiskola kezelése alatt álló Korb Erzsébet alapítványnak az alapítólevél rendelkezése alapján két évenként kiadandó kamatai ez évben — az alapítvány fennállása óta másodízben — kerültek kiadásra. Ezen külföldi utazási ösztöndíjul szolgáló ösztöndíjat, 520 P 62 fillért a Főiskola rektora a szaktanárok meghallgatása után általános jeles előmenetelére való tekintettel s a figurális rajz és festésben elért kiváló eredményei alapján Tóth István Lajos végzett IV. éves rajztanárjelöltnek ítélte oda.

A V. K. M. alapítványi osztálya által kezelt jánoshalmi Nemes Marcell-féle alapítvány jövedelméből, amelyet a nemeslelkű alapító Főiskolánk szegénysorsú növendékeinek támogatására rendelt, ez idén a V. K. M. 1070—0—85/1931. XI. ü. o. szám alatt kelt rendeletével 2000.— P-öt utalványozott. A Főiskola Rektori tanácsa ez összeg felosztására nézve úgy határozott, hogy abból részben jutalomdíjakat ad ki a szaktanárok által javasolt tehetséges növendékeknek, részben a rektor útján adandó gyors segélyekre fordítja. 100—100 Pengőt kaptak: Krocsák Emil VI. é., Edvi Illés György I. é. és Ispánki József IV. é. hallgatók, 50—50 P-öt kaptak: Molnár Géza VI. é., Farkas Sándor IV. é., Kántor Antal IV. é., Iván Szilárd I. é., Szabó Wladimir IV. é., Tóth István Lajos IV. é., Prukner Ferenc IV. é., Streda Károly VI. é., Srubek Gyula V. é., Varga Ferenc V. é., Schrotta János VI. é. hallgatók, 45.— P-öt kapott: Mohácsy Árpád IV. é. hallgató, 40—40 P-öt kaptak: Jaskievicz István VI. é., Czene Béla I. é., László Gyula III. é., Jantschi Béla VII. é., Szemerey Zoltán IV. é., Schranz Emil VI. é. hallgatók, 35—35 P-öt kaptak: Kun István I. é., Csikos Tóth András III. é., Takács Antal IV. é. hallgatók, 25—25 P-öt kaptak: Simon Ferenc II. é., Csemiczky László II. é., Sinkó Károly III. é., Szemerey Zoltán IV. é., Szüts István III. é., Rajki István I. é. hallgatók, 20—20 P-öt kaptak: Győri Dezső I. é., Domarovszky Endre V. é., Piri Kálmán IV. é., Galló Mihály IV. é., Döbrentey Gábor III. é., Pituk József III. é. hallgatók, 15—15 P-öt kaptak: Szoboszlay Sándor II. é., Beck András II. é. hallgatók. A maradó összeget a Főiskola rektora rászorult és érdemes szegény hallgatók esetenkénti segélyezésére fordította.

Debrecen város koronázási jubileumi alapjából egyenként évi 400.—

P segélydíjat élveztek: Iványi Jolán III. é. rtj., és Szoboszlai Sándor III. é. szobrásznövendék.

A Meindl tea- és kávébehozatali cég plakátpályázatán Bartha Ferenc VI. é. és Élles István V. és Schranecz Emil VI. éves növendékek első díjakat nyertek.

Buti István I. é. művésznövendék Zala vármegye törvényhatóságának 35.504/930. Kgy. 3. sz. a. kelt határozatával 200 P tanulmányi segélyt nyert az 1930/31. tanévre. Nikolits Velizár II. é. szobrásznövendék a Tökölly-anum nevelő intézet részéről havi 30 P-ös ösztöndíjat élvezett. Hasonló összegű ösztöndíjat kapott Döbrentei Gábor III. é. művésznövendék Szombathely városától, Kovács Árpád V. é. továbbképzős növendék pedig Miskolc thjf. város törvényhatóságától. A Miskolci Kereskedelmi és Iparkamara 400 P-ös művészeti ösztöndíját ez évben Schwarcz György III. é. művésznövendék élvezte.

V. Tandíjmentességi és diákjóléti ügyek.

A mindinkább nehezebbé váló megélhetési viszonyok ez évben fokozottabb mértékben éreztették hatásukat a hallgatóság létfenntartásában s ezért a Főiskola vezetősége a segítség eszközeinek keresésére ez évben is a legnagyobb súlyt helyezte. A diákszociális ügyek kedvező elintézését több ízben a közoktatásügyi kormányzat cselekvő jóindulata tette lehetővé és szép eredménnyel működtek közre az ifjúsági egyesületek is.

A szegénysorsú tehetséges növendékek támogatásánál főként a tandíjmentességek, ösztöndíjak, jutalmak, pénz- és természetbeni segélyek, ingyenes munkakedvezmények, magánmunkák közvetítése és pályázati alkalmak kieszközlése stb. voltak a segítség eszközei.

Tandíjmentességben részesült a vonatkozó miniszteri engedélyezések alapján a tanév I. félévében 381 beiratkozott hallgató közül 154, a tanév II. felében beiratkozott 366 hallgató közül pedig 143. Az ilykép elengedett tandíjak pénzértéke az I. félévben 3850 P-t, a II. félévben 3575 P-t, az egész évre számítottan tehát 7425 P-t tett ki.

A Rektori Tanács által jelen tanévben javasolt újabb tandíjmentességeket a V. K. M. a 310—05—15/1930. sz. alatt kelt leiratával engedélyezte.

Az ösztöndíjak és jutalmakról az előző III. fejezetben foglaltak tájékoztatnak.

A Főiskolán 22 év óta fennálló Diákasztalnál ez évben 30 egész ingyenes és 20 félingyenes ebédkedvezményt adott ki a Diákasztal Felügyelő Bizottsága érdemes, szegény hallgatók részére s ezenkívül önköltségi áron (50 fillérért) átlag naponta 15 hallgató ebédelt még ott. A Diákasztal a tanév folyamán (november 1—június 15-éig bezárólag) 7¹/₂ hónapon állt üzemben, amely idő alatt összesen 13.140 adag ebédelt osztott ki 6500 P értékben.

A Diákasztal fenntartása ezidén is nagy nehézségek árán sikerült, mert megfelelő állandó jövedelmei nincsenek ma sem. A Főiskola javadalmából engedélyezett államsegély a szükséglet alig $\frac{1}{5}$ részét fedezi s kevés a hallgatók 4. P-ös fejenkénti hozzájárulásából begyűlő évi 1400—1500 P-ös összeg is, az egyéb címen befolyó jövedelmek (adományok, bírságpénzek) összege még csekélyebb. Ilykép a diákasztal költségvetésében mutatkozó hiány póllása és az üzem időközi beszüntetésének elkerülése végett a Főiskola kénytelen volt a jelen tanévben is a V. K. M.-hez fordulni további 2200 P rendkívüli segély kieszközlése végett, amely a 310—5—15/1931. sz. leirattal engedélyeztetett is.

A Diákasztal javára ezidén a következő adományok és vegyes rendkívüli bevételek folytak be: a T. É. B. E. adománya 400.— P, kisebb adományok és bírságpénzek 100 P 40 fillér.

Az ifjúság felsegélyezésénél hathatósan működött közre az Ifjúsági Körnek a Rektori Tanács engedélye alapján működött Műlapakciója. Ezt Ikusz Henrik okl. középisk. rajztanár V. éves továbbképzős hallgató bonyolította le a Kör megbízásából. Az akció a Főiskola növendékeinek előzetes tanári jüryzésen átkerült kisebb munkáit hozta előfizetés mellett forgalomba s 8100 P-ös bruttó forgalom mellett ez idén művekért 3900 P. előfizetésgyűjtés és inkasszállás révén 1248.— P jövedelmet hozott a műlapokat készítő és forgalomba hozó növendékeinknek. Az akció kedvező eredményére és kifogástalan vitelére való tekintettel a Rektori Tanács annak folytatását az 1931/32. tanévre is megengedte.

Ujpest rt. város Kladács Alajos II. éves művésznövendék részére 45.— P segélyt adott.

A Központi Tejesarnok Szövetkezet tejpropagandája, amely két év előtt indult meg, a jelen tanévben is folytatódott. Az olesó tizórai tejet hallgatóságunk — okos belátással — szép számmal vette igénybe.

Az Orsz. Közegészségügyi Intézet megbízottja: dr. Steiger Kazal Dezső egyetemi tanársegéd úr 1930. év november havában, szombati napok délelőttjein három ingyenes felvilágosító előadást tartott, kizárólag férfi hallgatók részére a sexual-higiénia köréből a Főiskola könyvtári olvasótermében, amely ismételt önzetlen közérdekű ténykedése miatt a rektor köszönetét nyilvánította.

Dr. Tolnai Dénes fogorvos úr a Főiskolához intézett levelében ezen tanévre is felajánlotta, hogy növendékeink fogorvosi kezelésénél a munkadíjat félárban számítja. A Főiskola ezen nemeslelkű felajánlást köszönettel elfogadta.

További segélyezésekről az Ifjúsági Körnek jelen Évkönyv megfelelő helyén található részletes beszámolója tájékoztat.

A hallgatóság egészségi állapota a lefolyt tanévben sem volt teljesen kielégítő, ami a világháború óta állandóan tapasztalt jelenség a főiskolákon és egyetemeken általában. Ezért, bár a Főiskola a maga részéről a higiénikus viszonyok javítására minden lehetőt megtett, különösen a ter-

mek portalanítása, szellőzése és az épületeinek tisztántartása révén, gyökeres javulást elérni nem tudott, mivel a bajok túlnyomóan a mindinkább nehezebbé váló életviszonyokban és ennek folytán az ifjúság egészségét károsan befolyásoló fokozatosabb erőfeszítésekben rejlenek.

Az idei tanévben haláleset is fordult elő a hallgatóság körében. A Főiskola egyik szép tehetségű, fiatal szobrásznövendéke, Kaszás Miklós V. éves hallgató hunyt el rövid betegeskedés után 1931. március hó 23-án, tüdőbajban. Ugyancsak a jelen tanévben hosszabb betegeskedés után még két volt művésznövendéke halálozott el a Főiskolának: Andori Irén és Katona József. Béke hamvaikra!

VI. Egyéb események.

Az elmúlt tanévben folytatódott a Főiskola épületeinek tatarozása, amelyet az 1931/32. évi állami költségvetésbe beállított 8000 P-ös átmeneti javadalom tett lehetővé. A tatarozás a nyári hónapokban történt s azt a V. K. M. 310—4—5/1931. sz. r. alapján megbízott Kiss József építészvállalkozó cég vezette. A Közmunkák Tanácsának sürgetésére helyreállítatott az úgynevezett Epreskert Kmetty-utcai kökerítése, amelynek karbantartására már több mint két évtizede fedezet híján sor nem kerülhetett és az epreskerti III. pavillon belső festése is felújítatott. Ezenkívül a Főiskola 4 épületének tetőzete helyeztetett karba s más szükséges belső javítások eszközöltettek. Sajnos a fedezet korlátoltsága ezidén is lehetetlenné tette több oly tatarozás elintézését, amelyeket még a háborús rongálódások tettek szükségessé. Így különösen helyreállításra szorul még a főépület Izabella-utcai frontjának sgrafittó vakolása, amelynek kijavítását város-
szépészeti szempontokra hivatkozva a főváros építészeti osztálya már több ízben sürgetett. Ezenkívül még több oly tatarozás van függőben, amelyek az épületek állagának kímélése miatt fontosak. Ezek között szerepel a főépület tűzfalainak újravakolása és megerősítése, amit már ezidén is kért a Főiskola, de a Kereskedelemügyi minisztérium magasépítési osztályának intézkedésére az más sürgősebbnek ítélt javítások folytán elmaradt.

A Főiskola miskolci művésztelepének épületei, amelyek életveszélyes állapotban vannak, ezidén többszöri sürgős felterjesztésünk ellenére sem kerülhettek gyökeres javítás alá, szintén fedezethiány miatt.

A Főiskola céljaira az 1871. év folyamán örök használatra átengedett Bajza-utcai telekre :az úgynevezett Epreskertre vonatkozó földesúri jogának elismerése ügyében Budapest Székesfővárosa lépéseket tett ez évben s ezek folyományaként a V. K. M. 310—4—23/931. sz. leiratával intézkedett. Eszerint a földesúri jog elismeréséért a Főiskola 10 P évi összeget fizet s egyben az e címen a multa nézve már esedékessé vált összegeket megtéríti.

A lefolyt évben több iskolai ünnepély tartatott a Főiskolán, amelyek közt különösen az 1927:XXVI. t.-c.-ben nemzeti ünneppé nyilvánított március hó 15-ének megünneplése folyt le impozáns keretek közt. A nap dél-előttjén a Tanári Kar, élén a Főiskola vezetőségével s az ifjuság ünnepi Istentiszteleten vett részt, majd délután az ifjusági egyesületek rendezésében magas színvonalú ünnepély folyt le, amelyen a Főiskola vezetősége és a Tanári Kara szintén megjelent. A Kar nevében Csók István főisk. tanár tartott mély erkölcsi tanulságokat reveláló ünnepi beszédet.

Az egyetemi és főiskolai hallgatók hazai és külföldi csoportos utazásainál szokásos vasuti stb. kedvezmények kieszközlése ezidén is a V. K. M. 450—5—7/1930. sz. a. kelt rendelete alapján történt, míg az egyes utazásokra nézve az eddigiek szerint fennálló határozmányok továbbra is érvényben maradtak.

A rendkívüli hallgatók karpaszomány viselési jogának intézményes biztosítása érdekében megindított tárgyalások még folynak a 319—5—11/930. V. K. M. sz. leirat nyomán. A Főiskola törekvése ugyanis oda irányul, hogy a négy középiskolai előtanulmánnyal bíró s itt négy évet elvégzett rendkívüli hallgatóknak az említett kedvezményre való joga törvényileg is elismertessék.

A lefolyt évben több értékes ajándékozás is történt a Főiskola javára:

A M. Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium a 358—11—81—930. sz. r.-tel a Magyar-Turán Ornamentika története c. művet, Légrády Ottó úr Magyarország reviziós albumát s Dr. Rados István úr pedig 2 szakmunkát ajándékoztak a Főiskolának. Ez ajándékozásokat a Főiskola köszönettel fogadta el.

A Főiskola vezetősége megleghangu átiratban fejezte ki szerencsekívánatait az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola igazgatóságának azon alkalomból, hogy ezen a Főiskolából sarjadt szép multu intézmény ezévben ünnepelte fennállásának 50 éves jubileumát és amelynek kapcsán az Iparművészeti Múzeum helyiségeiben nagy sikerü jubilaris kiállítását is megrendezte.

AZ
ORSZ. M. KIR. KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA
1930/31. TANÉVE.

TANÁRI KAR.

Rendes tanárok:

ANDRETTI KÁROLY,

okl. műépítész. Rendes tanárrá kineveztetett 1923. évi november 27. A Főiskolán tanít 1915. november óta.

DUDITS ANDOR,

m. kir. kormányfőtanácsos, festőművész. Rendes tanárrá kineveztetett 1925. évi augusztus 6. A Főiskolán tanít 1925. augusztus óta.

MEYER ANTAL,

iparművész, okl. rajztanár. Rendes tanárrá kineveztetett 1923. évi november 27. A Főiskolán tanít 1920. november óta.

BARANSKI E. LÁSZLÓ,

festőművész, okl. rajztanár. Rendes tanárrá kineveztetett 1922. évi december 22. A Főiskolán tanít 1920. november óta.

EDVI ILLÉS ALADÁR,

m. kir. kormányfőtanácsos, festőművész, okl. rajztanár. Rendes tanárrá kineveztetett 1906. január 29. A Főiskolán tanít 1903. szept. óta.

NEOGRÁDY ANTAL,

festőművész. Rendes tanárrá kineveztetett 1893. évi október hó 25. A Főiskolán tanít 1893. október óta.

BENKHARD ÁGOST.

festőművész, okl. rajztanár. Rendes tanárrá kineveztetett 1922. évi december 22. A Főiskolán tanít 1920. november óta.

GLATZ OSZKÁR,

festőművész. Rendes tanárrá kineveztetett 1923. évi november 27. A Főiskolán tanít 1914. január óta.

PILCH DEZSŐ,

festőművész, okl. rajztanár. Rendes tanárrá kineveztetett 1918. évi febr. 13. A Főiskolán tanít 1911. szeptember óta.

BORY JENŐ,

szobrászművész, okl. műépítész. Rendes tanárrá kineveztetett 1918. évi márc. 9. A Főiskolán tanít 1911. szeptember óta.

HORN ANTAL,

festőművész, okl. rajztanár. Rendes tanárrá kineveztetett 1922. évi december 22. A Főiskolán tanít 1920. november óta.

RÉTI ISTVÁN,

festőművész. Rendes tanárrá kineveztetett 1923. évi november 27. A Főiskolán tanít 1913. szeptember óta.

BOSZNAY ISTVÁN,

m. kir. kormányfőtanácsos, festőművész, okl. rajztanár. Rendes tanárrá kineveztetett 1909. évi március 27. A Főiskolán tanít 1909. április óta.

KARLOVSZKY BERTALAN,

m. kir. kormányfőtanácsos, festőművész. Rendes tanárrá kineveztetett 1928. évi július 28. A Főiskolán tanít 1928. július óta.

RÉVÉSZ IMRE,

m. kir. kormányfőtanácsos, festőművész. Rendes tanárrá kineveztetett 1912. évi február hó 12. A Főiskolán tanít 1902. február hó óta.

BOTTKA MIKLÓS,

festőművész, okl. rajztanár. Rendes tanárrá kineveztetett 1916. évi december 23. A Főiskolán tanít 1909. augusztus óta.

DR. LECHNER JENŐ,

m. kir. kormányfőtanácsos, okl. műépítész. Rendes tanárrá kineveztetett 1928. évi július 28. A Főiskolán tanít 1928. július óta.

RUDNAY GYULA,

festőművész. Rendes tanárrá kineveztetett 1923. évi november 27. A Főiskolán tanít 1922. november hó óta.

CSÓK ISTVÁN,

festőművész. Rendes tanárrá kineveztetett 1923. évi november 27. A Főiskolán tanít 1920. november óta.

LYKA KÁROLY,

művészeti író. Rendes tanárrá kineveztetett 1920. évi július 16. A Főiskolán tanít 1914. évi október hó óta.

SIDLÓ FERENC,

m. kir. kormányfőtan., szobrászművész. Rendes tanárrá kineveztetett 1925. évi június 12. A Főiskolán tanít 1924. január óta.

KISFALUDI STROBL ZSIGMOND,
m. kir. kormányfőtan., szobrász-
művész. Rendes tanárrá kine-
veztetett 1925. évi július 12. A
Főiskolán tanít 1924. január óta.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN,
m. kir. kormányfőtan., szobrász-
művész. Rendes tanárrá kine-
veztetett 1925. évi június 12. A
Főiskolán tanít 1924. január óta.

VASZARY JÁNOS,
festőművész. Rendes tanárrá kine-
veztetett 1923. évi november 27.
A Főiskolán tanít 1920. nov. óta.

Felkért tanárok:

DR. ALSZEGHY ZSOLT,
gyakorló főgimn. tanár.

DR. PAOLO CALABRO
az olasz nyelv tanára.

DR. BÁRÓ BRANDENSTEIN BÉLA,
Pázmány Péter tud. egyetem nyilv. rk.
tanár.

FRANÇOIS GACHOT,
a francia nyelv tanára.

DR. TÓTH GÉZA,
középiskolai szakfelügyelő, polg.
isk. tanárképző int. r. tanár.

Testnevelési szakelőadók:

BUDAY GYULA,
a bpesti V. ker., Bolyai reáliskola
r. tanára.

GULYÁS GYÖRGY,
a Székesfővárosi IX. kerületi
felsőkereskedelmi iskola tanára.

Hivatalok.

Rectori hivatal:

Főtitkár: **DR. FERENCZY JÓZSEF**

Beosztva: **MUDRY ERZSÉBET,**
napidíjas.

Quaestura:

Quaestor: **DR. FERENCZY JÓZSEF,**

Ellenőr: **ZÁBRÁK DÉNES,**
vall. és közokt. miniszteri számvizsgáló.

Könyvtár:

Könyvtárőr: **HORN ANTAL,**
főiskolai r. tanár.

A középfokú iskolák rajzi szakfelügyelete.

Megbízott vezető: **BARANSKI E. LÁSZLÓ,**
főiskolai r. tanár.

Beosztott tisztviselő: **ÖZV. KOMÓCSY JÓZSEFNÉ,**
okl. rajztanárnő, tiszteletdíjas.

Segédszemélyzet.

Tanársegédi teendők ellátásával megbízott ösztöndíjas hallgatók:

BARTHA FERENC,
Réti István tanár alakrajzi
osztályában.

DOMANOVSKY ENDRE
Glatz Oszkár tanár alakrajzi
osztályában.

FÁY LORÁNT,
Csók István tanár alakrajzi
osztályában.

GEORGIEVICZ GYÖRGY,
Bosznay István tanár alakrajzi
osztályában.

KELEMEN JÓZSEF,
Benkhard Agost tanár alakrajzi
osztályában.

MOLNÁR ZOLTÁN
Rudnay Gyula tanár alakrajzi
osztályában.

STREDA KÁROLY,
Karlovsky Bertalan tanár alak-
rajzi osztályában.

UJVÁRI BÉLA,
Vaszary János tanár alakrajzi
osztályában.

KASZÁS MIKLÓS,
Kistaludi Strobl Zsigmond tanár
szobrász osztályában az I. félévben

FARKAS SÁNDOR,
a Kistaludi Strobl Zsigmond tanár
szobrász osztályában a II. félévben

SCHROTTA JÁNOS,
Sidló Ferenc tanár szobrász osz-
tályában.

SZABADOS BÉLA,
Szentgyörgyi István tanár szobrász
osztályában az I. félévben.

ISPÁNKI JÓZSEF,
Szentgyörgyi István tanár szobrász
osztályában a II. félévben.

JANTSCHI BÉLA,
az Iparművészet c. tárgynál.

JASKIEVICZ ISTVÁN
a művészeti bonctan c. tárgynál

KROCSÁK EMIL,
az építészeti enciklopédia és a
mérési rajz c. tárgynál.

LÁSZLÓ GYULA,
az építészeti enciklopédia és a
francia nyelv c. tárgynál.

LERNER ISTVÁN,
a mérési rajz c. tárgynál.

LUX MIHÁLY,
a rajzpedagógia c. tárgynál.

MOLNÁR GÉZA,
a művészeti technikák című
tárgynál.

RUDNYÁNSZKY LÁSZLÓ,
a művészettörténet c. tárgynál.

SCHRANZ EMIL,
az Iparművészet c. tárgynál.

Altisztek és kisegítő szolgák.

Szakaltiszt:

Bedecs Antal, könyvtári szertáros.

I. oszt. altisztek:

Domínik István, Fejes József (kapus),
Klement Antal.

II. oszt. altisztek:

Kancsár Mátyás, Szabó Kálmán,
Muck József, 5. Török Győző,
Muck Sándor, Ur Mihály.
7. Varga József.

Kisegítő szolgák:

Bencze Sándor, Szantusz Károly,
Németh Ferencz, Szirom István.

Napszámos—kőműves:

Henk Zsigmond.

Főiskolai egyesületek és diákjóléti intézmények.

1. Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola Ifjúsági Köre:

Alakult az 1898. évben. Jelenlegi alapszabályai a 48457/1909. V. K. M. r.-tel nyertek jóváhagyást. Alapszabályszerű célja: a Főiskola ifjúságának egyesítése egyrészt szellemi művelődésének, másrészt anyagi jólétének előmozdítására. Egyesületi helyiség: VI., Bajza-utca 23.

Ezidei tisztikara a következő:

Elnök és szoc. ügyvezető:	Schreier András III. é. műv. növ.
Alelnök:	Rudnyánszky László III. é. rajztanj.
Titkár:	Sinkó Károly III. é. rajztanj.
Segéd titkár:	Galló Mihály IV. é. műv. növ.
Főjegyző:	Varju Domokos III. é. műv. növ.
Pénztárnok:	Kántor Antal IV. é. rajztanj.
A Vigalmi Bizottság elnöke:	Végh János IV. é. rajztanj.
Sport Bizottság vezetője:	Boross Géza V. é. műv. növ.

A Kör a folyó tanévben a szegénysorsu hallgatóság megsegítése érdekében igen intenzív működést fejtett ki. Így mindenekelőtt felvette újból a kapcsolatot a Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesületével, amelynek eredményeként az ott újonnan alakult „Centrum“ menza-szövetkezet a jövő tanévre 15—20 ingyenes helyet biztosított az Ifj. Kör. részére. A Kör akciójának további eredményei:

A m. kir. 1. honvéd vegyesdandár parancsnokság jóvoltából a II. féltől kezdve 7 növendék részesült ingyenes ebédsegélyben. (névszerint: Dobócky Gizella, Homér Lajos, Kováts Ferenc, Nádasdy János, Metykó Gyula, Péter Sándor és Farkas György.)

A Székesfőváros ebédeltetési akciójánál a főiskolai hallgatók részére felállított menzán (Práter-utca) 4 hallgató kapott ebédet. (Aikelin Lajos, Dittert Erzsébet, Dittert Mária és Póth István.)

A főiskolai menzán hg. Lichtenstein János és Lakatos Antal főisk. hallgatók, valamint Ernszt Lajos igazgató úr adományaiból állandóan 5 növendék részesült félingyenes menza kedvezményben.

A karácsonyi ünnepek alkalmából a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége 2 nagy szeretetcsomagot küldött a szegénysorsu növendékek részére. Ezt, valamint Dr. Hetényi Istvánné és egy ismeretlen adakozó élelmiszer-adományát a karácsonyi ünnepek alatt a menzán étkezők élelmezésének feljavitására fordította a Kör.

Pénzbeli segílyt adott Lyka Jerne urhölgy részben megbizásból 70 pengőt, ismeretlen adakozó 50 pengőt. Ezeket az összegeket Karácsony estéjén 10 és 5 pengős részletekben osztottuk szét a következő növedékek közt: 10 pengőt kaptak: Kántor Antal, Barát István, Lerner István, Galló Mihály, Pituk József, B. Kováts Zoltán, 5—5 pengőt kapott 8 növendék, 10 pengő a közös étkezésre fizettetett be. Ismeretlen adakozó 7 pengő 50 fillért és 15 pengőt, összesen 22 pengő 50 fillért adott az Ifjusági Kör céljaira.

A tél folyamán a M. E. F. H. O. Sz. 5 q szent utalt ki az Ifj. Körnek, melyet 10 hallgató, névszerint Döbrentey Gábor, Lakos Ernő, Teleky József, Iványi Jolán, Máthé Rózsi, Király Erzsébet, Nagy Gyula, Molnár Géza, B. Kováts Zoltán, Tóth Ményhért kaptak.

A „Pro Juventute“ akció az idén is adományozott ruhasegélyeket, amelyekből összesen 20 növendék részesült. Ruhasegélyt kaptak: Jaskievicz István, Jakuba János, Tóth Ményhért, Kelemen József, Buzi Barnabás, Csikós Tóth András, Ispánky József, Király Erzsébet, Dobóczky Gizella, Prukner Ferenc, Villám Rózsa, cipőt kaptak: Baráth István, Pituk József, Galló Mihály, Antal Károly, Metykó Gyula, B. Kovács Zoltán, Nagy Elemér, Varga Ferenc, Konrád Sándor.

A m. kir. Népjóléti Miniszter Úr 5 rend ruhát és 10 pár cipőt adományozott a Főiskola hallgatóinak Ruhát kaptak: Metykó Gyula, B. Kováts Zoltán, Uray János, Galló Mihály, Molnár Géza, cipőt: Teleky József, Ágh Loránd, Póth István, Nádas János, Sinkó Károly, Heil Ferenc, Metky Ödön, Kováts Ferenc, Bindász Dezső, Slevenszky Lajos.

A M. E. F. H. O. Sz. 2 rend ruhát és 2 pár cipőt jutattott az Ifj. Körnek, melyet Baráth István, Lerner István, Kántor Antal és Mohácsy Árpád kaptak.

Ismeretlen adakozó 1 öltözet ruhát adományozott, melyet Mohácsy Árpád kapott.

Az ifjusági Kör kulturális téren is fejtett ki munkásságot. Igy okt. 6-án és március 15-én ünnepélyt rendezett, évközben közérdekű kulturális előadásokat tartott, továbbá megrendezte a szokásos évi ismerkedési estét is. Előadást tartottak Szentgyörgyi Lili urhölgy és Ujvári Béla úr a mozgás művészetéről, Ligeti Pál úr két vitaestet a hullámteoriáról, Petróczy István ezredes úr két-izben a légi és gázvédelemről, Zajthy Ferenc úr pedig a turáni művészetéről.

Végül a hallgatóság tanulmányainak megkönnyítése céljából kiadta a Kör új nyomásban a Székely Bertalan-féle Anatómiai Atlasz ábráit.

A Kör ezévi pénztári forgalma 680 pengő 88 fillér bevétellel és 651 pengő 57 fill. kiadással zárult Kintlevőségei 84 pengő 60 fillért tettek ki.

2. Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola Székely Bertalan Bajtársi Egyesülete.

Alapított az 1922. évben. Alapszabályai a 64009/1922. V. K. M. sz. r.-tel hagyattak jóvá. Kitűzött célja: A Főiskola ifjuságát oly szervezetben egyesíteni, amely a választott hivatás kifogástalan betöltéséhez szükséges képességek megszerzését lehetőleg biztosítja a jellem, kötelességérzet, becsületesség és igazságszeretet fejlesztésével. Hivatalos helyiség: VI., Bajza-u. 23.

Ezidei tisztikara a következő:

Vezér:	Lerner István IV. é. rajztanárjelölt.
Ádm. alvezér:	Rudnyánszky László III. é. rajztanárjelölt.
Kult. alvezér:	László Gyula III. é. rajztanárjelölt.
Állományvezető:	Matskássy János III. é. rajztanárjelölt.

Kincstárör : Zakar Tibor III. é. műv. növ.
 Kincstáros : Dobócky Gizella VI. é. műv. növ.
 Főíródeák : Maronyák József II. é. rajztanárjelölt.
 Íródeák : Heil Ferenc II. é. rajztanárjelölt
 Udvarnagy : Simon Ferenc II. é. rajztanárjelölt.
 Főlovézmester : Németh Kálmán V. é. műv. növ.
 Megb. lövész. Benkő Antal II. é. műv. növ.
 Kult. garabonciás : ifj. vitéz Litkey György V. é. műv. növ.
 Regős : Csikós Tóth András III. é. rajztanárjelölt.

Gyulaszék. Elnök : Molnár Géza VI. é. műv. növ.
 Tagjai : Galló Mihály IV. é. műv. növ.
 Póth István V. é. műv. növ.
 Takáts Antal III. műv. növ.
 Erdős Géza III. é. rajztanárjelölt.
 Számvizsgáló bizottság : Tóth Béla IV. é. rajztanárjelölt.
 Szomor László V. é. műv. növ.
 Bindász Dezső III. é. műv. növ.

A Bajtársi Egyesület alapszabályszerű céljának elérése végett a tanév folyamán állandóan összejöveteleket, úgynevezett táborozásokat tartott, amelyeknek nevelő és fegyelmező működése a hallgatóságra igen jó hatást gyakorolt.

3. Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola Diákasztala.

Alapított az 1908. évben. Alapszabályai a 124.223/907. V. K. M. sz. r.-tel hagyattak jóvá. Célja : szegénysorsu tehetséges főiskolai hallgatók ingyenes vagy kedvezményes ebéddel való ellátása. Helyisége : VI., Bajza-utca 23.

A Diákasztal ügyeit az alapszabályok értelmében intéző s a kedvezményeket odaitélő *Felügyelő Bizottság* ezidén a következőkép alakult meg.

Elnök : Réti István e. i. rektor
 Alelnök : Glatz Oszkár e. i. prorektor.

Tagok:

Andreetti Károly főiskolai tanár,
 Meyer Antal főiskolai tanár,
 Dr. Ferenczy József főiskolai főtilkár.

s az ifjuság részéről :

Schreier András IV. é. műv. növ. ifj. körü elnök,
 Lerner István IV. é. rajztanj. a Székely Bertalan Bajtársi Egyesület vezére.

A Diákasztal üzeme immár hetedik éve a főiskolai questura útján, házilig kezeltetik. Ez év működéséről a jelen évkönyv 52-ik oldalán adunk számot.

AZ ORSZ. M. KIR. KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA HALLGATÓINAK NÉVSORA AZ 1930-31. TANÉV I. ÉS II. FÉLÉVÉBEN.

(A NÉV UTÁN ÁLLÓ RÓMAI SZÁM A FÉLÉVEKET JELENTI, AMELYEKRE
A HALLGATÓ BEIRATKOZOTT.)

I. ÉVFOLYAM

Általános tanfolyam.

(Leendő festők és rajztanárok.)

Rendes hallgatók.

Balogh Magdolna	I. II.	Jeney István I. II.	30	Pohola Erzsébet	... I. II.
Boleman Magdolna	I. II.	Katona Mária			Polgár Lajos I. II.
Bory Klára I. II.	Eszter I. II.		Pókász Endre I. II.
Buday Lajos I. II.	Kürz János I. II.		Regdon Irén I. II.
5 Czene Béla I. II.	Lándori Angelica	I. II.		Révai Mária I. II.
Edvi Illés György	I. II.	20 Lászlóffy Ágnes	.. I. II.	35	Roskoványi Mária	I. II.
Eigner Tivadar	.. I. II.	Lázár Pál I. II.		Salamon Éva I. II.
Elek Erzsébet I. II.	Magyar Ilona I. II.		Süle Iván I. II.
Fábián Mária I. II.	Molnár Emil I. II.		Szentiványi Lajos	I. II.
10 Festetics Adelgunda		Molnár László	.. I. II.	40	Tary Lajos I. II.
gr. I. II.	25 Morvay Matild	... I. II.		Tomory Aladár	.. I. II.
Gadányi Ferenc	.. I. II.	Nagy Ferenc I. II.		Vákár Tibor I. II.
Gerencsér Anna	.. I. II.	Orosz Béla I. II.		Vinkler László	.. I. II.
Gódor Kálmán	.. I. II.	Ósz Ilona I. II.		Vitézy Früstök	
Hikády Erzsébet	.. I. II.	Pataky Mária I. II.		Erzsébet I. II.
15 Hoffmann Imre	.. I. II.			44	Zalay Margit I. II.

Rendkívüli hallgatók.

Adamovics Vazul	I. II.	Gulyás Irén I. II.		Matolay Irén I. II.
Bak János I. II.	Hammer Dávid	.. I. II.		Metykó Gyula I. II.
Benedek Klára	.. I. II.	15 Hegyessy Lászlóné		25	R. Molnár Lajos	.. I. II.
Benkő Antal I. II.	dr. I. II.		Moósz János I. II.
5 Bély Valéria I. II.	Iván Szilárd I. II.		Podolay Ferenc	.. I. II.
Boros Ilona I. II.	Józsa Sándor I. II.		Ravazzini Angelo	I. II.
Brettner Ede I. II.	Kauders Imre I. II.		h. Sugár Gézané	.. I. II.
Buti István I. II.	Kolbenheyer Berta-		30	Takács Irén I. II.
Demjén Erzsébet	I. II.	Ianné I. II.		Taslicski Klára	.. I. II.
10 Dvorzsák Jenő	.. I. II.	20 Kováts Ferenc	.. I. II.		Tauber Vilmos	.. I. II.
Geduldiger László	I. II.	Kun István I. II.		Tóth Ilona I. II.
Glück Magda I. II.	Mairovitz Éva I. II.		Vidéky Brigitta	.. I. II.

(Leendő szobrászok.)**Rendes hallgatók.**

Györi Dezső I. II.	Rajki István I. II.	Schmidl Miklós . . . I. II.
	4 Záborszky Elly . . . I. II.	

Rendkívüli hallgatók.

Kerényi Jenő I. II.	Kósa Kuba Pál . . . I. II.	3 Matzon Frigyes . . . I. II.
-------------------------------	----------------------------	-------------------------------

II. ÉVFOLYAM.**Festészeti szak.****Rendes hallgatók.**

Andrik Valéria . . . I. II.	Lichtenstein János hg. I. II.	Polesa János I. II.
Aranyossy Artur . . . I. II.		Ungár Imre I. II.
Kreutzerné É. I. . . . I. II.	5 Margitai Ernőné . . . I. II.	8 Varju Domokos . . . I. II.

Rendkívüli hallgatók.

Agh Lóránd I. II.	Kovács Péter I. II.	Sebők Erzsébet . . . I. II.
Balás László I. II.	10 Nádas János I. II.	Sleveszky Lajos . . . I. II.
Bódi Mária I. II.	Nádasdy János . . . I. II.	Szilasi Klára I. II.
Cziffery József . . . I. II.	Rákossy Zoltán . . . I. II.	Szilasi Luci I. II.
5 Ferenczy Valérné . . I. II.	Schreiber Lujza . . . I. II.	20 Tatay Béla I. II.
Holesch Dénes I. II.	Schwarz György . . . I. II.	Tóth Menyhért . . . I. II.
Kis Margit I. II.	15 Schweigerné	Wittmann Zsig-
Kladács Alajos I. —	Nagy M. I. II.	mond I. —

Szobrászati szak.**Rendes hallgatók.**

Beck András I. II.	Johnson Gislené . . . I. II.	Nikolic Velizár . . . I. II.
	4 Szoboszlay Sándor . . I. II.	

Rendkívüli hallgatók.

Bindász Dezső I. II.	Dittert Mária I. II.	Exeli Lilian I. II.
	4 Somogyi Imre I. II.	

Tanári szak.

a) Középiskolai tanárjelöltek.

Férfiak.

5	Adler Miklós I. II.	Filla Árpád I. II.	Maronyák József I. II.
	Bauer Károly I. II.	Fray János I. II.	Márffy Albin I. II.
	Benkovits Gyula I. II.	Gergely Pál	Nagy Elemér I. II.
	Bánhidi Andor I. II.	József I. II.	Tolesvai Nagy Géza I. II.
	Csemiczky László I. II.	15 Heil Ferenc I. II.	25 Plathy György I. II.
	Csiky Gyula I. II.	Homér Lajos I. II.	Rózsa Péter I. II.
10	Dénes Jenő I. II.	Horváth Dezső I. II.	Sárközy Zoltán I. II.
	Domján Árpád I. II.	Kálmán Viktor I. II.	Simon Ferenc I. II.
	Domján Barnabás I. II.	Kenessey József I. II.	Schippert Endre I. II.
	Einzig Márton I. II.	20 Lengyel Aladár I. II.	30 Tóth Géza I. II.
	Farkas György I. II.		Tóth Sándor I. II.

Nők.

	Cserny Katalin I. II.	5 Fekete Éva I. II.	Máté Erzsébet I. II.
	Csilléry Andrea I. II.	Loschdorfer Róza I. II.	Molnár Mária I. II.
	Dergács Mária I. II.	Löffler Edith I. II.	10 Pospesch Kornélia I. II.
	Farkas Lidia I. II.		Szabó Sarolta I. II.

b) Polgáriiskolai tanárjelöltek.

Férfiak.

Szabó József I. II.

Nők.

	Fejér Mária I. II.	Kákonyi Teréz I. II.	Posgay Katalin I. II.
	Jahl Anna I. II.		5 Reskovits Jolán I. II.

III. ÉVFOLYAM.

Festészeti szak.

Rendes hallgatók.

	Barát József I. II.	5 Polyak Kázmér I. II.	Rohacsék Anna I. II.
	Endrédy György I. II.	Radnai Endréné	Rodrigwerné Sze-
	Kaczián Jenőné I. II.	dr. I. II.	leczky P. I. II.
	Koffán Alajos I. II.		9 Teleky Árpád I. II.

Rendkívüli hallgatók.

	Aznawourian Leon I. II.	Hecht Klára I. —	Nógrády Magda I. II.
	Barát István I. II.	10 Horváth Géza I. II.	Petrich Katalin I. —
	Bögös Julianna I. II.	Jancsek Antal I. II.	Péter Sándor I. II.
	Csösz György I. II.	Kovács Mária I. II.	20 Pituk József I. II.
	Dirmeyer Marianne I. —	Kováts Zoltán I. II.	Schreier András I. II.
	Döbrentey Gábor I. II.	Lőrincz Gyula I. II.	Undi Lenke I. II.
	Fettik Izabella I. II.	15 Mayer Árpád I. II.	Urai János I. II.
	Glatz Henrik I. II.	Meissner Amelise I. II.	24 Zakár Tibor I. II.

Rendkívüli hallgatók.

Aikelin Lajos I. II.	Horváth Margit . . . I. II.	Orbay Zsuzsanna . . . I. II.
Császár Viktor . . . I. II.	Hunyady Erzsébet I. II.	Piri Kálmán I. II.
Csizmázia Kálmán I. II.	Kiss Z. József . . . I. II.	15 Póth István I. II.
Dongó György . . . I. II.	10 Lakatos Antal . . . I. II.	Takács Antal I. II.
5 Fischer Edith . . . I. II.	Máthé Rózsa I. II.	Timkó Kornélia . . . I. II.
Galló Mihály I. II.	Mohácsy Árpád . . . I. II.	Vadkerti Katalin . . . I. II.

Szobrászati szak.**Rendes hallgatók.**

Farkas Sándor . . . I. II.	Németh Kálmán . . . I. II.
Ispánki József . . . I. II.	Szomor László . . . I. II.

Rendkívüli hallgatók.

Csucs Ferenc I. II.	Jakobi Elza I. II.
Genzinger Fran- eiska I. II.	5 Konrád Sándor . . . I. II.
	5 Tapolyi Gizella . . . I. II.

Rajztanári szak.**a) Fiú közép és fiú polgáriiskolai tanárjelöltek.**

Dabóczy István . . . I. II.	März Károly I. II.	Prukner Ferenc . . . I. II.
Éber Sándor I. II.	10 Mézes Lajos I. II.	15 Stéhlik Lajos I. II.
Fölföldy Mihály . . . I. II.	Németh Béla I. II.	Szemerey Zoltán . . . I. II.
Jakuba János I. II.	Olbert Károly I. II.	Tóth Béla I. II.
5 Kántor Antal I. II.	Orosz Pál I. II.	Tóth István Lajos . . . I. II.
Kováts Árpád I. II.	Petrasovszky Leo . . . I. II.	Végh János I. II.
Lerner István I. II.		Wittich Zoltán I. II.

b) Leány közép és leány polgáriiskolai tanárjelöltek.

Fadgyas Margit . . . I. II.	Kolumbán Erzsé- bet I. II.	5 Moullion Erzsébet . . . I. II.
Juhász Mária I. II.		Politzer Piroska . . . I. II.
Karácsonyi Irén . . . I. II.		Záborszky Irma I. II.

Továbbképző tanfolyamok.**V. ÉVFOLYAM.****Rendes hallgatók.**

Ákos Józsefné Be- nedek G. I. II.	Fekete Géza I. II.	Radich Elemér I. II.
Bartha László I. II.	Fodor Mária I. II.	Rácz Kálmán I. —
Boross Géza I. II.	10 Hanzély András . . . I. II.	20 Rázsó Klára I. II.
Domanovszky Endre I. II.	Ikusz Henrik I. II.	Sax Sarolta I. II.
5 Éless István I. II.	Kardos Magdolna . . . I. II.	Tóth László I. II.
Fazekas Lajos I. II.	Károlyi László I. II.	Tolnafy Rózsa I. II.
Fáy Loránt I. II.	15 Kosinsky Erzsébet . . . I. —	Török István I. II.
	Laczkovich Piroska . . . I. II.	25 Wessel Imre I. II.
	Lakos Ernő I. II.	Wosinczky József . . . I. II.
	Litkey György vitéz I. —	

Szobrászati szak.**Rendes hallgatók.**

Antal Károly I. II.	Gecső Sándor I. II.	Machovits Walter I. II.
Domján Mária I. II.		5 Villám Rózsa I. II.

Rendkívüli hallgatók.

Buzi Barnabás I. II.	Dittert Erzsébet I. II.	Szücs István I. II.
--------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------

Tanári szak.**a) Középiskolai tanárjelöltek.****Férfiak.**

Erdős Géza I. II.	Morhardt Gyula I. II.	Sinkó Károly I. II.
Gáspárdy Sándor I. II.	10 Pogány István I. II.	Steiner László I. II.
Ivánka László I. II.	Pozder Gyula I. II.	Suller Lajos I. II.
Kucharik Jenő I. II.	Roisz Vilmos I. II.	Szövényi Lux
5 László Gyula I. II.	Rudnyánszky	Géza I. II.
Maeskássy János I. II.	László I. II.	Tóth András I. II.
Martinszky János I. II.	15 Sebesta Loidolt	20 Vajda István I. II.
Molnár Ernő I. II.	Ferenc I. II.	Wessel Zoltán I. II.

Nők.

Ábrahám Ilona I. II.	Marsovszky Emilia I. II.	Pokorny Marcella I. II.
Demiány Edith I. II.	Nagy Aglája I. II.	10 Szilágyi Józsefné I. II.
Kelemen Ilona I. II.	Neubauer Theo-	Tombor Ilona I. II.
Kelen Márta I. II.	dora I. II.	Vidra Mária I. II.
Király Erzsébet I. II.		Vrabély Agáphia I. II.

b) Polgáriiskolai tanárjelöltek.**Férfiak.**

Hamza Tibor I. II.	Sznopek Zoltán I. II.
------------------------------	---------------------------------

Nők.

Iványi Jolán I. II.	Komondi Teréz I. II.	Schmitz Katalin I. II.
-------------------------------	--------------------------------	----------------------------------

IV. ÉVFOLYAM.**Festészeti szak.****Rendes hallgatók.**

Bánes Emil I. II.	Komáromy Zol-	Mezey Artur I. II.
Friedmann Mihály I. II.	tánné I. II.	Szabó Vladimír I. II.
Georgievicz György I. II.	5 Konecsni György I. II.	Vajda Pál I. II.

Rendkívüli hallgatók.

Bojarszky Lenke ... I. II.	Kovács Károly ... I. —	10 Pirchala Imre ... I. II.
Bordy András ... I. II.	Metky Ödön ... I. II.	Schillinger Ágnes ... I. II.
5 Kaszás Miklós ... I. II.	Nagy Gyula ... I. II.	Srubeck Gyula ... I. II.
Kelemen József ... I. II.	Péntek Klára ... I. II.	Szlamka Lajos ... I. II.
Kovács Ernő ... I. —		Varga Ferenc ... I. II.

Tanítóképzőintézeti rajztanárjelöltek.

Kerekes György ... I. II.	nagyb. Nagy Zoltán
Lux Mihály ... I. II. I. II.
Ujvári Béla ... I. II.	

VI. ÉVFOLYAM.**Rendes hallgatók.**

Bartha Ferenc ... I. II.	Jaskievicz István... I. II.	Pap Irén ... I. II.
Biró József ... I. II.	Kasselik László ... I. II.	Puskás Lajos ... I. II.
Feld Lajos ... I. II.	Kaszó Dezső ... I. —	Schrantz Emil ... I. II.
5 Frey Gabriella ... I. II.	Kiss János ... I. II.	15 Schrotta János ... I. II.
Gólián Gizella ... I. II.	10 Krocsák Emil ... I. II.	Szabados Béla ... I. —
	Markup Valéria ... I. II.	

Rendkívüli hallgatók.

Ambrózy Sándor ... I. II.	Dobóczky Gizella... I. II.	Molnár Zoltán ... I. II.
Balás Attila ... I. —	Fehérváry Mária ... I. II.	Pirck János ... I. II.
	5 Molnár Géza ... I. II.	

VII. ÉVFOLYAM.**Rendes hallgatók.**

Jantschi Béla ... I. II.	Streda Károly ... I. II.
--------------------------	--------------------------

**Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola művésztelepein egész éven át
ott tartózkodó növendékek névsora.**

I. A kecskeméti művésztelepen:

Farkas István I. —	Prohászka József I. II.
Hagyik István I. II.	10 Pröhl Hellmut I. —
Hajnal János — II.	Pusztai Lajos I. II.
Hatzer Géza I. II.	Sass Árpád I. II.
5 Héjjas János I. —	Schuch Eduárd I. —
Kiss János I. —	Tiringer Ferenc I. II.
Mátis Kálmán I. II.	15 Tóth János I. II.
Petrás Julia I. II.	Tóth Lajos I. II.
17 Vujovits Irma I. II.	

II. A miskolci művésztelepen:

télen is ott tartózkodó növendék nem volt.

Névsor.

Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola rajztanári szakának azon nőhallgatóiról, akik a 61.071/914. VKM. sz. r.-tel a Főiskolától függetlenül létesített és ezidőszerint facultativ kézimunkatanárnői szaktanfolyamon az 1930/31. tanévben résztvettek:

I. évfolyam

1 Elek Mária nővér	5 Pataky Mária
Fábián Mária	Regdon Mária
gr. Festetich Adelgunda	Reskovits Jolán nővér
Lándori Angela	8 Zalay Margit

II. évfolyam

1 Cserny Katalin	5 Kákonyi Teréz nővér
Csilléry Andrea	Máté Gratiána nővér
Fejér Mária	Molnár Mária
Jahl Anna	8 Loschdorfer Róza

III. évfolyam

1 Kelen Márta
Komondi M. Carmella nővér
Neubauer Dóra

IV. évfolyam

Moullion M. Antonia nővér

STATISZTIKAI ADATOK AZ 1930–31. TANÉVRE VONATKOZÓLAG.

Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola hallgatóinak megoszlása:

a) évfolyam és szakok szerint részletezve:

		I. félévben.	II. félévben.
I. ÉVFOLYAM			
rendesek	— — — — —	44	44
„ szobrászok	— — — — —	4	4
rendkívüliek	— — — — —	34	34
„ szobrászok	— — — — —	3	3
II. ÉVFOLYAM			
rendes festő	— — — — —	8	8
„ szobrász	— — — — —	4	4
középisk. rajztanárjelölt	— — — — —	42	41
polgáriisk. „	— — — — —	6	6
rendkívüli festő	— — — — —	21	20
„ szobrász	— — — — —	4	4
III. ÉVFOLYAM			
rendes festő	— — — — —	9	9
„ szobrász	— — — — —	5	5
középisk. rajztanárjelölt	— — — — —	34	34
polgáriisk. „	— — — — —	5	5
rendkívüli festő	— — — — —	24	20
„ szobrász	— — — — —	3	3
IV. ÉVFOLYAM			
rendes festő	— — — — —	8	8
„ szobrász	— — — — —	4	4
rajztanárjelölt	— — — — —	20	20
rajztanárnőjelölt	— — — — —	7	7
rendkívüli festő	— — — — —	19	18
„ szobrász	— — — — —	5	5
V. ÉVFOLYAM			
rendesek	— — — — —	25	22
rendkívüliek	— — — — —	14	12
tanítóképzőint. rajztanárjelölt	— — — — —	4	4
tanítónőképzőint. rajztanárnőjelölt	— — — — —	—	—
VI. ÉVFOLYAM			
rendesek	— — — — —	16	14
rendkívüliek	— — — — —	7	6
VII. ÉVFOLYAM			
rendesek	— — — — —	2	2
Az összes hallgatók száma volt:		381	366

Az Orsz. M. kir. Képzőművészeti Főiskola művésztelepein,
és pedig a kecskeméti telepen tartózkodott
a miskolci

	I. félévben.	II. félévben.
A művésztelepek növendékeinek száma:	17	12

A hallgatók és az előadások száma.

A tanfolyam megnevezése	A II. félév elején az					A hallg. összes száma valamennyi évf.-ban				A hallgatók külrendkívüli hallgató volt		Az előadások			
	I.	II.	III.	IV.	V.	az I.		a II.		száma	heti óraszám				
	évfolyam hallgatója volt					férfi		nő		férfi		valamennyi évfolyamban			
						férfi	nő	férfi	nő	az I.	a II.	f é l é v b e n			
Általános tanfolyam	85	—	—	—	—	46	39	46	39	37	37	7	7	40	40
Festészeti szak	—	28	29	26	—	56	32	54	29	63	58	II. — 5 III. — 3 IV. — 2	II. — 5 III. — 3 IV. — 2	II. — 39 III. — 41 IV. — 38	II. — 39 III. — 41 IV. — 38
Szobrászati szak	—	8	8	9	—	16	9	16	9	12	12	II. — 6 III. — 4 IV. — 4	II. — 6 III. — 4 IV. — 4	II. — 39 III. — 41 IV. — 38	II. — 39 III. — 41 IV. — 38
Középiszkolai rajztanári szak	—	41	34	—	—	52	24	51	24	—	—	I. — 9 III. — 8	II. — 9 III. — 8	II. — 41 III. — 41	II. — 41 III. — 41
Polgári iskolai rajztanári szak	—	6	5	—	—	3	8	3	8	—	—	II. — 9 III. — 8	II. — 9 III. — 8	II. — 41 III. — 41	II. — 41 III. — 41
Rajztanári szaktanfolyam	—	—	—	20	—	20	—	20	—	—	—	9	9	44	44
Rajztanárnői szaktanfolyam	—	—	—	7	—	—	7	—	7	—	—	7	7	36	36
Tanítóképzőint. rajztanári szakt.	—	—	—	—	4	4	—	4	—	—	—	5	5	40	40
Továbbképzősök V—VIII. évf.	—	—	—	—	56	48	17	40	16	22	18	1	1	36	36
Összesen:	85	83	76	62	60	245	136	234	132	134	125	87	87	596	596
			366			381		366							

b) évfolyam és hallgatói minőség szerint.

	I. félévben.		II. félévben.	
	rendes	rendkívüli	rendes	rendkívüli
I. Évfolyam	48	37	48	37
II. Évfolyam	60	25	59	24
III. Évfolyam	53	27	53	23
IV. Évfolyam	39	24	39	23
V. Évfolyam	29	14	26	12
VI. Évfolyam	16	7	14	6
VII. Évfolyam	2	—	2	—
Összesen:	<u>247</u>	<u>134</u>	<u>241</u>	<u>125</u>
Együtt:	381		366	

Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskolára szabályszerűen beiratkozott hallgatók közül:

Vallásra nézve:

	I. félévben.	II. félévben.
Római kath. . . .	246	236
Ág. hitv. ev. . . .	35	33
Református	63	61
Izraelita	26	26
Görög kath. . . .	4	4
Görög keleti	2	2
Unitárius	3	3
Felekezetnélküli	—	—
Örmény	1	1
Összesen:	<u>380</u>	<u>366</u>

Anyanyelvre nézve:

	I. félévben.	II. félévben.
Magyar	369	355
Német	8	8
Francia	1	1
Örmény	1	1
Szerb	1	1
Összesen:	<u>380</u>	<u>366</u>

A kecskeméti művésztelepen tartózkodó hallgatók közül:

Vallásra nézve:

	I. félévben.	II. félévben.
Római kath. . . .	8	6
Ág. hitv. ev. . . .	8	6
Református	1	—
Izraelita	—	—
Összesen:	<u>17</u>	<u>12</u>

Anyanyelvre nézve:

	I. félévben.	II. félévben.
Magyar	15	12
Német	2	—
Összesen:	<u>17</u>	<u>12</u>

A Főiskola hallgatósága az 1930/31. tanév végén a következőkép oszlott meg:

a) Szakok szerint:

			Férfi	Nő
Általános tanfolyam	I. évf.	46	39
Festészeti szaktanfolyam	II. „	17	11
„	III. „	19	10
„	IV. „	18	8
Szobrászati szaktanfolyam	II. „	5	3
„	III. „	5	3
„	IV. „	6	3
Rajztanári szaktanfolyam	II. „	31	16
„	III. „	23	16
„	IV. „	20	7
„	V. „	4	—
Továbbképző szaktanf.	V. „	24	10
„	VI. „	14	6
„	VII. „	2	—
Összesen:			<u>234</u>	<u>132</u>
Együtt:			<u>366</u>	

b) Hitfelekezet szerint:

	Férfi	Nő
Római kath.	144	92
Görög kath.	3	1
Görög keleti	2	—
Ág. hitv. ev.	22	11
Református	45	16
Unitárius	3	—
Izraelita	15	11
Egyéb	—	1
Összesen:	<u>234</u>	<u>132</u>
Együtt:	<u>366</u>	

d) Születési év szerint:

	Férfi	Nő
1913	2	—
1912	9	16
1911	18	16
1910	30	14
1909	30	15
1908	26	14
1907	25	9
1906	23	8
1905	16	5
1904	9	9
1903	8	6
1902	14	5
1901	—	1
1900	3	3
1899	2	2
1898	3	—
1897	2	1
1896	2	—
1895	2	4
1894	2	—
1893	—	2
1892	—	1
Átvitel:		<u>226</u>
Együtt:		<u>131</u>

c) Anyanyelv szerint:

	Férfi	Nő
Magyar	228	127
Német	3	5
Egyéb	3	—
Összesen:	<u>234</u>	<u>132</u>
Együtt:	<u>366</u>	

d) Születési év szerint:

	Férfi	Nő
Áthozat:	226	131
1891	1	—
1890	1	—
1889	1	—
1888	1	—
1886	1	1
1885	1	—
1881	1	—
1876	1	—
Összesen:	<u>234</u>	<u>132</u>
Együtt:	366	

e) Születési hely szerint:

	Férfi	Nő
Budapest	51	47
Pest megye	28	11
Egyéb Magyarország	85	34
Magyarország Ausztriához	—	—
Magyarország Jugoszláviához	10	2
Magyarország Csehszlovákiához	26	11
Magyarország Romániához	30	19
Ausztria	1	3
Egyéb külföld	3	5
Összesen:	<u>234</u>	<u>132</u>
Együtt:	366	

f) Szülők foglalkozása szerint:

	Férfi	Nő	
Östermelés	Nagybirtokos	2	—
	Kisbirtokos bérlő	1	3
	Alkalmazott	9	3
Ipar	Nagyiparos	1	1
	Kisiparos	23	6
	Alkalmazott	15	4
Kereskedel.	Nagykereskedő	1	2
	Kiskereskedő	10	6
	Alkalmazott	—	—
Köztisztviselő	108	64	
Magántisztviselő	15	4	
Katona	7	10	
Személyes szolgálat	24	13	
Magánzó	8	5	
Nem részletezett	10	11	
Összesen:	<u>234</u>	<u>132</u>	
Együtt:	366		

g) Tandíjfizetés szerint:

	Férfi	Nő
Teljes tandíj	140	83
Fél „	—	—
Tandíjmentes	94	49
Összesen:	<u>234</u>	<u>132</u>
Együtt:	366	

Kivonat az Orsz. Magy. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottságnak

**a Kormányzó Úr Öfőméltósága 1931. évi november hó 11-én
kelt magas elhatározásával jóváhagyott szervezeti és vizsgálati**

SZABÁLYZATÁBÓL.

82. §. *)

A fennálló törvényes rendelkezések értelmében a hazai tanintézeteknél a rajzi tárgyak tanítására csak e szakra szabályszerűen képesített tanárok alkalmazhatók (1883:XXX. t.-c.).

Ez a képesítés az Országos Magyar Királyi Rajztanárvizsgáló Bizottság előtt letett vizsgák alapján szerzhető meg.

A) A BIZOTTSÁG SZERVEZETE ÉS MŰKÖDÉSE.

83. §.

Ezen Bizottság tagjait a vallás- és közoktatásügyi miniszter küldi, illetve nevezi ki 2—2 évi időtartamra. A bizottság elnöke az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti mindenkori rektora; egyik alelnöke a választott prorektor, a másik alelnököt pedig a Bizottság kültagjai sorából választja. A Bizottság jegyzője mindenkor a Főiskola főtitkára.

A Bizottság beltagjait a miniszter a Rektori Tanács javaslatára a Főiskola tanárai közül küldi ki.

A Bizottság kültagjait pedig az elnök felterjesztésére a Tud. Egyetem, a Kir. József Műegyetem és más különböző fajú fő- és szakiskolák tanárai és a szakkörök képviselői közül nevezi ki a miniszter.

84. §.

A Bizottság albizottságokban működik. Az albizottságokat az elnök a tagok sorából esetről-esetre alakítja, ezek viszont elnöküket saját maguk közül választják. A Bizottság elnöke jelöli ki egy-egy albizottság vizsgálati vezetőjét is, aki a vizsgálatnál a kérdéseket feladja. Az eredmény felett az albizottság szótöbbséggel határoz. A szavazatok egyenlősége esetén az albizottság elnökének a szava dönt.

*) A jelen szabályzat §§-ainak számozása az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola tanulmányi szabályzatának számozása után igazodik.

Ügyvitel.

85. §.

A Bizottság évenként egyszer tart ülészakot, a tanév utolsó hónapjában.

Az ülészakot az elnök hívja össze. Az elnök kötelessége a Bizottságot akkor is összehívni, ha a kitűzött időre csak egy jelölt is jelentkezik a vizsgálatra.

Az alakuló ülésen a Bizottság a jelentkezők kérvényeit megvizsgálja s ezek felett dönt. Ezen első ülésen alakulnak meg az egyes albizottságok és megállapítják a vizsgálatok rendjét, helyét és idejét.

A Bizottság minden egyes alap-, szak-, vagy pedagógiai vizsgálat után külön záró ülést tart, amelyen megállapítja az eredményeket.

A vizsgálatok tagolása.

86. §.

A középiskolai tanári képesítő vizsgálat áll 2 alapvizsgálatból, 1 szakvizsgálatból és a pedagógiai vizsgálatból.

A polgári iskolai képesítés megszerzéséhez 1 alapvizsgálat, 1 szakvizsgálat és a pedagógiai vizsgálat szükséges.

A tanító(nő)képzőintézeti rajztanári képesítés a polgári iskolai rajztanári oklevél birtokában is megszerezhető egy külön pedagógiai vizsgálat alapján.

A vizsgálatok feltételei.

87. §.

Minden vizsgálat két részből áll: gyakorlati zárthelyi és szóbeli vizsgálatból.

A művészettörténet és esztétika írásbeli vizsgálata azonban nem zárthelyi vizsgálat.

Ezen vizsgálatok éppen úgy, mint az ismétlő- és javítóvizsgálatok, a tanév végén tartatnak meg.

A) A *középiskolai rajztanár-képesítő* vizsgálatra való bocsájtás alapfeltétele: középiskolai érettségi bizonyítvány és az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola öt éves tanári szakának elvégzése. Részletezve:

I. Az *első alapvizsgálatra* oly jelöltek bocsáthatók, akik a Főiskola első két évét a tanári szakon elvégezték.

II. A *második alapvizsgálatra* oly jelöltek bocsáthatók, akik az első alapvizsgálatot letették és a Főiskola tanári szakának III. évfolyamát kielégítő eredménnyel elvégezték.

III. A *szakvizsgálatra* oly jelöltek bocsáthatók, akik a második alapvizsgálatot letették s a Főiskola tanári szakán a IV. éves középiskolai rajztanárjelölteknek előirt tanulmányokat sikerrel befejezték.

IV. *Pedagógiai vizsgálatra* oly jelöltek bocsáthatók, kik a szakvizsgálatot letették és a Főiskola tanári szakán az V. éves középiskolai rajztanárjelölteknek előirt tanulmányokat elvégezték.

B) A *polgári iskolai rajztanár-képesítő* vizsgálatra való bocsájtás alapfeltétele: középiskolai érettségi bizonyítvány, vagy az elemi népiskolai tanító(nő)i oklevél és a Főiskola négy éves tanári szakának elvégzése. Részletezve:

I. Az *első alapvizsgálatra* oly jelöltek bocsáthatók, akiknek elemi népiskola tanítói vagy tanítónői oklevelük vagy középiskolai érettségi bizonyítványuk van és a Főiskola első két évét a tanári szakon elvégezték.

II. *A második alapvizsgálatra* oly jelöltek bocsájthatók, kik az I. alapvizsgálatot letették és a Főiskola tanári szakának III. évfolyamát elvégezték.

III. *A szakvizsgálatra* oly jelöltek bocsájthatók, akik a II. alapvizsgálatot letették és a Főiskola tanári szakának a polgári iskolai tanárjelöltekre előírt IV. évet kielégítő eredménnyel elvégezték.

C) *Tanító(nő)képzőintézeti tanári pedagógiai vizsgálatra* oly jelöltek bocsájthatók, akik a polgári iskolai tanári oklevelük birtokában, a Főiskola tanári szakán a tanító(nő)-képzőintézeti tanárjelölteknek előírt V. évet szabályszerűen elvégezték.

Jelentkezés a vizsgálatra és vizsgálatra bocsátás egyéb feltételei.

88. §.

Az alap-, szak- és pedagógiai vagy ismétlő és javító vizsgálatra jelentkezésnek határideje április hó 1-je, amely időpontig a szabályszerűen felszerelt és bélyegelt s az „Orsz. M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottsághoz“ címzett kérvényeket, a Bizottság elnökénél kell benyújtani.

1. Az első alapvizsgálatra bocsátást kérő folyamodványokhoz mellékelendők:

- a) a jelentkező rövid életrajza;
- b) születési bizonyítványa;
- c) a 87. §-ban részletesen felsorolt előtanulmányok igazolása;
- d) hatósági orvos által kiállított bizonyítvány, amely a jelentkezőnek a tanári pályára testileg alkalmas voltát, ép halló és látó érzékét igazolja;
- e) a vizsgálati díjnak lefizetéséről szóló nyugtatvány és a jelölt által kitöltött jelentkezési ív.

2. A második alapvizsgálatra bocsátásért való folyamodványhoz az első alapvizsgálat sikeres letételét igazoló Értesítő és az 1. e) alatti mellékletek csatolandók.

3. A polgári iskolai tanári szakvizsgálatra való bocsátást kérő folyamodványhoz a második alapvizsgálatról szóló Értesítő, újabb hatósági orvosi bizonyítvány, a gyakorló tanítást igazoló bizonyítványok és az 1. e) alatti melléklet csatolandók.

A középiskolai tanári szakvizsgálatra bocsátást kérő folyamodványokhoz a második alapvizsgálatról szóló Értesítő és az 1. e) alatti melléklet mutatandó be.

4. A középiskolai tanárjelöltek pedagógiai vizsgálatra bocsátást kérő folyamodványához a szakvizsgálat letételéről szóló Értesítő, újabb orvosi bizonyítvány, valamint a gyakorló tanítást (próbaelőadás megtartását) igazoló bizonyítvány és az 1. e) alatti melléklet csatolandók.

5. A tanító(nő)-képzőintézeti pedagógiai vizsgálatra való bocsátást kérő folyamodványhoz mellékelendő:

- a) polgári iskolai rajztanári oklevél;
- b) a 87. §. c) pontjában megkivánt előképzettséget igazoló bizonyítvány;
- c) a gyakorló tanításról szóló bizonyítvány;
- d) esetleg a folyamodó rajztanári működéséről szóló bizonyítvány;
- e) az 1. e) alatti mellékletek.

Egy vizsgaidőszakban rendszerint csak egy alapvizsgálat vagy szakvizsgálat illetve pedagógiai vizsgálat tehető le. Kivételesen méltányolható esetekben a Bizottság két alapvizsgálat vagy a középiskolai tanárjelölteknél a II. alapvizsgálat és a szakvizsgálat közvetlen egymás után való letételét is megengedheti, de a polgári iskolai tanári szakvizsgálat és az utolsó alapvizsgálat közt, valamint a középiskolai pedagógiai és szakvizsgálat között egy évi időnek kell lefolynia.

Vizsgálati díjak és egyéb illetékek.

89. §.

Mindennemű folyamodványra 1 P 60 filléres bélyeg, minden egyes mellékletre pedig (a vizsgálati díjról szóló nyugtatványt és a jelentkezési ívet kivéve,) 40 fill. bélyeg ragasztandó. A szegénységi bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványok bélyegmentesek.

Az alap- és szakvizsgálatok díját, oklevél, értesítő kiállítási illetékeit, a másolatok díjait a miniszter állapítja meg s azokról a Főiskola rektori hivatalában állandóan kifüggesztett díjtáblázat tájékoztat.

A vizsgálati díjak a Főiskola quaestoránál fizetendőek, aki az átvételt nyugtázza.

A vizsgálatok rendje.

90. §.

A vizsgálatok nyelve magyar.

A zárthelyi gyakorlati vizsgálatokon a jelöltek külön csoportokra osztva, az egyes csoportok részére megállapított azonos feladatokat dolgozzák ki.

A szóbeli vizsgálatokon a jelöltek az elméleti tárgyakból külön-külön kérdésekre, élőszóval felelnek meg.

A zárthelyi gyakorlati vizsgálatokon minden tantárgyból a csoportok részére megállapított egy vizsgálati feladat megoldása kívántatik; a szóbeli vizsgálatoknál a jelölthöz minden tárgyból rendszerint több kérdés intézhető. Egy és ugyanazon tantárgyból három kérdésre minden jelölt igényt tarthat.

A gyakorlati zárthelyi vizsgálati feladatok az albizottságban a vizsgálóbizottsági tagok együttes megállapítása alapján tüzetnek ki. Ugyanők a vizsgálatok szabályszerű lefolyására felügyelnek s erről jegyzőkönyvet vesznek fel.

A jelölt köteles vizsgálati dolgozatát a kitűzött záros határidőn belül a vizsgálatot vezető bizottsági tagnak benyújtani, aki azt átveszi s a beérkezési időt jelezve, neve aláírásával hitelesíti.

A feladatok kitűzése írásban, rajzban, szóbelileg, vagy modellek beállítása útján történik. A zárthelyi vizsgálati feladatok megoldásánál jegyzetek vagy segédművek használata tilos. Ha a vizsgálatot vezető bizottság tag a jelöltek között valamely szabálytalanságot vagy visszaélést tapasztal, az illető jelölt vizsgálatát saját hatáskörében felfüggeszti s az esetről a bizottság elnökének rögtön jelentést tesz.

A gyakorlati tárgyak vizsgálatánál a vizsgázók helyei sorshúzás útján jelölhetők ki.

A gyakorlati zárthelyi, valamint a művészettörténeti írásbeli dolgozatokat az albizottság bírálja meg s a szóbeli vizsgálatra való bocsájtásra nézve a zárthelyi gyakorlati vizsgálat sikere alapján szótöbbséggel határoz. Javító vagy ismétlő vizsgálat esetén az illető tárgyból úgy a gyakorlati zárthelyi, valamint a szóbeli vizsgálat egészében újra leteendő még akkor is, ha a jelölt a megelőző vizsgálaton zárthelyi feladatát sikerrel oldotta meg.

Az albizottságnak kötelessége a vizsgálatok eredményét beható tanulmányozás céljából, áttekinthető rendben, a zárthelyi és szóbeli vizsgálatról felvett összes jegyzőkönyvek csatolásával a Bizottság elé terjeszteni, mely a végleges eredményeket együttesen, szótöbbséggel állapítja meg.

Az egyes vizsgálatokra megszabott tárgyak alól felmentésnek helye nincs.

A Bizottság a vizsgálatokra és a jelöltekre vonatkozó mindennemű értesítést a Főiskola hirdető tábláján teszi közzé.

Értesítő és oklevél.

91. §.

A jelölt kívánságára az alapvizsgálatokról külön-külön a Bizottság elnöke és jegyzője által aláírt, a Bizottság pecsétjével ellátott „Értesítő“ állíttatik ki. Aki a képesítő szakvizsgálatot szabályszerűen, eredménnyel letette, tanári oklevelet kap, melyet a Bizottság elnöke, jegyzője, tagjai irnak alá és a Bizottság pecsétjével látnak el.

Az oklevél előlapjára a képesítés szövege, a hátlapjára pedig az alap-, szak- és pedagógiai vizsgálatok tárgyaiból nyert érdemjegyek vezetnek rá. Az általános eredmény külön nem osztályoztatik.

Javító és ismétlő vizsgálat.

92. §.

a) Javító-vizsgálat legfeljebb két tárgyból tehető, a legközelebbi vizsgaidőszakban.

b) Oly jelöltek, akik javító, illetőleg ismétlő vizsgálatra utasítottak, ezen vizsgálat sikeres letétele után közvetlenül ugyanazon vizsgaidőszakban a második (harmadik) alapvizsgálatra, illetőleg szakvizsgálatra mehetnek,

c) Aki kettőnél több tárgyból elégtelen jegyet kap, teljes ismétlő-vizsgálatra utasíttatik.

d) Minden vizsgálat csak kétszer ismételtető meg.

e) A javító- vagy ismétlő vizsgálatra új kérvénnyel kell jelentkezni.

A külföldi oklevelek honosítása.

93. §.

A külföldön szerzett rajzoktatói oklevelek, vagy ezekkel egyenértékű okiratok Magyarország területére csak akkor érvényesek, ha azokat a Bizottság javaslatára a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter honosítja.

Honosításra a Bizottság a külföldi oklevelet csak azon esetben ajánlhatja, ha:

1. a kérvényező az előképzettségét igazoló okiratait és oklevelét eredetiben bemutatja s

2. ezeket a Bizottság a 87. §-ban feltüntetett előképzettséggel és tanári vizsgákkal egyenrangúnak ismeri el.

Amennyiben a Bizottság egyes tárgyakból kiegészítő vizsgálatot tart szükségesnek, azt a folyamodó letenni tartozik.

A honosítás igazolása az eredeti okiratra rávezetendő.

B) A RAJZTANÁRI ALAP-, SZAK- ÉS PEDAGÓGIAI VIZSGÁLATOK TANTÁRGYAI.

94. §.

A) Fiú- és leányközépiszkolai tanárjelöltek számára:

I. Első alapvizsgálat.

a) Gyakorlati zárthelyi rész.

1. Szobrászat. (Dombormű mintázása.)
2. Tapasztalati látszattan.
3. Magyar irodalom. (Írásbeli dolgozat.)
4. Művészeti bonctan. (Mintázás.)

b) Szóbeli rész.

Magyar irodalom.

II. Második alapvizsgálat.

a) Gyakorlati zárthelyi rész.

1. Alakrajz. (Fej, élő minta után.)
2. Iparművészet. (Stilustan.)
3. Szobrászat. (Fej, élő minta után.)
4. Mértani rajz I. rész.

b) Szóbeli rész.

Mértani rajz I. rész.

III. Szakvizsgálat.

a) Gyakorlati zárthelyi rész.

1. Alakrajz. (Aktrajzolás élő modelltől.)
2. Iparművészet. (Tárgyak tervezése.)
3. Mértani rajz II. rész.
4. Vízfestés.

b) Szóbeli rész.

Mértani rajz II. rész.

IV. Pedagógiai vizsgálat.

a) Gyakorlati zárthelyi rész.

A rajztanítás módszere.

b) Szóbeli rész.

1. Művészetek története és esztétika.
2. A rajztanítás módszere.
3. Nevelés- és tanítástan.

B) Fiú- és leánypolgári iskolai rajztanárjelöltek számára.

I. Első alapvizsgálat.

a) Gyakorlati zárthelyi rész.

1. Szobrászat. (Dombormű mintázás.)
2. Tapasztalati látszattan.
3. Magyar irodalom. (Írásbeli dolgozat.)
4. Művészeti bonctan. (Mintázás.)

b) Szóbeli rész.

1. Magyar irodalom.

II. Második alapvizsgálat.

a) Gyakorlati zárthelyi rész.

1. Alakrajz. (Fej, élő minta után.)
2. Iparművészet. (Stilustan.)
3. Szobrászat. (Fej, élő minta után.)
4. Mértani rajz I. rész.

b) Szóbeli rész.

Mértani rajz I. rész.

III. Szakvizsgálat.

a) Gyakorlati zárthelyi rész.

1. Alakrajz. (Aktrajz, élő modellről.)
2. Iparművészet. (Tárgyak tervezése.)
3. Vízfestés (Tárgycsoport színes ábrázolása.)
4. A rajztanítás módszere.

b) Szóbeli rész.

1. Művészetek története.
2. A rajztanítás módszere.
3. Nevelés- és tanítástan.

c) tanító(nő)képző-intézeti rajztanárjelöltek pedagógiai vizsgálatának tantárgyai.

a) Gyakorlati zárthelyi rész.

1. A rajztanítás módszere.

b) Szóbeli rész.

1. A rajztanítás módszere.
2. A rajztanmenet magyarázó bemutatása.

A rajztanári alap-, szak- és pedagógiai vizsgálatok tárgyainak részletezése.

95. §.

I. Első alapvizsgálat.

a) Gyakorlati zárthelyi rész.

1. *Szobrászat.* Féldombormű mintázása, agyagban vagy plasztelinben való felrakása és egy részletének teljes kidolgozása. Idő: 5 óra.

2. *Tapasztalati látszattan.*

a) Egyszerű geometriai testcsoportozatnak vagy építészeti alkatrésznek, egyszerű butorok, vagy egyéb hasonló tárgynak pusztán szemlélet alapján — tehát mérő- és irányító eszközök nélkül — való rajzolása és festése; szén-, kréta-, vagy írónnal, vagy vízfestékekkel. Idő: 3 óra.

b) Orthogonális vetületekben adott testeknek vagy csoportoknak érthető és előnyös látszati képekben való megrajzolása, körző és vonalzó használata nélkül, vázlatban. Idő: 2 óra.

3. *Magyar irodalom.* (Írásbeli dolgozat.) A magyar irodalomtörténet köréből minden jelölt részére külön feladat tűztek ki. Idő: 5 óra.

4. *Művészeti bonctan.* Az emberi test külalakját meghatározó főbb csontok, inak, izmok idomai. (Mintázás.) Idő: 4 óra.

b) Szóbeli rész.

Magyar irodalom. A magyar irodalom történetének vázlatos áttekintése a XVIII század végéig. Korrajzok és írói jellemrajzok a XIX. századbeli magyar irodalom történetének fejlődéséről: a klasszicizmus időszaka (főleg Kazinczy, Berzsenyi, Kölcsey); az Aurora és Athenaeum köre (különösen Vörösmarty); a népies nemzeti költészet fénykora (Petőfi, Arany, Tompa); nagy regényíróink (főképen Eötvös, Kemény, Jókai); a magyar dráma története (Kisfaludy K., Katona J., Szigligeti, Madách); politikai irodalmunk virágkora (elsősorban Széchenyi, Kossuth és Deák). A magyar irodalom főbb irányai a XX. században.

II. Második alapvizsgálat.

a) Gyakorlati zárthelyi rész.

1. *Alakrajz.* Fejrajzolás élő minta után. A fej természetes nagyságban rajzolendő. Idő: két délelőtt (kétszer 4 óra.)

2. *Iparművészet.* A fő történelmi stílusok. Síkornamentikai feladat megoldása, melyből a jelölt stílusismerete megítélhető. Idő: 4 óra.

3. *Szobrászat.* Emberi fej mintázása élő alak után, valódi nagyságban. Fősúly az arányokra és a típusformák helyes visszaadására fektetendő. Idő: két délelőtt (kétszer 4 óra.)

4. Mértani rajz I. rész.

A) Valamely geometriai testcsoport vagy egyszerű műszaki tárgy derékszögű vetületeinek megszerkesztése — modellek vagy adatok alapján — a megvilágítás (önárnyék, vetett árnyék) tekintetbe vételével s a szükséghez képest rövid írásbeli magyarázattal. A szerkesztés összes részletei a rajzban meghagyandók. Idő: 5 óra.

B) Mértani testek vagy egyszerű műszaki tárgy látszati képének megszerkesztése derékszögű vetületek alapján Idő: 5 óra. (Ez utóbbi rész csak polgári iskolai tanárjelölteknek.)

b) Szóbeli rész.

1. *Mértani rajz I. rész.* (Elmélet.) A) A térelemek derékszögű ábrázolása két és több képsíkon. A térelemek viszonylagos vonatkozásai: metszések, távolságok, szögek. A síkidomok, továbbá a geometriai testek (hasáb, gúla, henger, kúp, gömb s más forgási testek) ábrázolása. Ezeknek viszonylagos vonatkozásai a térelemekre és egymásra. Megvilágítási szerkesztések és helyzet-transzformációk. Geometriai testek axonometrikus képeinek szerkesztése. Szerkesztési feladatok a fentjelzett tárgykörökből, kapcsolatosan az idevágó elemi mértani ismeretek beigazolásával.

B) A távlati képek kezdetleges szerkesztő módjai a horizontális rendszerben derékszögű vetületeik alapján, egyszerű áthatással, távmetszéssel, irány- és osztópontokkal. Rendszer meghatározások. Segédműveletek a rajztérből kieső adatok pótlására. Közvetlen szerkesztési módok a távolságok és szögek mérésére, a síkidomok és egyszerű mértani testek ábrázolására és az árnyékszerkesztésre. (Ez utóbbi rész csak polgári iskolai tanárjelölteknek.)

III. Szakvizsgálat.

a) Gyakorlati zárthelyi rész.

1. *Alakrajz.* Egész emberi alak (akt) természet után való rajzolása körülbelül egyharmad természeti nagyságban. Idő: két délelőtt (kétszer 4 óra.)

2. *Iparművészet.* Iparművészeti tárgyak tervezése. A különböző művészi iparágból vett vegyes feladatok. A feladat megoldásához tartozik: a tervezendő tárgy megadott léptékes színes tervrajza, esetleg metszete és látszati színvázlata, a feladat kitűzése szerint. Idő: 8. óra.

3. *Vízfestés.* Csendéletfestés adott nagyságban. Idő: 5 óra.

4. *A rajztanítás módszere.* A művészeti rajz anyagára, rajzi tantervére, tanmenetére, egyes rajzi feladatoknak módszerére vonatkozó kérdések írásbeli kifejtése, a kérdés természete szerint esetleg vázlatokkal való illusztrálásai Idő: 5 óra. (Csak polgári iskolai tanárjelölteknek.)

5. *Mértani rajz II. rész.* Valamely geometriai testcsoport vagy egyszerű műszaki tárgy, építészeti részlet látképének megszerkesztése modellek vagy

adatok alapján, a megvilágítási viszonyok (önárnyék, vetett árnyék föltüntetésével). A szerkesztés összes részletei a rajzban meghagyandók. A primitív ábrázolási módok (az áthatási vagy távmetszési mód) nem alkalmazhatók. Idő: 5 óra. (Csak középiskolai tanárjelölteknek.)

b) Szóbeli rész.

1. *A rajztanítás módszere.* A középiskolai és középfokú művészeti rajztanításra, annak fejlődésére, tantervére, egyes feladatcsoportok módszerére vagy egyes példák kitűzésének és kidolgoztatásának módjára vonatkozó kérdések. Szükséghez képest táblai magyarázó rajzok alkalmazása. A rajztanítás módszere az alsó és felsőfokú ipari szakiskolákban. A jelölt bemutatja magakészítette művészeti rajzi tanmenetét. (Csak polgári iskolai tanárjelölteknek.)

2. *Művészetek története.* Az építészet története a legrégebb időktől fogva a XIX. század végéig. Különösen Magyarország építészeti emlékei.

A szobrászat rendszere. A görög, a római, a középkori, a renaissance, a barokk, a klasszicizáló és a modern szobrászat története. A magyar szobrászat.

A festészet rendszere. A festészet története a legújabb korig. A magyar festészet. (Csak polgári iskolai tanárjelölteknek.)

3. *Nevelés és tanítástan.* A pedagógia alapfogalmai. A nevelés célja, eszközei, módja. A pedagógiai eljárás lélektani magyarázata, a pszichológia idevágó fejezeteivel.

A didaktika és metodika vezérelvei s ezeknek pszichológiai és logikai alapja.

A tanítás fogalma és célja. A tanítás anyaga, a tanítás eszközei. A nevelési intézmények. A magyar közoktatásügy rendszere és történeti áttekintése. (Csak polgári iskolai tanárjelölteknek.)

4. *Mértani rajz II. rész.* (Elmélet) A távlati képek szerkesztésének kezdetleges módszerei: az áthatási, valamint a vegyes áthatási és távmetszési módok a derékszögű vetületek alapján. Közvetlen szerkesztésű műveletek a képsíkon. A térelemeknek (pont, egyenes, sík) központi vetítése és azok helyzet- és méretvonatkozásainak megállapítása képeik alapján. Egyenes- és görbevonallú síkidomok centrális ábrázolása. Rendszermeghatározások. Geometriai testek látszati képei. A henger, kúp, gömb érintési és metszési feladatai. Segédműveletek korlátolt képsíkon. Árnyékszerkesztések természetes és mesterséges fényforrások szerint. A síkalakzatok kiválóbb projektív és prespojektív tulajdonságai, különös tekintettel a kúpszeletekre. (Csak középiskolai tanárjelölteknek.)

IV. Pedagógiai vizsgálat.

(Csak középiskolai tanárjelölteknek.)

a) Gyakorlati zárthelyi rész.

A rajztanítás módszere. A művészeti rajz anyagára, rajzi tantervére, tanmenetére, egyes rajzi feladatoknak módszerére vonatkozó kérdések írásbeli kifejtése, a kérdés természete szerint esetleg vázlatokkal való illusztrálása. Idő: 5 óra.

b) Írásbeli rész.

Művészetek története és esztétika. Az írásbeli szakvizsga tárgya egy tanulmány (dissertatio) a képzőművészetek történetének köréből vagy valamely, a képzőművészetekkel szorosan összefüggő esztétikai kérdéstről.

A tanulmány célja: tanuságot tenni a jelöltnek önálló ítélőképességéről, tárgyismeretéről, a további önképzésre való felkészültségéről.

A tanulmány tárgyát a jelölt előzetesen bejelenti a szaktanárnak s ha a szaktanár azt a részletes feldolgozás alapjául elfogadja, április elsejéig beadja a szaktanárnak.

Terjedelme legalább 16 gépirásos oldal legyen.

c) Szóbeli rész.

1. *Művészetek története és esztétika.* Az építészet története a legrégebb időktől fogva a XIX. század végéig. Különösen Magyarország építészeti emlékei.

A szobrászat rendszere. A görög, a római, a középkori, a renaissance, a barokk, a klasszicizáló és a modern szobrászat története. A magyar szobrászat.

A festészet rendszere. A festészet története a legújabb korig. A magyar festészet.

A képzőművészeti művek esztétikai elemzése.

2. *A rajztanítás módszere.* A középiskolai és középfokú művészeti rajztanításra, annak fejlődésére, tantervére, egyes feladatcsoportjainak módszerére vagy egyes példák kitűzésének és kidolgoztatásának módjára vonatkozólag feladott kérdések szóbeli fejtegetése, szükséghez képest táblai magyarázó rajzok alkalmazása. A rajztanítás módszere az alsó és felsőfokú ipari szakiskolában. A jelölt bemutatja magakészítette művészeti rajzi tanmenetét.

3. *Nevelés és tanítástan.* A pedagógia alapfogalmai. A nevelés célja, eszközei, módja. A pedagógiai eljárás lélektani magyarázata, a pszichológia idevágó fejezeteivel.

A didaktika és metodika vezérelve s ezeknek pszichológiai és logikai alapja.

A tanítás fogalma és célja. A tanítás anyaga, a tanítás eszközei. A nevelési intézmények. A magyar közoktatásügy rendszere és történeti áttekintése.

V. Tanító(nő)képzőintézeti rajztanárjelöltek pedagógiai vizsgálata.

a) Gyakorlati zárthelyi rész.

1. *A rajztanítás módszere.* A tanítóképzőintézet művészeti és mértani, valamint az elemi iskola tantervére, egyes feladatainak módszerére vonatkozó kérdések írásbeli kifejtése, a kérdés természete szerint esetleg vázlatokkal való illusztrálása. Idő: 5 óra.

b) Szóbeli rész.

1. *A rajztanítás módszere.* A tanítóképzőintézeti művészeti és mértani, valamint az elemi népiskolai rajztanításra, annak fejlődésére, tantervére, tanmenetére, egyes feladatcsoportjának módszerére vagy egyes példák kitűzésének kidolgoztatásának módjára vonatkozólag feladott kérdések szóbeli fejtegetése, a szükséghez képest táblai magyarázó rajzok alkalmazása.

2. *A rajztanmenet magyarázó bemutatása* a tanítóképzőintézeti rajzi tanmenetnek az ötödik évben, rajzlapokon elkészített azon sorozata alapján, melynek elkészítése „A tanítóképzőintézeti rajz anyagának módszeres feldolgozása” címen a vizsgálatra bocsátásnak feltétele s mely ezen a címen az oklevélben külön osztályzatot kap.

AZ ORSZ. M. KIR. RAJZTANÁRVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG.

Elnök:

RÉTI ISTVÁN,
az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola e. i. rektora.

Alelnökök:

GLATZ OSZKÁR,
az Orsz. M. Kir. Képzőműv. Főisk. e. i. prorectora.

ÁGOTAI LAJOS,
Budapest széki. Iparrajziskola főigazgatója.

Beltagok:

DR. ALSZEGHY ZSOLT,
főiskolai tanár.

ANDRETTI KÁROLY,
műépítész, főisk. tanár.

BARANSKI E. LÁSZLÓ,
festőművész, főisk. tanár.

BENKHARD ÁGOST,
festőművész, főisk. tanár.

BOSZNAY ISTVÁN,
festőművész, főisk. tanár.

BORY JENŐ,
szobrászművész, főisk. tanár.

CSÓK ISTVÁN,
festőművész, főisk. tanár.

EDVI ILLÉS ALADÁR,
festőművész, főisk. tanár.

GLATZ OSZKÁR,
festőművész, főisk. tanár.

HORN ANTAL,
festőművész, főisk. tanár.

KARLOVSZKY BERTALAN,
festőművész, főisk. tanár.

DR. LECHNER JENŐ,
műépítész, főisk. tanár.

LYKA KÁROLY,
művészeti író, főisk. tanár.

MEYER ANTAL,
iparművész, főisk. tanár.

PILCH DEZSŐ,
festőművész, főisk. tanár.

RÉTI ISTVÁN
festőművész, főisk. tanár.

RUDNAY GYULA,
festőművész, főisk. tanár.

SIDLÓ FERENC,
szobrászművész, főisk. tanár.

KISFALUDI STRÓBL ZSIGMOND
szobrászművész, főisk. tanár.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN
szobrászművész, főisk. tanár.

DR. TÓTH GÉZA,
főiskolai tanár.

VASZARY JÁNOS,
festőművész, főisk. tanár.

Kültagok:

ÁGOTAI LAJOS,
Budapest székesf. Iparrajzisk. főig.

BARKÁSZ LAJOS,
reálgimn. tanár.

DR. BRISITS FRIGYES,
ciszt. r. gimn. tanár.

DR. CSÁSZÁR ELEMÉR,
tud. egyet. ny. r. tanár.

FRISCHAUF SZABLYA FERENC,
Orsz. M. K. Iparművészeti Isk. tanára.

FÖRSTNER TIVADAR,
iparoktatási kir. főigazgató.

DR. HECKLER ANTAL,
tud. egyet. ny. r. tanár.

DR. KORNIS GYULA,
tud. egy. nyilv. r. tanár, államtitkár.

KÖVESDY GÉZA,
áll. felsőipariskolai tanár.

NÁDLER RÓBERT,
festőművész, a kir. József
műegyetem nyug. r. tanára.

DR. PINTÉR JENŐ,
tanker. kir. főigazgató.

SZMETANA ÁGOST,
nyug. középisk. igazgató

DR. WESZELY ÖDÖN,
tud. egyetem ny. r. tanára.

A bizottság jegyzője:

DR. FERENCZY JÓZSEF,
az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola főtitkára.

AZ ORSZ. M. KIR. RAJZTANÁRVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG 1930/31. TANÉVI MŰKÖDÉSE.

Az idei év jelentős változásokat hozott a bizottság működési rendjébe, amennyiben az 1921. évi 159.000. V. K. M. sz. leirat alapján érvényben volt szabályzata módosult. Vonatkozó újabb szabályzatát a Kormányzó Ur Ő Főméltósága Budapesten 1930. november hó 11-én kelt magas elhatározásával hagyta jóvá, az Orsz. Magy. Kir. Képzőművészeti Főiskola módosított szervezeti és tanulmányi szabályzatának jóváhagyásával kapcsolatban (310—05—25/930. V. K. M. sz. r.).

Az új bizottsági szabályzat ez évben még nem léptetett teljes egészében életbe, mivel a Főiskola rajztanárképző tagozatán az új tanulmányi rend csak successíve léptethető életbe s így a Bizottság vizsgálati rendjében e körülmény nem volt figyelmen kívül hagyható. Már a tavalyi évkönyvi jelentésben történt utalás arra, hogy a Főiskolán az 1929/30. évben az I. és II. évfolyamon a 310—05—11/1929. V. K. M. sz. r. alapján az akkor még jóváhagyás alatt álló új szabályzat szerint történt az oktatás s ezért kérte a Bizottság a V. K. M.-nél az I. alapvizsgálatoknak már az 1929/30. évben az új rend szerinti lefolytatását, ami a 310—5—4/1930. V. K. M. sz. leirattal el is rendeltetett. Ezidén az utóbbi értelmű engedélyezés még a szabályzat jóváhagyását megelőzően a 310—05—30/1930. sz. V. K. M. r.-tel történt, amelynek alapján már az I. és II. alapvizsgálatok is az új szabályzat szerint folytak le.

A Bizottság és a Főiskola új módosított szabályzatainak fentemlített jóváhagyásával a jövő tanévtől kezdve már ily külön intézkedésekre nem lesz szükség, mert a teljes életbeléptetés a 310—05—30/930. V. K. M. sz. r. alapján automatikusan történik, illetve folytatódik.

A Bizottság új szabályzata a szervezetben alig okozott változást, mert a korszerű módosításokra inkább a bizottsági vizsgarendnél és a vizsgálatok anyagában volt szükség. E módosítások pedig azon lényeges változtatásoknak folyamányai voltak, amelyek a főiskolai rajztanárképzésben az új szabályzattal kapcsolatban eszközöltettek. A főiskolai tanulmányi szabályzat módosítása szükségképpen vonta maga után a Bizottság szabályzatának megváltoztatását, azon kapcsolat révén, amely a Főiskola rendeltetése és célja, valamint a Bizottság feladatai közt fennáll.

A középiskolai rajztanári szak 4-ről 5 évre való kiterjesztése, valamint a férfi és nő rajztanárjelöltek képzésének a más szakos tanárképzés mintájára történt egységesítése voltak főként a Főiskola oktatásában azon novumok, amelyeket a Bizottság szabályzatának módosításánál figyelembe kellett venni.

A fenti változtatásokkal egyidejűleg gondoskodás történt oly irányban is, hogy a bizottsági kültagok közé minden tekintetbe jöhető szakérdekeltség képviselői is beválaszthatók legyenek s ezért a korábbi szabályzat vonatkozó részei megfelelően bővítettek.

Ugyancsak a jelen évben vált szükségessé a Bizottság megújítása is, mert annak két év előtt nyert mandátuma lejárt. Az új tagok választása a 310—05—30/1930. V. K. M. sz. r. alapján már szintén az új szabályzati rendelkezések értelmében történt. Ennek során Dr. Gyulai Ágost polgári isk. tanárképző főiskolai tanár és Dr. Császár Elemér tud. egyetemi tanár, a Főiskola volt felkért tanárai a beltagok közül kiváltak, míg a kültagok közé az eddigieken kívül kinevezést nyertek Dr. Császár Elemér tud. egy. tanár és Förstner Tivadar iparoktatási főigazgató urak. Az ilykép ujjaalakult Bizottság a 310—05—20/1931. V. K. M. rendelet alapján az 1930—31—1931/32. évre nyert megbízást.

A bizottság ülősszaka 1931. május 30-án kezdődött s bezárólag június hó 20-áig tartott. Az első ülésen a Bizottság megalakította az egyes tárgykörökre illetékes albizottságokat és részletesen megállapította a vizsgálatok rendjét is, amely a következő volt:

I. alapvizsgálat június 1—5

II. alapvizsgálat június 6—12

szakvizsgálat június 13—20-a közt.

Az egyes vizsgálatok befejezését együttes bizottsági ülések követték, amelyeken az albizottságok jelentései alapján a vizsgálati eredmények összegeztettek.

Közvetlenül a Bizottság ülősszakának befejezte után vette az elnökség a szomorú hirt: Hollós Károlynak, az Erzsébet Nőiskola nyug. tanárának s a bizottság több évtizeden át volt érdemes tagjának elhunytáról. A megboldogult 1895—1921. évig működött a Bizottság kebelében s odaadó és lelkes munkásságával a magyar rajztanárképzés ügyét buzgón támogatta.

Emlékezetét mindenkor kegyelettel fogja megőrizni a Bizottság.

III. Kiadott oklevelek száma:

	Férfi	Nő
Középiskolai rajztanári	18	6
Polgári iskolai „	1	2
Tanítóképzőintézeti „	3	—
Iparostanonciskolai rajztanítói	5	6
Összesen:	27	14
Együtt:	41	

IV. Statisztika az oklevelet nyert rajztanár és tanítójelöltekről:

Oklevél	Az oklevelet nyert egyének																
	összes száma	v a l l á s a									a n y a n y e l v e						
		r. kath.	g. kath.	ref.	ág. h. ev.	g. kel.	unit.	izr.	baptista	egyéb	magyar	német	tót	oláh	rutén	horvát	szerb
Rajztanári	30	14	1	9	4	—	—	2	—	—	30	—	—	—	—	—	—
Rajztanítói	11	8	—	3	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—
Együtt :	41	22	1	12	4	—	—	2	—	—	41	—	—	—	—	—	—

Az 1930/31. tanév végén oklevelet nyert hallgatók névjegyzéke.

I. Fiúközépiskolai rajztanári oklevelet kaptak: 18.

Dabóczy István	Merész (März) Károly	Szemerey Zoltán
Éber Sándor	Petrasovszky Leó	Tóth Béla
Fuhrman Mátyás	Pruckner Ferenc	15 Tóth István Lajos
Jakuba János	10 Radich Elemér	Tóth László
5 Jantschi Béla	Rácz Kálmán	Török István
Kántor Antal	Stehlik Lajos	18 Végh János

II. Leányközépiskolai rajztanári oklevelet kaptak: 6.

1 Juhász Mária	Kolumbán Erzsébet	5 Rázsó Klára
Karácsonyi Irén	Politzer Piroska	Záborszky Irma

III. Tanítóképzőintézeti rajztanári oklevelet kaptak: 3.

Lux Mihály	nagybányai Nagy Zoltán	Ujvári Béla
------------	------------------------	-------------

IV. Tanítónőképzőintézeti rajztanárnői oklevelet kapott: 0.

V. Polgári fiúiskolai rajztanári oklevelet kapott: 1.

Kovács Árpád

VI. Polgári leányiskolai rajztanári oklevelet kapott: 2.

Fadgyas Margit Moulion Erzsébet

VII. Iparostanonciskolai rajztanítói oklevelet kaptak: 11.

a) Férfiak.

1 Csizmázia Kálmán	Kovács Ernő	Lakatos Antal
Kolbe Mihály		5 Szadai Lajos

b) Nők.

1 Fischer Edit	Mády Julia	5 Opitz Margit
Genzinger Franciska	Máthé Rozália	Timkó Kornélia

TARTALOMJEGYZÉK:

Főiskolánk alapításának és fejlődésének főbb mozzanatai	3
A Főiskola felettes hatósága	5
A Főiskolát kormányzó Rektori Tanács	6
A rajzi szakfelügyelet. Irta: B. E. L. főiskolai tanár	7
Kivonat a Főiskola új felvételi-, tanulmányi- és fegyelmi szabályzatából	17
A Főiskola 1930/31. tanévének eseményei	40
A Főiskola tanári kara és személyzete	57
Főiskolai egyesületek és diákjóléti intézmények	60
A Főiskola hallgatóinak névsora 1930 31. tanévben	63
Statisztikai adatok	70
Kivonat az Orsz. M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság új Szabályzatából	75
Az Orsz. M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság működése	85
Statisztikai adatok	88
